



NAGRADA MLADI
PRONALAZAČ
»MLADEN SELAK«



GLASNIK 8



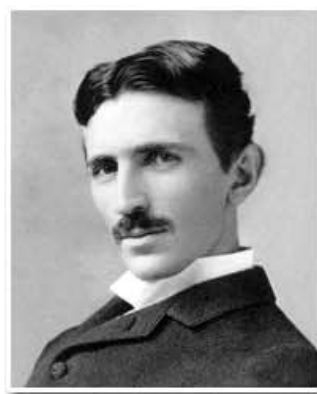
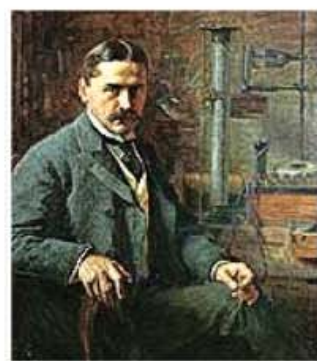
Creativity
and Innovation
European Year 2009



PKS



SANU



BEOGRAD, 10. novembar 2009. godine

GLASNIK 8



Izdavači: Selakova Fondacija
Srpska akademija nauka i umetnosti

Glavni i odgovorni urednik: Milan Božić, pat. ing.

Urednici: akademik Aleksandar Marinčić
prof. dr Radislav Andelković
prof. Lazar Bunović, dipl. ecc.
mr Đuro Borak, dipl. ing.
prof. dr Radovan Kovačević
ing. Ljubica Marković
Slavica Popović, dipl. ecc.

Lektor: Predrag Čonkić

Korektor: Rada Kedža i Radojka Miletić

Kompjuterska obrada: Aleksandar Čalić, dipl. ing.,
Bojana Carević, dipl. ing. i Mirjana Ranković

Titaž: 2000

Štampa: „Preporod”, Beograd



Oktobarski Susreti pronalazača 2009. održani u Selakovoj fondaciji, zgrada Invest-Importa, obeležili su jedan značajan jubilej – **30 godina od njihovog prvog održavanja.** Tačno 23.11.1979. u Titovom Užicu, proglašen je **12. oktobar za Dan Novatora Jugoslavije** kao jedna od značajnih aktivnosti Inovacijskog pokreta (IP).

Zamišljen kao, DAN društvenog priznanja i vrednovanja radniku novatoru za njegov doprinos unapređivanju proizvodnje, pored velikih problema u turbulentnim vremenima održao se do današnjih dana.

Privredna Komora je bila godinama glavni stožer ove aktivnosti, koja podstiče privredni razvoj. Samo su **Susreti 2007.** organizovani u Srpskoj Akademiji Nauka i Umetnosti, svi ostali su bili u Komori. U pristupanju naše zemlje Evropskoj Uniji uloga Privredne Komore je posebno značajna, jer se mora ozbiljno baviti proizvodnjom, najvažnijim ekonomskim pitanjem. Nema ulaska u EU ako u narednim godinama **privredu ne dignemo na viši nivo razvoja** koristeći u prvom redu naše kreativne snage. Značaj konkurentnosti naših proizvoda na međunarodnom tržištu i njegova liberalizacija moraju biti kao najvažniji zadatak. Zato treba maksimalno podržati **one snage u zemlji a posebno u Komori** koje doprinose stvaranju povoljne klime za privredni razvoj. Oktobarski Susreti i primena Zakona o inovacijskoj delatnosti su dva krupna pitanja kojima se moramo baviti, ako želimo kvalitetnu proizvodnju po pravilima EU.

Nažalost, **Komora sada,** kao da nema snaga koje razumeju izvorne principe Inovacijskog pokreta i ovu priču. Zato je ovaj Jubilej održan van Komore i prvi put bez Komore. Pokazalo se i na ovome primeru tačna tvrdnja **Ante Marković, uz Milana Pavića glavnog reformatora IP,** da zbog nedostatka stručnih kadrova teško ćemo rešiti ekonomsku krizu. Partijski kadrovi svuda imaju prednost a ono malo stručnih ljudi što je bilo oterano je, što je posebno štetno za privredni razvoj.

Nadamo se da će Pokret jednu od svojih najvećih kriza prevazići i sa Komorom zajedno raditi u cilju efikasnijeg oživljavanja proizvodnje. Selakova fondacija uz pomoć SANU i Saveza pronalazača Beograda organizovala je OS posvećeni EU koja je **2009. proglasila Godinu inovacija.** Pored tradicionalnih nagrada, legendama IP ing. **Petru Beliću** bivšem predsedniku Saveza pronalazača Srbije i uglednom privredniku, **Branislavu Novakoviću,** ekspertu za industrijsku svojinu i **Mariji Rakezić** prolazaču-preduzetniku, dodeljena je tzv. **Simićeva nagrada.**



Sl. 1 – Ing. Petar Belić, dugogodišnji predsednik Saveza pronalazača Srbije, ugledni privrednik i legenda IP, prima Simićevu nagradu



Sl. 2 - Jedna od mnogih poseta ing. Selaka i akademika Hajdina Komori, od Oktobarskih Susreta do promocije Glasnika 7



Sl. 3 – Aleksa i Mateja redovno prate značajna događanja u zemlji, Sajam nauke, Beograd 2009.

OKTOBARSKI SUSRETI PRONALAZAČA 2009. GODINE

S C E N A R I O SELAKOVA FONDACIJA SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI SAVEZ PRONALAZAČA BEOGRADA

Beograd, 10.11.2009. god.

1. OTVARANJE SVEČANOSTI ZAPOČINJE ČITANJEM CITATA VEZANIH ZA MILUTINA MILANKOVIĆA

Voditelj: ing. SVETLANA DAŠIĆ¹

1. „...Nikli ste, ali daleko izrasli iz naše sredine. Vi ste naš ponos i nebeski znak koji će naš narod, ovenčan bojnomo slavam, dostojno poneti i zastavu misli koju ste vi razvili u svetlosti dana i visoko je izdigli...„

Ove reči, koje je **Milutin Milanković**, u svom telegramu, uputio **Nikoli Tesli**, povodom obeležavanja 75. rođendana, slobodno se, danas, mogu i na njega odnositi, u godini kada se navršava 130 godina od njegovog rođenja i 70 godina od početka rada na „Kanonu osunčanja”. Kako i ne bi kada spada u najveće naučnike među Srbima. **NASA ga je uvrstila u 15 najvećih naučnika svih vremena koji su se bavili naukom o planeti Zemlji** i koji su načinili prevrat u razumevanju klime, atmosfere, okeana i životne sredine toponimi na nebeskim telima nose njegovo ime.



Sl. 4 – Radno predsedništvo – Božić govori

*Radno predsedništvo zauzima mesto predsedavajućeg: **M. Božić, S. Simić, A. Marinčić, Đ. Borak i N. Tasić.***

2. **Voditelj:** Molim prisutne da otpočnemo sa radom ovog svečanog skupa “**Oktobarski susreti pronalazača 2009.**” Ove godine održavaju se uz podršku Selakove Fondacije koja obnavlja Pupinov fond, SANU i Saveza pronalazača Beograda u sklopu obeležavanja 130 godina od rođenja našeg velikog naučnika, **Milutina Milankovića** i u skladu sa proglašenjem 2009. za Godinu “**Kreativnosti i Inovativnosti**” od strane EU.

Asada molim **Milana Božića**, ispred Selakove fondacije da uzme reč.

Milan Božić govori o tradiciji okupljanja pronalazača na “Oktobarskim susretima pronalazača”

3. **Voditelj:** Sada molim Akademika **Nikolu Hajdina**, predsednika SANU, da uzme reč. Akademik Nikola Hajdin uzima reč. Pozdravlja učesnike.

4. **Voditelj:** Sada molim **Slobodana Simića** kao domaćina da uzme reč. Slobodan Simić uzima reč i pozdravlja prisutne i želim im uspešno druženje.

1 Ing. Svetlana Dašić je istaknuti društveni radnik na polju inventivnog rada

5. Voditelj: Poštovani gosti, sada ćemo preći na dodeljivanje nagrada najboljim pronalazačima u 2009. godini.

Ovogodišnji **žiri Selakove fondacije** u sastavu: akademik **Aleksandar Marinčić**, predsednik, prof. dr **Rade Anđelković**, zamenik predsednika, **Milan Božić**, pat. ing član, prof. dr **Radovan Kovačević** član i mr **Đuro Borak**, član, doneo je odluku da se dodele odgovarajuća priznanja iz 5 kategorija:

1. **Pupinova medalja**
2. **Zlatna medalja Tesla – Pupin** za Pronalazača godine
3. **Simićeva nagrada**, legendama Inovacijskog pokreta.
4. **Selakova nagrada** za najuspešniju knjigu.
5. **Zlatne medalje sa likom Mladen Selak** mladim pronalazačima.

NAGRADE OKTOBARSKIH SUSRETA 2009.

Kako je **EU proglasila 2009. za Godinu inovacija** povećali smo broj nagrada našim legendama Inovacijskog pokreta².

1. PUPINOVA MEDALJA

Ovu medalju žiri je dodelio dvojici autora i to:

1. Prof. dr Milovanu Stanišiću, iz Beograda, rektoru Univerziteta Singidunum, poznatom naučnom radniku iz oblasti računovodstva, metodologije revizije, finansijskog izveštavanja i poslovnog odlučivanja. Svoj bogati kreativni, stvaralački i pedagoški rad prof. dr Milovan Stanišić je posvetio stvaranju samostalnog modernog



Sl. 6 – Oktobarski susreti pronalazača su godinama održavani u Komori



Sl. 5 – Visoka priznanja prof. dr Milovan Stanišić

Univerziteta na ovim našim prostorima u jednom veoma složenom vremenu.

Nagrade će uručiti: akademik **Nikola Hajdin i Milan Božić**.

Molim nagrađenog da primi nagradu. Čestitamo!

2. Milosavljević Živoradu, Predsedniku SO Sopot za izvanredne rezultate i inventivna rešenja koja je posvetio razvoju ruralnih

oblasti. Poznati su projekti infrastrukturnog, kulturnog i umetničkog razvoja primenjeni na ogledni region Sopota i okoline.

Nagrade će uručiti: akademik **Nikola Hajdin i Milan Božić**.

Molim nagrađenog Živorada Milosavljevića da primi nagradu. Čestitamo!

2. ZLATNA MEDALJA TESLA-PUPIN

Ovu medalju žiri je dodelio jednoj organizaciji za izvanredne rezultate u razvoju pronalazaštva u privredi i trojici autora koji se proglašavaju za pronalazača godine.

1. Elektrosrbiji a.d. Beograd-Krnjača, za istaknuti inovativni rad na projektovanju i izvođenju radova, svih vrsta, električnih instalacija jake i slabe struje, elektro-energetskih sistema i opreme i dr. Ovde se ističu radovi u često vrlo kompleksnim, specifičnim, vremenski vrlo

² Naša zemlja je 1975. i 1976. proglasila za Godine Inovacija u Skupštini SFRJ

nepogodnim uslovima, često koristeći niz vrlo uspešnih originalnih i inovativnih rešenja i to na objektima kako u našoj zemlji tako i inostranstvu. Uspešno su radili i na obnovi Avalskog tornja.

Nagradu će uručiti akademik **Aleksandar Marinčić i Đuro Borak**.

Molim predstavnika firme Elektrosrbija a.d. da primi nagradu. Čestitamo!

PRONALAZAČI GODINE

1. Dr Dević Milanu, dipl. inž. iz Beograda, direktoru i osnivaču firme, i autoru "Simprolit Sistema" za niz **originalnih patentnih i tehnoloških rešenja** u oblasti građevinarstva. Autor je 36 patenata registrovanih u inostranstvu i 8 u Srbiji koji se odnose na deo jedinstvenog, ekološkog, dugovečnog, i ekonomičnog sistema gradnje pod nazivom "Simprolit sistem,,.

Nagradu će uručiti akademik **Aleksandar Marinčić i Đuro Borak**.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

2. Prof dr Nestorović Miodragu, dipl. inž. arh., profesoru Arhitektonskog fakulteta iz Beograda za originalno konstrukcijsko rešenje. Posebno se ističe **inventivnost rešenja čvorova** preko veze koja omogućava pravilno i sigurno prenošenje sila u kompletnom konstrukcijskom prednapregnutom dvopojasnom prostornom sistemu. Posledica ovog veoma inventivnog rešenja je izuzetna brza i jednostavna fazna montaža u osam koraka.

Nagradu će uručiti akademik **Aleksandar Marinčić i Đuro Borak**.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!



*Sl. 7 - Dobitnici nagrada - pronalazač godine
Brkić Jovan (prvi s desna)*

3. Brkić Jovanu, pronalazaču iz Banatskog Velikog Sela, za razvoj novih sorti sadnog materijala. Za razvoj preko 30 biljnih vrsta koristio je **originalan postupak razmnožavanja** koji podrazumeva tačno vreme uzimanja reznice, male biljke, grančice koje se zatim kloniraju i sade radi puštanja korena uz posebnu primenu određene vrste hormona za oživljavanje. Najuspešnije su mu sorte zim zelenih biljki.

Nagradu će uručiti akademik **Aleksandar Marinčić i Đuro Borak**

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

3. SIMIĆEVA NAGRADA LEGENDAMA INOVACIJSKOG POKRETA

Dodeljuje se zaslužnim pojedincima za izuzetan doprinos razvoju inventivnog rada i Inovacijskog pokreta.

Simićeva nagrada dodeljuje se:

1. Belić Petru, dipl. inž. teh., istaknutom priredniku kod koga je razvojna funkcija u preduzećima bila osnov rasta proizvodnje, zaposlenosti, zarade i kvaliteta života. **Kao predsednik Saveza pronalazača Srbije** imao je ogromne zasluge za uspešno organizovanje inovacijske aktivnosti u Srbiji i šire, u tada, jedinstvenoj državi Jugoslaviji. Kao rezultat ukupnih vrlo obimnih i značajnih infrastrukturnih aktivnosti na razvoju inovacijskog pokreta u nas organizovan je II Kongres pronalazača Jugoslavije u Užicu.

Nagradu će uručiti **Slobodan Simić i Milan Božić**
Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!



*Sl. 8 – Dobitnici Simićeve nagrade, istaknuti
pronalazač - Marija Rakezić sa akademikom
Hajdinom i Selakom*

2. Novaković Bratislavu-Bati, pat. advokatu, istaknutom aktivisti Inovacijskog pokreta, koji je svoj radni vek posvetio patentnoj i licencnoj politici. **Izvanredan je poznavalac Međunarodnog patentnog sistema** i veliki borac protiv zloupotrebe patentnog monopola koji razvijene zemlje vode prema manje razvijenim državama.

Nagradu će uručiti **Slobodan Simić i Milan Božić**

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

3. Rakezić Mariji, preduzetniku-novatoru, istaknutom učesniku u svim većim akcijama Inovacijskog pokreta, nesebično se zalažući za što veću primenu domaćih inovacija u privredi, razvijajući tako i svoj biznis.

Nagradu će uručiti **Slobodan Simić i Milan Božić**

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

4. SELAKOVA NAGRADA ZA NAJBOLJU KNJIGU

✧ **Selakova novčana nagrada za najuspešniju knjigu u 2009. iz oblasti nauke i tehnike dodeljuje se akademiku Nikoli Hajdinu.**

“Najznačajniji naučni i stručni radovi **Nikole Hajdina** u komentarima inostrane literature” koju je izdao Institut tehničkih nauka SANU a koju su priredili: **Dragoslav Šumarc, Bratislav Stipanić i Nenad Marković** u čast 85 godina života i šesdeset godina plodnog naučnog i graditeljskog rada predsednika SANU. Nepodeljena su mišljenja da je ON u svakom pogledu i po svim merilima izuzetan poslenik, kako u oblasti primenjene mehanike, posebno teoriji konstrukcija, tako i u inovativnoj konstruktorskoj praksi. Široko poznat u međunarodnim naučnim krugovima, **predsednik Hajdin** je član četiri strane Akademije.

Dao je ogroman doprinos ugledu srpskog inženjerskog graditeljstva u svetu.

Saradnici i prijatelji akademika **Nikole Hajdina** smatraju obeležavanje njegovog jubileja ne samo svojim dugom prema njemu, nego i prema naučnoj javnosti naše zemlje kao i prema budućim generacijama inženjera koji će u njegovom delu naći čvrste temelje za svoj naučni i praktični rad. Selakova fondacija potpuno podržava ovo stanovište i deluje u tom pravcu.

Voditelj: Pre prelaska na poslednju grupu nagrađenih, a to su mladi, čita citat **Milutina Milankovića** o gubitku energije



Sl. 10 - Mr Milan Pavić (prvi s desna), kao predsednik Privredne Komore Jugoslavije bio je, kao i danas, stub Inovacijskog pokreta



Sl. 9 – Mladen Selak sa svojim dobrim prijateljem akademikom Nikolom Hajdinom

”Čovečanstvo, potrošivši na brzu ruku očevinu, neće biti tim osuđeno na propast. Buduća tehnika biće u stanju da plamen zameni elektricitetom, dobivenim iz atmosfere, iz vodene snage i snage vetrova ili same toplote sunčanih zraka, ali će se naći u teškoj krizi, jer će svi ovi izvori energije toga doba biti dobro iskorišćeni. Utešite se!” Kao sa grudom snega koja se kotrlja niz breg noseći utiske svog puta koju na kraju „sunce rastopi, raspe je i ispari, ona završava svoju istoriju grude, ali njeni delići postojaće i dalje, jer ni ta se ne gubi u vasioni”.

5. ZLATNA SELAKOVA MEDALJA

Zlatnu medalju sa likom Mladen Selak za 2009. godinu žiri je dodelio mladim autorima pronalazaka i autorima industrijskog dizajna ukupno 5 nagrada. Povećanje za dve nagrade je usledilo uključenjem autora-dizajnera. Nagrađeni su:

1. Milinković Mladen, student Megatrend fakulteta, za pronalazak “Montažni građevinski objekat građen od prefabrikovanih ferocementnih orebrenih elemenata sendvič tipa, izlivenih u kalupima,,

Nagrade uručuju: **Mladen Selak i akademik Aleksandar Marinčić**

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

2. Luković Natalija, student III step. Stomatološkog fakulteta Beograd, za inventivni rad “Uticaj dva različita oralna antiseptika na akumulaciju dentalnog plaka (biofilma) i zapaljenje gingive,,

Molim dobitnicu da primi nagradu. Čestitamo!

3. Zdravković Željko, student Visoke škole strukovnih studija „Beogradska politehnika” za “Dizajnersko idejno rešenje vrtnog alata i kućice za psa,,

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

4. Hadžić Luka, student fakulteta za industrijski dizajn Beograd, za rad pod nazivom: “Bark 23,, “Montažni prtljažnik za minibus (ski box),, i “RIB (rigid inflatable boat) - Stabilno nepotopivo plovilo,, Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

5. Kovačević Milan, student Megatrend fakulteta, za pronalazke pod nazivom: “Medno voće”, “Medvedovača”, “Bronhi med”, “Pečurku šitaku u medu, pečurku šitaku i brusnicu u medu”.

Molim dobitnika da primi nagradu. Čestitamo!

U IME NAGRAĐENIH MOLIM PROF. DR MILOVANA STANIŠIĆA DA SE OBRATI SKUPU

Govori **Milovan Stanišić**

Voditelj:

Molim nagrađene na zajedničko fotografisanje a potom sledi koktel.

* * *

Od 14,30 časova sledi stručni skup, u istoj sali, “**Kreativnost&Inovativnost u funkciji rešavanja ekonomske krize**”. Molimo zainteresovane da prisustvuju istom.



Sl. 11 – Nagrađeni na Oktobarskim Susretima pronalazača 2009. u Selakovoj fondaciji - zajednička fotografija



FONDACIJA MLADEN SELAK

11000 Beograd, Terazije 5; tel.: 011-3334301; 064-21-26-785; 064-12-10-148
Fax: 011-333 4485; E-mail: s.jeremic@invest-import.co.rs; Ž.R./CC N°: 205-1294-86

ПОЗИВ ЗА СВЕЧАНОСТ ПРОНАЛАЗАЧ ГОДИНЕ ПОСВЕЋЕН ОБЕЛЕЖАВАЊУ 130 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА МИЛУТИНА МИЛАНКОВИЋА СА ТЕМОМ КРЕАТИВНОСТ И ИНОВАТИВНОСТ У ПРЕВАЛИЗАЖЕЊУ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ



Поштовани,

Иновацијски покрет, чији су носиоци државни органи, САНУ, Коморски систем и Савез проналазача, као матична организација ентузијаста, у нашој земљи делује преко 30 година. Поводом 12. октобра Дана новатора, додељују се традиционална признања најбољим новаторима на tzv. **Октобарским сусретима**. Колико је то значајно јасно показује одлука ЕУ која је прогласила 2009. за Годину креативности и иновативности како би масовним инвентивним радом превазишли економску кризу. Светску економску кризу тридесетих година прошлог века решио је снажан Иновацијски покрет.

Селакова фондација, која је глед Иновацијског покрета наше земље наставља традицију основних принципа Покрета и обнове Пупиновог фонда који помаже српску омладину.

Са посебним задовољством Вас позивамо на свечаности посвећене проглашењу проналазача године, награда из фондације «Младен Селак» и стручне расправе поводом Европске године **«Креативности и иновативности»** а посвећене решавању глобалне и локалне економске кризе. У оквиру свечаности одржаће се предавања и расправе еминентних стручњака из појединих области који ће понудити нека кретивна и иновативна решења значајних за развој наше државе. Понудиће се и одређена решења и правци деловања у циљу краткорочног и дугорочног изласка наше земље из глобалне светске кризе.

Свечаност ће се одржати у Београду 10.11. 2009. у згради Инвест-Импорта у свечаној сали, Теразије бр.5, са почетком у 12 часова. Евентуалну спреченост јавити на : тел. 011 333 43 01, email: s.jeremic@invest-import.co.rs.

Председник Савеза
мр.Ђуро Борак дипл.инг.

Оснивач Фондације
Младен Селак



Председник САНУ
академик Никола Хајдин

OKRUGLI STO - NAUČNI SKUP
KREATIVNOST I INOVATIVNOST
U PREVAZILAŽENJU EKONOMSKE KRIZE

Program rada

Predsedavaju: akademik **Aleksandar Marinčić**, prof. dr **Slobodan Petrović** i mr **Đura Borak**

Program izlaganja radova od strane eksperata po pozivu koji će saopštiti radove iz određenih oblasti na skupu **“Kreativnost&Inovativnost u funkciji rešavanja ekonomske krize,** i to:

1. Akademik **Nikola Hajdin**, Predsednik SANU: *Inventivna konstruktorska praksa u gradnji mostova.*
2. Akademik **Tasić Nikola**, Sekretar SANU: *Arheološka istraživanja u funkciji planiranja budućnosti.*
3. Akademik **Marinčić Aleksandar**, SANU: *Kreativni i inovativni procesi u oblasti telekomunikacija i informatike.*
4. Akademik **Đorđe Zloković**, SANU, i prof. dr **Nestorović**, Arhitektonski fak. Beograd,: *Kreativnost i inovativnost u oblasti konstruktivnih sistema.*
5. Akademik **Perović Savo**, dopisni član SANU: *Primena transplatata koralne mukoze u rekonstruktivnoj uretralnoj hirurgiji.*
6. Prof.dr **Zelić Obrad**, **Luković Natalija**, **Zelić Ksenija**, Stomatološki fak. Beograd,: *Klinička primena antiseptičkih sredstava u medicinskoj i stomatološkoj praksi.*
7. Prof. dr **Stanišić Milovan**, rektor Univerziteta Singidunum: *Tržišno pozicioniranje modernog univerziteta.*
8. Dr **Jovanović Slobodanka**, Ekonomski inst., prof. dr **Petrović Slobodan**, Tehnološko-metalurški fak.Beograd: *Inovativnost u farmaceutskoj industriji*
9. **P. Uskoković**, **D. Stojanović**, **D. Vuković**, **R. Aleksić**, Tehnološko-metalurški fak.Beograd: *Nanotehnologije i savremeni materijali.*
10. **B. Bugarški**, **G. Vunjak**, **B. Obradović**, **S. Jovanović**, V Tehnološko-metalurški fak.Beograd: *Bioinovacijsko inženjerstvo i procesi novih biotehnologija,*
11. Dr **Dević Milan**, Simprolit sistem: *Razvoj savremenih građevinskih materijala.*
12. Prof. dr **Krsmanović Kosta**, fakultet za industrijski dizajn-Beograd: *Inventivni procesi u oblasti industrijskog dizajna.*
13. Mr **Čitić Tanja**, odg. urednica redakcije dig. programa RTS: *Digitalna televizija – novi kreativni izazov.*
14. Prof. dr **Žunić Dragoljub**, Poljoprivredni fak. Beograd: *Inovacije u vinogradarstvu.*
15. Dr **Borak**, IMR Institut: *K&I osnov za prevazilaženje ekonomske krize EU.*
16. Dr **Stokić Duško**, PKS: *Reciklaža i ekologija.*
17. Dr **Đukanović Blagoje**, KBC Bežanijska kosa: *Inovacije u onkološkoj hirurgiji.*



Sl. 12 – Aktivistkinje Fondacije pripremaju „Okrugli sto” u okviru Oktobarskih susreta

Prezentaciju rada treba pripremiti za izlaganje uz korišćenje Video bima (program Power point) u trajanju najduže **do 10 min.** Početak skupa je 10. Novembar 2009. god. **Nakon dodele priznanja povodom “Oktobarskih susreta pronalazača,** oko 14,30 časova -Svečana sala 2. sprat, Terazije 5 (Ulaz Invest-Import). Zadnji slajdovi treba da iskažu mere za prevazilaženje ekonomske krize ove zemlje iz odnosnih oblasti.

Podsećamo da svečanosti dodele priznanja počinju na navedenoj adresi u 12 časova.

BESEDE

Milan Božić, otvara OS 2009. godine

Dragi prijatelji,

Želim da se zahvalim što ste Vašim dolaskom uveličali ove Susrete i da Vas sve pozdravljam. Pozdravljam našeg **čika Selaka**, Predsednika SANU – akademika **Nikolu Hajdina** i akademike **Nikolu Tasića**, **Aleksandra Marinčića** i **Đorđa Zlokovića**, Predsednika PKV **Nikolu Stojišića**, mr **Milana Pavića**, bivšeg Predsednika PKJ i najzaslužnijeg što je uspešno organizovan II Kongres pronalazača Jugoslavije u Užicu. Sa puno emocija pozdravljam ing. **Petra Belića**, koji je kao Predsednik Saveza Pronalazača Srbije i generalni direktor Galenike bio veliki oslonac Inovacijskom pokretu i na kraju **Slobodana Simića** – domaćina današnjeg skupa.

Pre 30 godina – **29. novembra 1979. održani su prvi Oktobarski susreti pronalazača**, kada je *12. oktobar proglašen za Dan novatora*. Bilo je to vreme najvećeg uspona Inovacijskog pokreta. Danas je pokret u najvećoj krizi od njegovog osnivanja ali sama činjenica da smo se okupili u ovolikom broju govori da je on neuništiv.

Citiraću dobitnika prošlogodišnje Simićeve nagrade gospodina Zuberu koji preko 30 godina deluje u Pokretu, »JP je nešto najlepše i najkorsinije što je naša zemlja imala. To je bio deo svetskog procesa borbe nerazvijenih zemalja za smanjenje jaza između siromašnih i bogatih. Koliko je Pokret jak, vidi se iz mog primera. Pozvali ste me posle 20 godina provedenih u penziji nezaboravljajući moj doprinos. Pokret se borio za svoje ljude i prave vrednosti, a to je garancija njegove večnosti.«

Čuveni **Denisov izveštaj** Nacionannog Saveza za ekonomski razvoj SAD-a je pokazao da je Svetska ekonomska kriza 1929 godine rešena presudno uvođenjem Tehnoloških inovacija u proizvodnju a tako je stvorena i ogromna ekonomska moć SAD. Zato nije slučajno da je **EU proglasila 2009 godinu za Godinu inovativnosti**. To nam govori, da ne smemo dozvoliti da se ugasi Inovacijski pokret. Jednom ga je spasao **Mladen Selak**, drugi put – **Slobodan Simić**. Ali dok zemlja ima ljudi koji dobro razumeju ovu priču, kao što je akademik **Nikola Hajdin**, neće se ugasiti. Evo ove godine Selakova fondacija je bogatija za tri novčane nagrade legendama Inovacijskog pokreta.

Život na ovozemaljskom svetu je kratak, pa smrtni čovek nastoji udahnuti besmrtnost produžavajući se kroz svoja duhovna dela. To mogu samo veliki ljudi za koje smrt nije kraj života. Pomenimo naše besmrtni **Pupina**, **Teslu**, **Milankovića** i mnoge druge i one koji trasiraju but besmrtnosti, kao što su **Mladen Selak**, **Nikola Hajdin**, **Slobodan Simić**. To su ljudi, koji poseduju duhovne vrednosti, koje su večne i neuništive za razliku od materijalnih.

Kroz istoriju bogati ljudi se pamte po tome koliko su pomogli **Demokrita**, **Arhimeda**, **Rodžera Bekona**, **Isaka Njutna**, **Nikolu Teslu**... a ne po tome koliko su materijalno bogatstvo ostavili iza sebe.

Sve je to kreativnost i inovativnost kako EU zove 2009 godinu.



Sl. 13 – Milan Božić otvara OS 2009. posvećene EU



Sl. 14 – Prof. dr Slobodan Petrović, je jedan od najuglednijih ljudi Inovacijskog pokreta

Akademik Nikola Hajdin

Dame i gospodo, dragi prijatelji,

Ceo svet se nalazi u ozbiljnoj ekonomskoj krizi što se **bez pomoći nauke ne može rešiti**. Nažalost, naučno-tehnološka revolucija od samog početka pored dobra nosi u sebi i klicu zla u vidu pohlepe. Moćni i bogati zaboravljaju na siromašne. A sada su svi u krizi.

Naša zemlja, čini ogromne napore da sanira tešku ekonomsku situaciju koja je kod nas još veća. **Poboljšanja se moraju prvo ostvariti u privredi**. To do sada u svetu niko nije rešio bez razvoja nauke i veće primene Tehnoloških inovacija u proizvodnji. Nije slučajno **EU proglasila 2009 godinu za godinu** inovacija u rešavanju postojeće krize.

Zato je tema tradicionalnih Oktobarskih susreta pronalazača 2009 godinu »Kreativnošću i inovativnošću rešavamo ekonomsku krizu« **prava tema kojom treba u prvom redu da se bave i državni organi**. Svi oni društveni subjekti koji su na toj liniji i doprinose podstičaju razvoja nauke imaju našu podršku.

Mi smo zahvalni Selakovoj fondaciji, **koja obnavlja Pupinov fond** posebno gospodinu Mladenu Selaku, osnivaču i gospodinu Slobodanu Simiću, koji nesebično pomaže srpsku mladež i veličaju Pupinovo delo i dela velikana naše nauke.



Sl. 15 – Akademik Nikola Hajdin, govori

Slobodan Simić



Sl. 16 – Domaćin OS 2009. gos. Slobodan Simić pozdravlja skup

Dragi pijatelji,

Dozvolite mi, pre svega, da Vas, sve pozdravim i da izrazim zadovoljstvo, što se ovaj skup održava u našoj kući.

Posebno me raduje, činjenica, da je, ovde, sa nama, naš dragi **Mladen Selak** i predsednik Srpske Akademije Nauka i Umetnosti – akademik, **Nikola Hajdin**, i članovi Akademije, akademici: **Nikola Tasić, Aleksandar Marinčić i Đorđe Zloković** - kao i veliki broj uglednih privrednika i društvenih radnika, aktivnih učesnika Inovacijskog Pokreta.

U životu i radu, trudio sam se, uvek, da se, hrišćanski ponašam, i uvek bio odan Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi i svom narodu. To znači, da **svoj sistem vrednosti**, nisam

zasnivao na što većoj koristi, već - sve što sam stekao, doživljavao sam, kao Božiji dar i sa posebnim zadovoljstvom, prihvatao učešće, a i sam vodio mnoge humanitarne aktivnosti.

Veliki sam poštovalac naših velikana: **Nikole Tesle, Mihajla Pupina i Milutina Milankovića**.

Posebno me insipiriše **duhovni rad Mihajla Pupina**, kao i njegov donatorski duh, oslikan ogromnom materijalnom zaostavštinom, namenjenoj: školovanju srpske omladine, i razvoju poljoprivrede. Zato, **obnovu Fonda Mihajla Pupina**, koji je inicirala **Selakova fondacija**, svim svojim moćima pomažem, i želim da se ideje velikog SRPSKOG UMA, nikada ne zaborave.

U tom smislu, treba shvatiti i novčanu nagradu **legendama Inovacijskog pokreta**, čija je već a moralna nego materijalna vrednost.

Želim Vam puno uspeha u daljem radu, i da se prijatno osećate u našoj sredini.

U IME NAGRAĐENIH ZAHVALJUJE SE PROF. MILOVAN STANIŠIĆ

Osećam se počašćen za ovako visoko priznanje koje je sam dobio, drago mi je da je tako neko značajan, **kakva je Selakova fondacija**, prepoznao moje velike napore da stvorim Univerzitet Singidunum i nagradila me. U ime svih nagrađenih još jednom zahvaljujem na svemu. To će mom Univerzitetu sigurno biti novi podsticaj da još bolje radimo.

* * *

Selakova Fondacija je dobila 31 pismo podrške i zahvalnosti entuzijastima koji je vode. Oni rade u jednom izuzetno teškom vremenu, gde se malo ceni znanje. Izvanrednom organizacijom Oktobarskih susreta, ne dozvoljavaju da se ugasi duh kreativnosti našeg naroda. Fondacija povezuje **naš Inovacijski pokret** iz druge polovine XX veka sa proglašenjem **2009. od strane Evropske Unije "Godinom inovacija i kreativnosti"**.

Mi izdajamo pismo ing. **Ljubice Marković RPK** iz Valjeva, uglednog aktiviste Oktobarskih susreta i **Milana Kovačevića**, mladog pronalazača koji je oduševljen onim što je doživeo na Susretima 2009. koji mu daju nadu da vredi učiti i raditi.

From: Ljubica Markovic

Sent: 2009.11.11.

To: rada.kedza@pks.rs

Subject: Hvala ti!

Draga moja,

hvala ti i mom divnom prijatelju Božiću na izuzetnoj svečanosti i velikom zadovoljstvu, podršci, prijemu i gostoprimstvu za **mog Milana Kovačevića**. Dečko se vratio prezadovoljan, odmah me zvao i stalno je ponavljao, Hvala vam sto ste mi **priredili ovako divan događaj**. Nikada nisam imao prilike da budem na ovakvim svečanostima. Posle ovoga vidim da vredi raditi!

Tako je moja drugarice, **zbog toga vredi živeti i raditi!** Pre svega zbog dobrih prijatelja koji uvek ostaju prijatelji kao i zbog rezultata koje umeju da prepoznaju **pravi ljudi**.

Inače, sekretar Stanko je došao kod mene u 11,00 sati da mi kaže da sam ipak trebala da idem! i da Petar, potpredsednik nema ništa protiv, a on eto nije bio siguran... **Zahvalila sam se lepo**, jer ja još uvek ne umem da letim!

Poljubac tebi i jedan još veći mom Božiću i Đuri (svakom po jedan)!!!

Ljubica Marković dipl. ing.

Sekretar Odbora za nauku, informisanje i obrazovanje

Regionalna Privredna Komora Valjevo



Sl. 17 – Ceo svoj život je posvetio IP, a najveća su mu priznanja slična pismu mladog pronalazača Milana Kovačevića

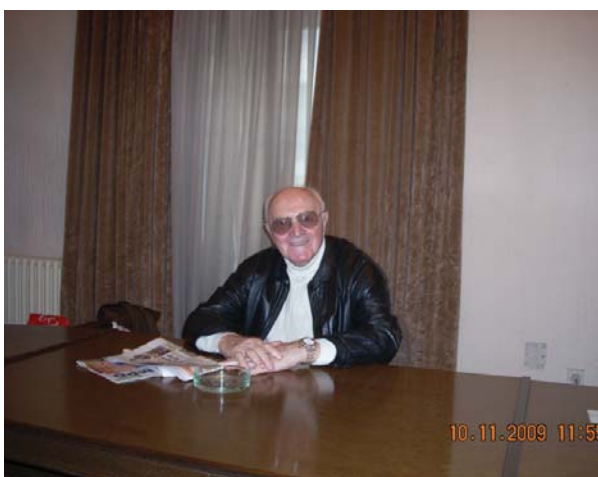
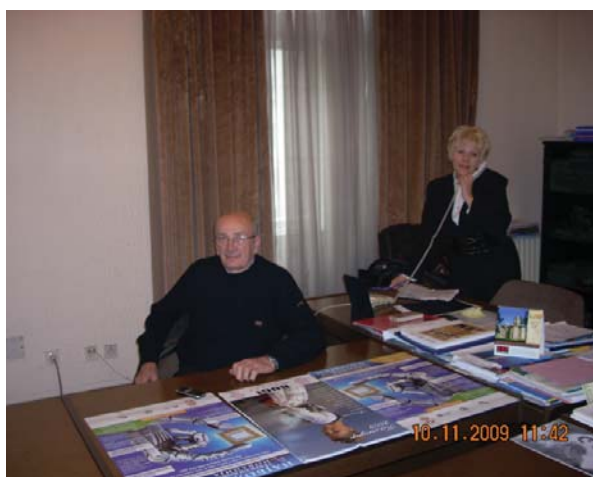
OKRUGLI STO

Naučni skup „*Inovativnost i kreativnost*” otvorio je mr **Duro Borak dipl. ing. predsednik Odbora za tehnološke inovacije Privredne Komore Srbije** i predsednik Saveza pronalazača Beograda. On je ukazao na značaj Odluke EU da 2009. bude Godina kreativnosti gde će inovacije igrati glavnu ulogu u rešavanju Svetske ekonomske krize. Po programu EU ovi naučni skupovi se ne smeju organizovati sa državnim organima već to treba da budu naučne i stručne institucije i nevladine organizacije.

Mr Borak je podsetio predavače čega treba da se pridržavaju pri izlaganju svojih tema.

*Materijal treba pripremiti za izlaganje uz prezentaciju na Video bimu u pogodnom programu (program Power point) u trajanju do 10 minuta za 10. novembar 2009. Zadnji slajdovi treba da iskažu mere za prevazilaženje ekonomske krize ove zemlje iz odnosnih oblasti. Nakon saopštavanja treba pripremiti celovit rad po svim elementima pisanja stručnih radova sa predlogom odgovarajućih mera iskazanih kroz zaključak. Rok za pisanje radova je do kraja godine. Radovi će biti štampani na CD i isti će biti prosleđeni relevantnim institucijama i organima kojima dati materijal može pomoći za pravilno usmerenje ove zemlje u prevazilaženju teških mera ekonomske krize. Materijal će, ujedno, biti inspirativan za buduće okupljanje većeg broja eksperata, stručnih ljudi iz pojedinih oblasti koji će dati prilog značajnijim konkretnim opservacijama i akcijama iz navedenih oblasti sa ciljem da se inicijativne mere konkretizuju i primene u praksi. Ova zadnja konstatacija jasno pokazuje da gore izabrane teme nisu konačne i nisu sveobuhvatne. Organizator se morao ograničiti na manji broj tema zbog prostora, vremena i materijalnih poteškoća same organizacije. Ovaj skup će učiniti početne korake ka odgovoru na **inicijativu EU da se 2009. proglasi za Godinu inovacija** i da se znanjem i pameću izvučemo iz teških ekonomskih problema.*

I zato s pravom i ovde postavljamo pitanje Ministarstvu za nauku i tehnološki razvoj Vlade Republike Srbije, **zašto se ne primenjuje Zakon o inovacijskoj delatnosti?** Samo primenom ovog Zakona može se ostvariti reforma finansiranja Inovacionih projekata koji bi mogli da ožive proizvodnju!



Sl. 18 – Aktivisti Selakove fondacije, na izvršenju svakodnevnihih zadataka: akademik Aleksandar Marinčić, ing. Svetlana Dašić, Đorđe Zuber i profesor Lazar Bunović

SVETSKA EKONOMSKA KRIZA - delo globalizacije

Knjiga „Tehnologija i patenti sredstvo dominacije“ autora Milana Božića, patentnog inženjera, objavljena 2001. kroz prikazivanje Inovacijskog pokreta Jugoslavije nagovestila je, zbog nevidene sile u međunarodnim ekonomskim odnosima, sprovedene kroz sistem Ujedinjenih Nacija, od strane najmoćnijih država Zapada, da će doći do sadašnje **Svetske ekonomske krize** slične onoj iz tridesetih godina XX veka. Ovoj krizi je najviše doprineo **transfer tehnologije** a 1929. kolonijalni sistem. Preko međunarodnog patentnog sistema i Svetske trgovinske organizacije (STO) moćne zemlje Zapada koristeći samo silu „ozakonile“ su **transfer tehnologije veoma štetan za siromašne zemlje** i time praktično i dalje zadržale kolonijalne odnose-neokolonijalizam.

Povezujući hrišćansku filozofiju sa događajima u Svetu (MME, Svetska Banka, STO, GATT, TRIPS, Grupa77, G8 i dr.) a posebno u sistemu UN (Generalna Skupština, UNCTAD, WIPO) autor ukazuje na opasnosti globalizacije i nudi određena rešenja, kako su se krize mogle izbeći.

ČAKŠIRAN STEVO, poznati srpski intelektualac i novinar, aktivni učesnik događanja:

Kulturni događaj na Sajmu knjiga je bila **knjiga Milana Božića**, koja nosi naziv **“Tehnologija i patenti sredstva dominacije”**. Takav naslov ne postoji u našoj literaturi niti u svetu. Ova knjiga se razlikuje od drugih knjiga po mnogo čemu.

Odmah na početku stoji da je ona posvećena **Dragutinu... Željku, Janu... Peri... Mateji.. Duški** i stotinama hiljada vernih entuzijasta Inovacijskog pokreta. A kad knjiga polazi od čoveka onda je to ono pravo.

U predgovoru ima divnih poruka i informacija. Ideja je sazrela pre dvadeset godina. Trebaju nam analize pronalazaštva radi bržeg razvoja privrede i društva. Nedovoljno su proučavani rezultati naših pronalazača. Pronalazači su ljudi koji se bore sa silama prirode za bolji čovekov život. Zatim se nabrajaju ljudi koji su dali veliki doprinos razvoju tehnologije i pronalazaštva: **Tales.. Pitagora.. Sokrat.. Platon..kralj Milutin..car Dušan.. Stefan Lazarević.. Bošković.. Tesla.. Pupin.. Nelson Mendela** i brojni drugi naučnici. Sve je počelo davno i ta istorijska dimenzija se mora više uvažavati u svakoj državi.

A onda na jednoj stranici (13) stoji nešto o čemu se mogu pisati knjige. Navode se misli **Ajnštajna.. Napoleona.. Džona Adamsa, Tomasa Džefersona. Vudro Vilsona.. Ruzvelta.. Džordža Buša** starijeg. Od hiljade misli velikih ljudi, odabrane su one koje su najvažnije. **Analiza Džefersona i Buša najbolje pokazuju šta se u Americi dešava**. Drhtim za svoju zemlju kada pomislim da je **Bog pravedan** kaže **Tomas**, a **Buš** kaže da se nikad ne izvinjava za ono što su SAD učinile. Nije me briga šta kažu činjenice, ako je to u interesu Amerike.

Zatim dolazi poglavlje Uvod. Tu su slike i podaci o velikanima u nauci i pronalazaštvu. **Galilej.. Milanković.. Paskal.. Arhimed.. car Dušan.. Pitagora.. Ajnštajn.. Openhajer.. Platon.. Leonardo da Vinči.. Ruder Bošković.. Linkoln.. Tesla.. Pupin.. Kuper.. Huver.. Edison.. Džordž Vašington.. Čerčil.. Vudro Vilson.. Vili Brant.. Kolombo.. Nikola Trbojević.. Dobrivoje Božić.. Mihajlo Petrović Alas.. Pavle Savić** i dr. Sve na jednom mestu sakupljeno. Korisno za studente, učenike, profesore, državnike, naučne radnike, preduzeća, škole i druge društvene institucije.

Od posebne vrednosti u knjizi su imena onih ljudi koji su dali sve od sebe da se brže razvija tehnologija i pronalazaštvo. Tu su sledeća imena: **Dragutin Bošković, Mika Špiljak, Ante Marković, Vakić Ilija, Galeb.. Srbovan,.. Tempo.. Pavić..Marija Todorović.. Rožić.. Koliševski.. Doronjski.. Savičić.. Kulić.. Pavlović.. Ignjatović.. Živan Vasiljević.. Orožen.. Lazar Zarić.. Senko.. Zelenović.. Dušan Pekić.. Mile Mrkić.. Čedo Jeftić.. Anđelko Vasić.. Kulić..Kutlača..**



Sl. 19 – Knjiga između ostalog govori i o velikanima naše i svetske nauke

Oni su u knjizi opisani na više mesta. Neki se spominju na više od deset mesta.

Odabrana je veoma kvalitetna literatura. Više od stotinu knjiga. Neke knjige sam posebno analizirao da se uverim u osnovne poruke. Na primer:

Ronald Rajt- Oteti kontinenti.. **Rasel Baril** – Novi svetski poredak.. **Noam Čomski** – Šta hoće Amerika.. **Milomir Jakšić** – Savremeni svetski sistem.. **Maja Levi Jakšić** – Upravljanje tehnološkim inovacijama.. **Stjepan Han** – Nauka o radu.. **Stevan Dedijer** – Doba preduzetničke inteligencije.. **Drago Božić** – Treća strana uma.. **Milan Radeka** – Gornja krajina – Karlovačko vladичество..

Sve što je napisano u ovoj knjizi je i u skladu sa porukama **Nikolaja Velimirovića**.. **Tomaša Garika Masarika**.. **Mirka Klarina** u knjizi Treća Evropa. **Druker Petra**.. **Kukoleče Stevana**.. **Radmile Stojanović**.. **Dejli Karnegija**.. **Danice Oreščanin**.. **Dešića**.. **Šimuna Babića**.. **Lisičkina**.. **Tejlora**. **Josipa Županova**.. Profesora **Bajta**.. **Roke Brauta**.. **Vuka Pavičevića**.. **Federiko Majera**.. **Pavla Jakšića**.. **Laze M. Kostića**.. **Miloša Balaća** i brojnih drugih stručnih i naučnih radnika.

Pored literature koja je navedena u **knjizi ima preko 170 fusnota**.

Pisac knjige ima više od 50 godina. Rođen na Kordunu u blizini Karlovca. Rođen u porodici koja je teško živela i koja se uvek borila za opstanak i bolji život svojim radom. **Ima bogatu praksu** stvorenu u preduzećima, u Institutu, u Zavodu za patente, u Savezu pronalazača. Uvek stručno i društveno aktivan. **Više od 20 godina pripremao je ovu knjigu**.

Ovakve knjige nije lako pisati. Zato je uvek oko sebe okupljao dobre stručnjake i saradnike i mnogo je čitao i analizirao. Zato je i uspeo.

I na kraju

Na osnovu čitanja knjige u rukopisu i knjige koja je sada pred nama može se kazati:

Zadovoljstvo je čitati knjigu g. Milana Božića, jer je to analiza velikog broja pitanja koja se odnose na proizvodnju i privredu, tehnologiju, pronalazaštvo i patente, na odnos privrede, države i politike. Autor svako pitanje analizira sa stanovišta događaja u svetu i kretanja u najrazvijenijim zemljama. Sada je najvažnije da knjiga dođe do onih kojima može najviše koristiti, preduzeća, škole, biblioteke, onima kojima treba stvarati uslove da mogu svoje znanje bolje koristiti i to u prvom redu u svojoj zemlji i za dobro svog naroda.

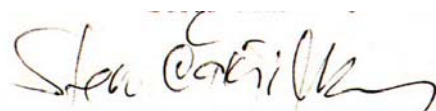
Odnos prema stvaraocima i nosiocima razvoja se mora menjati. **Oni treba da budu društveno i materijalno više i adekvatno vrednovani**.

Više društveno i materijalno vrednovati **znači da pronalazači budu prisutni** kada se zakoni donose o ovim pitanjima, da budu motivirani da što više stvaraju, da imaju rešena stanbena pitanja, da imaju radionice, za pripremu pronalazaka, da imaju prava na skraćivanja penzijskog staža, da nagrade budu osnova za utvrđivanje visine penzija, da svako preduzeće utvrdi pravila za svoje pronalazače, da se informacija o pronalascima javno objavljuje i druge.

Milan Božić je napisao lepu knjigu i zaslužuje sva priznanja koja mu po osnovu rada pripadaju u prvom redu u radnoj sredini i u društvu u celini.

Dana 31. oktobra 2001 godine.

Stevo Čakširan



*Sl. 20 – Oštar kritičar globalizacije,
Arundati Roj*

ZAŠTO SE KRIZA BOGATIH ZOVE SVETSKA EKONOMSKA KRIZA

Bogati žele da umanje zla globalizacije

Piše Milan Božić, pat.ing.

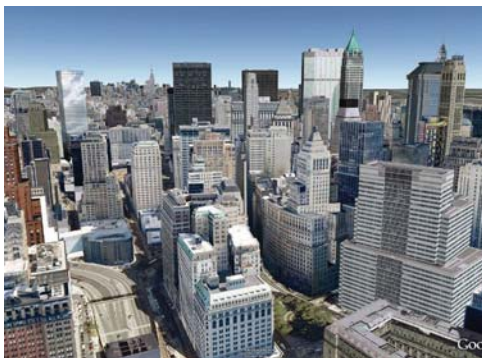
Naš uspeh nemojte meriti po tome koliko bogati bolje živi, već po tome koliko smo uspeli da siromašne približimo bogatim. (RUZVELT).

Nerazvijenost je istorijska posledica nečije razvijenosti. Neke zemlje su siromašne zato što su druge bogate. (GALEAN).

BUDIMO LJUDI PATRIJARH PAVLE

Hrišćanske vrednosti

Svet je početkom 21 veka multipolaran, jer je prošlo vreme „Američkog izazova“ i kao takav razjedinjen, nasilan i nemoćan. Sve veće su podele na relaciji **Evropska Unija – Sjedinjene Američke Države**³. Prošle godine STO na predlog Brazila uvela je sankcije SAD-u, zbog nekoliko milijardi dolara nezakonito subvencionisanih domaćih proizvođača pamuka. Najnovija Grčka kriza ozbiljno je uzdrmala EU, odnosno njenu monetu evro. Ogroman je jaz između bogatih i siromašnih, ali prvi jaz koji stvara najveće probleme jeste nerazumevanje, kako na globalnom tako i na nižim nivoima. **Globalizacija lomi sve pred sobom nemajući pravila.** Dešava se čak, da se ratnim zločincima dodeljuje Nobelova nagrada za mir, a borci za humanizam i slobodu proglašavaju se ratnim zločincima, uništavaju se suverene države, ruše se nacionalne ekonomije brzom privatizacijom i **zloupotrebom međunarodnog patentnog prava.** Svetski moćnici kako u ratu, tako i u miru ne biraju sredstva da ponize slabijeg, samo da ostvare svoje interese. Koriste se ne samo ekonomskom i tehnološkom nadmoćnošću već i raznim zloupotrebama međunarodnog prava, posebno pri transferu tehnologije, da bi kolonijalni sistem zamenili neokolonijalizmom, odnosno, da bi **preko tehnologije vladali svetom.** Moćni su doveli Svet u stanje u kome se sada nalazimo, a to je KRIZA BOGATIH i stalna beda siromašnih.



Sl. 21 – Sjaj bogatih

Savremeni trenutak u Svetu o kome svi govore, je **ekonomska kriza.** Kriza mnogima otežava i ovako težak život. Ima i onih kojima pomaže da sakriju svoju nesposobnost. Kod siromašnih kriza je uvek prisutna. Ljudi svuda po svetu pate. Na sve strane se čuju pozivi za pomoć. Sa pravom zabrinuti ljudi postavljaju pitanje – **kakva nam je budućnost?**

Da bi mogli potražiti odgovor na ovo pitanje podsetimo se prošlosti.

Naša planeta **zemlja je trunka prašine u svemiru u kome vladaju strogi red i harmonija.** Taj sklad drži „svemoćna sila“ kako ne bi došlo do haosa i međusobnog sudaranja planeta. Ta sila, strogi sklad kao opšte kosmičko pravilo prenosi na sve što se nalazi na zemlji, na kojoj je pre pojave čoveka dominirala harmonija u svim procesima koji su se na njoj dešavali. Harmonija je čoveku trebala na zemlji da stvori lepotu života **u skladnom odnosu duhovnih i materijalnih vrednosti,** gde bi vladala najjača duhovna sila - LJUBAV. Čovek je materijalno ali i duhovno biće, biološka neumitnost procesa starenja tela ne mora biti praćena starenjem duše. Telo pripada materijalnom svetu u kome crvi i rđa sve nagrízaju ali ima i dušu, kojoj rđa ništa ne može, a može da spozna Boga.

U dušu čovekovu, koja predstavlja **vrhunac Božijeg stvaranja** u Kosmosu i direktnu vezu čovek – Stvoritelj usadili bi se mir i spokoj, kao preduslov boljeg života. Ovako



Sl. 22 - Beda siromašnih

3 Evropski parlament, ubedljivim glasanjem, ukinuo tkz. SWIFT-sporazum EU i SAD-a o „zavirivanju“ Vašingtona u Evropske novčane transakcije. Odluka stupa 1.februara 2010., što za SAD predstavlja težak udarac.

su govorili veliki grčki naučnici i filozofi Pitagora – VI vek pre Hrista a nastavili Platon i Aristotel.

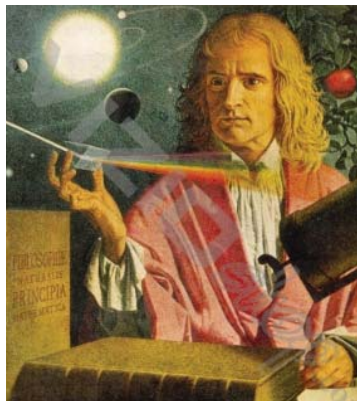
Pre Hrišćanstva se znalo, **da je čovek veliki grešnik** i da ne poštujući harmoniju na zemlji uništava pravila uspostavljena u kosmosu. Zbog toga je od Stvoritelja više puta upozoravan i kažnjavao. Propadale su civilizacije, države i ljudi. **Glavno zlo koje je čovek u sebi stvorio jeste, pohlepa.** To je promena odnosa materijalnih i duhovnih vrednosti u korist materijalnih, koje vremenom propadaju. Tako počinje eksploatacija čoveka nad čovekom stvarajući bogate i siromašne. U čovekovu dušu usađuje se nemir, koji rušeći harmoniju, čovečanstvo vodi u mržnju i kaos, uništavajući ljubav.

Hrišćanska filozofija nas uči da se harmonija iz Kosmosa mora uspostaviti na zemlji da bi vlada li ljubav i razumevanje među ljudima. **Podizanje moralne i duhovne svesti** u svakom čoveku je preduslov da se sjedini sa Hristom, da bi mogao da shvati vlastitu odgovornost za održavanje reda na zemlji. Može li čovečanstvo dobiti borbu za blagostanje i mir na zemlji? Sam Hrist na to kaže: *”Ne bojim se kosmičkih pravila, već se bojim ljudi”*, kako navodi jevanđelista Luka.

Prošlost nas uči, da su preko dve hiljade godina Hrišćanstva ljudi, odnosno neljudi, bili vođeni pohlepom, narušavali mir pretvarajući ga u rat, a ljubav u mržnju. **Samo prva dva veka Hrišćanstva, dok je vladala ljubav,** Rimsko carstvo je bilo bez ratova. Kada je nestalo hrišćanske ljubavi, nestalo je jedinstva na zemlji i mir je zamenjen strašnim ratovima gde cveta pohlepa, koja stvara bogate i siromašne. Ljudi pohlepe permanentno uništavaju harmoniju zbog čega čovečanstvu preti uništenje. Oni se ponašaju kao **ćelije raka koje razaraju tkivo organizma i tako uništavaju savremenu civilizaciju.** To nisu siromašni i nepismeni već bogati i civilizovani ljudi, kojima nikada nije dosta para i moći. Moć zasnivaju na što većoj dobiti, oduzimajući od ekonomski slabijih ljudi i država i uništavajući prirodu.

Njih ne interesuje Hrist, koji nas uči *„da je moralnost dobrota prema slabijima”*. **Ne mogu da se oslobode bolesne želje za pohlepom i silom.** Zaneseni svojom moći, ne razmišljaju o Hristu i nemaju vremena za plemenite ljudske postupke: ljubav prema čoveku, čovečanstvu i prirodi. Istorija nas uči da svi oni moćnici koji veruju u silu tragično završavaju. **Napoleon** je tek posle izgnanstva na Svetu Jelenu, shvatio **da nikakva rešenja zasnovana na sili nisu u funkciji razvoja čovečanstva.** Pominje **Aleksandra Makedonskog, Cezara, Karla Velikog** i sebe kao ljude, koji su, nažalost, verovali da se problemi u svetu mogu rešiti nasiljem. On tada kaže: *„Kako je ogroman ponor između moje duboke nesreće i večite vladavine Hrista”*.

Hrišćanstvo u čoveku nije uspelo da savlada pohlepu, koja ga neminovno vodi u zlo. Očigledno da čovek ima ograničene sposobnosti da obuzda pohlepu u sebi, pa mora tražiti pomoć. Nevidljivi – Duhovni svet koji, za razliku od materijalnog, ima veću moć za moralnost i opstanak celine na našoj planeti, može mu pomoći. Duhovni svet ima svoje **večne istine** koje se odnose na materijalni – Vidljivi svet. Sve što se dešava na zemlji, biva po tačnim i strogim zakonima prirode i ko se o njih ogreši biva strogo kažnjen. Recimo, večna istina je: *„čini zlo – zlo ćete stići”*. Ovaj Hristov zakon analogan je **Njutnovom zakonu „akcije i reakcije”** u materijalnom svetu.



Sl. 24 – Isak Njutn, najveći svetski naučnik svih vremena

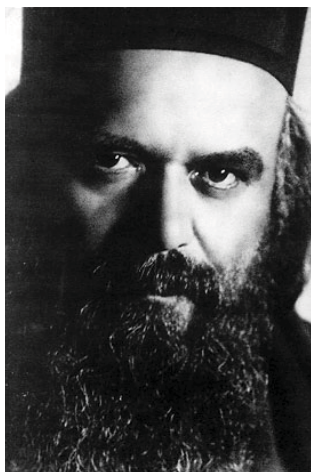


Sl. 23 – Hram Svetog Save

Hrišćanska filozofija uči čoveka kako da okaje grehe i da ih ne čini više. Preko svoja dva velika filozofa (**Plotin** 204-269. i **Avgustin** (354-430) tvrdi: *„da je veliko zlo čovečanstva odsustvo Boga, jer on čini samo dobra dela”*. Među ljudima koji su grešni svako zlo je dozvoljeno, kada nema Boga. Zato čudi da razvijene zemlje Zapada koje sebe smatraju Hrišćanima, nemaju dovoljno blagonaklonosti prema slabijima. Izvor su stalnog nezadovoljstva na zemlji jer vođeni pohlepom i profitom negiraju Hrišćanstvo. Ravnodušnost prema patnjama drugih ljudi i nacija dospela je do nezapamćenih razmera. **Kao da ih ne interesuju ljudi i život na**

našoj planeti. Njihovi velikani su ih upozoravali na to i na hrišćanske vrednosti. Svet multipolaran i da ga moramo razvijati u celini ili ćemo svi zajedno propasti.

A kako to da se **svetski moćnici** ne boje Boga i ne stide ljudi bar iz svojih redova, kao što su **Vudro Vilson, Frenklin Ruzvelt, Vili Brant, Bruno Krajski, Karl Šiler, Robert Maknamara, Žiskar Desten, Tošiva Doka, Jozef Štiglic?** Na ovo pitanje naš zapadnjak i veliki filozof **Nikolaj**



Sl. 25 – Vladika Nikolaj Velimirović, veliki hrišćanin

Velimirović kaže: „Zato što moćnici na Zapadu imaju iskvaren pojam o Bogu i ljudima. Hrišćansku filozofiju ne razumeju pa odbacuju Hrista, igonorišući njegove zakone”.

Ni danas, ulaskom u treći milenijum, **neće da čuju reči istine**, a vapaj siromašnih do njih ne dopire. Užasno su zaslepljeni svojom moći u kojoj uživaju. Ne vide stvarnost i opasnost koja nam preti svima, ukoliko ne počnemo graditi jedan pravedniji i humaniji Svet, bez sile. Silom su na bojnom polju postigli kolonijalne odnose a silom u međunarodnim ekonomskim, odnosima ostvarili neokolonijalizam u svetu. To je u suštini večna borba dobra i zla na globalnom nivou. **To je ta Globalizacija koja uništava sve pred sobom, a posebno hrišćanske vrednosti.**

Pravda je kroz dve hiljade godina Hrišćanstva mogla više puta da pobeđi. Nažalost, uvek je pobeđivalo zlo. Nisu pobeđile ideje prvih američkih predsednika: **Džordža Vašingtona** (1732-1799) prvi predsednik u periodu od 1789 -1797. Njegova oproštajna beseda: „*Gajite dobru volju i pravdu prema svim nacijama, izgrađujte mir i slogu sa svima*”. Drugi predsednik **Džon Adams** (1735-1826) u periodu 1797 – 1801. je često isticao: „*Amerika je izborila svoju nezavisnost na svetim principima Hrišćanstva*”. Treći predsednik **Tomas Džeferson** (1743-1826) u periodu od 1801 – 1809 godine citirajući Isaka Njutna i njegovo izučavanje Biblije, predosećajući, da zlo može lako da ovlada njegovom zemljom je rekao: „*Drhtim za svoju zemlju kada pomislim na Džona Adamsa i da je Bog pravedan*”.

Oni kao da se boje za sudbinu svoje zemlje, **duboko svesni šta su njihovi preci učinili zla od 1492.** kada se Kolumbo iskrcao u Ameriku. Tada je bilo preko 100 miliona domorodačkih Amerikanaca. Za samo nekoliko decenija većina ovih ljudi bila je mrtva a njihov Svet **varvarski opljačkan** od strane Hrišćana iz Evrope. Hrišćani su se naselili u Ameriku, i oni, a ne prvobitni narodi od kojih su „oteli zemlju“, postali su današnji Amerikanci. Konvencionalna istorija, čak i kada priznaje jezivost ovih nasilja, navodi nas da mislimo da je ona završena. Tako da su narodi Amerike bili primitivni i da su zato brzo izumrli. Tomas Džeferson je dobro znao, da to nije tako i da drevni narod Amerike nije nestao.



Sl. 27 – Patrijarh Pavle, za života je bio svetac



Sl. 26 – Nelson Mandela, sinonim borbe za demokratiju i ljudska prava

Džeferson je bolji Hrišćanin od svojih predaka. Starosedeocima nudi: da se sjedine sa novim vlastima i da svi budu Amerikanci. Mnogi Američki predsednici, kako vidimo, bili su veliki borci protiv zla. Pomenimo **Abrahama Linkolna** predsednika u periodu (1861-1865.) i njegove velike borbe sa robovlasnicima, koja ga je i života koštala.

Ljudi koji ne koriste silu već ljubav, pa mirnim putem rešavaju sve probleme deluju po celom svetu. Pomenimo neke savremenike:

Svetska ličnost koja je obeležila XX vek, predsednika Južnoafričke Unije – **Nelsona Mandelu**, najvećeg borca za ljudska, prava svih vremena. Čim je postao predsednik posetio je udovicu VERVURDA, staru 92 godine, koji je velika zla činio u njegovoj zemlji dok je bio na vlasti, a Mendelu poslao na doživotnu robiju. **Oštro je kritikovao razvijene zemlje u Ujedinjenim Nacijama**, što zloupotrebom patenta stvaraju enormno visoke cene gotovih proizvoda, posebno lekova. Njegova zemlja ima **milione ljudi obolelih od side.** On ne

priznaje Međunarodne ugovore donešene silom, kao što je TRIPS, koji omogućavaju moćnim kompanijama da rade šta hoće. Zbog toga je imao velikih problema, ali i ovu bitku je dobio.

Naš Patrijarh Pavle bio je živi Svetac i veliki učitelj Hrišćanstva. Ne samo da nije koristio silu, već nije ni sudio. On se molio. Njegova molitva nije bila upućena lažnim bogovima po meri samoljubivog čoveka, nego Bogu Jedinome, spasitelju svih ljudi, Bogu ljubavi. Njegova molitva se



Sl. 28 – Ruzvelt i Čeril potpisuju Atlantsku povelju

ne odnosi samo na naš rod, već na sve one žrtve koje pate, prijatelje i neprijatelje, znane i neznane. **On se moli za duhovno otrežnjenje i pokajanje svetskih moćnika Evrope i Amerike.** Samo ovakvi ljudi mogu promeniti ovaj nesretni Svet na bolje. Nažalost, izgleda da ih je jako malo jer sve nam govori da idemo ka Apokalipsi.

Atlanska povelja

Zadnja nada, da će na globalnom nivou pobediti međusobno uvažavanje, bila je završetak drugog svetskog rata i američki predsednik **Frenklin Ruzvelt**. Tada je pobeden fašizam najveće zlo ljudske civilizacije a kolonijalni sistem na osnovu „**Atlanske povelje**” doživeo je kolaps. Ruzvelt je uspeo da ubedi **Vinstona Čerčila**, najveću figuru drugog svetskog rata, da se kolonijalno porobljeni narodi Sveta oslobode po načelu kako je to **Linkoln** učinio sa ostacima engleske vladavine u Americi u 19 veku. **Oni su se sastali 9. avgusta 1941. u Zalivu Plakentija** u Severtnom Atlantiku, gde su potpisali tzv. **Atlantsku povelju**, koja glasi: „*Svaki narod ima pravo da dobije svoju nezavisnost, da odabere oblik vladavine, da pod istim uslovima ima pravo na korišćenje sirovina, i dužan je da u zajedničkim naporima pomaže nerazvijenim zemljama*”.

Tako je Ruzvelt označio kraj oko 450 godina imperijalizma i kolonijalizma. Prošlo je od tada mnogo godina, i još će proći pre nego što se to ostvari, ali istorijski gledano tada je proces započeo. Čerčil je iz poštovanja prema predsedniku SAD Ruzveltu „Povelju” prihvatio samo deklarativno, ali on u stvari misli **da kolonijalne odnose treba po svaku cenu zadržati** i silu zamenjuje tehnologijom.

On se ne slaže sa Ruzveltom da treba da čini ono što je radio Linkoln bojeći se da: „onaj ko se u sadašnjosti previše oslanja na prošlost, može lako da izgubi budućnost”. Ne zna se koliko je Čerčil bio svestan ove realnosti tada, međutim, on i dalje veruje da se silom može vladati. Sada ta sila nije na bojnopolju već u međunarodnim ekonomskim odnosima.

Amerika je tada bila ubedljivo najjača ekonomska sila i imala je **oko 50% svetskog bogatstva i samo 6% stanovnika**. Posedovala sve pronalaskeske atome doba i ogromna finansijska sredstva. Tu je bila šansa, da protestanska Amerika predsednika Ruzvelta, čija je politika od temelja života, vere i zakona bila Hrišćanska, uspostavi pravednije ekonomske odnose u Svetu i smanji jaz između bogatih i siromašnih zemalja. Tako bi našu planetu poveo u mirnije vode.

Da bismo razumeli šta je Amerika uradila, bacimo pogled na političke smernice napisane za Stejt Department br. 23 (PPS 23) iz 1948. U njemu se, između ostalog, kaže: »... **Sa ovakvim bogatstvom mi ne možemo izbeći zavist i prezir drugih. Naš najveći zadatak u narednom periodu je da osmislimo oblik odnosa koji će nam omogućiti da zadržimo ovu poziciju...** Da bismo to ostvarili moramo se osloboditi svih sentimentalnosti i svu pažnju usmeriti na ostvarivanje ovih ciljeva... **uskoro ćemo morati nastupiti neposredno sa pozicije sile...**« Ovo je napisao **Džordž Kenan**⁴, šef strateškog tima u Stejt Departmentu do 1950. kada ga je zamenio Pol Nice



Sl. 29 – Zgrada UN

4 Džordž Kenan, uticajni diplomata i u desetoj deceniji života misaono vispren. Jedan od prvih dalekovidnih stratega SAD posle Drugog svetskog rata. Šef strateškog tima u Stejt Departmentu do 1950. godine a njegov tim rukovodio Galenovom mrežom koja je bila deo američko-nacističkog saveza. Bio je veoma mudar strateg sa pacifističkim stavovima i vodeća ličnost u kreiranju posleratnog sveta i tvorac Maršalovog plana za Zapadnu Evropu.

koji je bio i specijalni pregovarač o kontroli naoružanja u Reganovom timu. Kenan u jednom memorandumu Stejt Departmenta iz 1949. piše da **nerazvijene zemlje treba da budu izvor sirovina i tržišta za proizvode razvijenih kapitalističkih zemalja**. Kenan otvoreno piše da ove zemlje treba »izrabljivati« u službi obnavljanja Evrope i Japana. Tada započinje doba naglog rasta i ekspanzije Zapada koji traju preko trideset godina.

Maršalovim planom, koji je stupio na snagu 5. juna 1947., ustanovljena je **Organizacija za evropsku ekonomsku saradnju (OEEC)**. Kenan je glavni tvorac, SAD su pružile novčanu pomoć⁵ i uz jeftine sirovine i ogromno tržište siromašnih zemalja, Zapadna Evropa je brzo sanirala posledice rata. Uspostavljen je nadmoćan ekonomski sistem u kome su svi, izuzev zemalja u razvoju, imali koristi. Razvoj Evrope a kasnije i Japana imao je koristi za dalji razvoj Amerike. Svi su u ovom zatvorenom krugu uvećali svoje bogatstvo na štetu siromašnih. Nažalost, u tom krugu **nije bilo mesta za nerazvijeni svet**, za 3/4 čovečanstva. Na njih niko nije ni obraćao pažnju, kao i da ne postoje i kao da se taj problem bogatih i siromašnih nikad neće pojaviti. Ovakva strategija nije vodila ka uspostavljanju dugoročnog svetskog mira, već naprotiv, stalnoj eskalaciji sukoba i ratova. Kenan je pobedio u »hladnom ratu«, ali šta je uradio za SAD, nije mislio ni na Vilsona ni na Ruzvelta, zato nije doneo mir ni spokojstvo svojoj zemlji već je doneo rat. U Severnoj Koreji početkom pedesetih i Vijetnamu početkom šezdesetih godina, Amerikanci su izgubili preko 110.000 vojnika i nisu pobedili. Ni ova nesreća nije bila dovoljna da bi se krenulo pravim putem.

Nastavlja se trajna borba razvijenih kapitalističkih zemalja da održe **dominaciju u međunarodnim ekonomskim odnosima**, u industrijskoj proizvodnji i svetskoj trgovini s jedne strane, i borba nerazvijenih zemalja **da ostvare sopstveni privredni, odnosno ekonomski razvoj**.

Vratimo se na trenutak u 1918., završetak Prvog svetskog rata. Američki predsednik Vudro Vilson, nastavljajući Vašingtonovu i Linkolnovu politiku, zalažući se na mirovnoj Konferenciji u Parizu (Versajski ugovor) za »**Društvo naroda**« poručuje »**Samo mir među jednakima (bez eksploatisanih) može biti trajan**«. Nažalost, pohlepni ljudi nisu čuli Vilsona, niti ih je interesovao Versajski ugovor. Tako su izazvali tridesetih godina svetsku ekonomsku krizu a uskoro i Drugi svetski rat.

Umesto da svet posle velikog stradanja, u drugoj polovini XX veka krene u **pravcu smanjenja jaza između bogatih i siromašnih i gradi pravednije odnose koji bi sigurno doneli trajni mir, pošao je suprotnim putem - na neravnopravne odnose i dominaciju sile**. Kolonijalni odnosi su ostavili privrede siromašnih zemalja u stanju beznada bazirane na proizvodnji jednog ili dva osnovna poljoprivredna proizvoda ili eksploataciju sirovina. Sve ovo kontrolišu stranci koji se bogate i samo mali deo domaće elite koja pomaže da se upravlja plantažama i rudnicima. Sva se ova proizvodnja, kao i sirovine, izvoze u razvijene zemlje radi prerade u finalne proizvode. Cene finalnih proizvoda na svetskom tržištu rastu dok cene sirovina opadaju.



Sl. 30 - Palata naroda u Ženevi, Švajcarska, sagrađena između 1929. i 1938, predstavljala je sedište Društva naroda. Danas, služi kao evropsko sedište Ujedinjenih nacija.

Razvijene zemlje, a u prvom redu Amerika, bile su u prilici da bar smanje želju za dominacijom i suoče se sa istinom da su i **siromašne zemlje elemenat svetske ekonomije i da one ne snose glavnu krivicu za svoje siromaštvo**. Ako žele razvijene zemlje da se razvijaju u miru, moraju bogati kolač preraspodeliti i na one zemlje koje je svetska ekonomija nepravedno kaznila. Nerazvijene zemlje, dojučerašnje kolonije, ne mire se sa siromaštvom i stagnacijom na koje ih osuđuju razvijene zemlje delovanjem neokapitalističkog sistema. One su često prisiljene da to rešavaju i tzv. revolucijama gde

zbacuju korumpirane režime, koji slušaju razvijene zemlje i mobilišu sve domaće snage na dugom putu ka trajnom samostalnom razvoju.

Nažalost, Čerčil nakon II Svetskog rata tokom 1944 i 45. ima vrlo značajnu ulogu u izgradnji pravnog Međunarodnog pravila igre tzv. **Bretonvudskog sistema**. Po kome je pažljivo određena maksimalna podrška i onako jakoj privredi SAD-a, ali i privredi Velike Britanije, koju je Čerčil

⁵ SAD su sprovele Maršalov plan kojim je Evropa dobila oko 13 milijardi dolara u pomoći i kreditima od 1948-1951. god. koji su korišćeni, između ostalog, da se u 1949. god. kupi trećina američkog izvoza.

mudro ugrao pod američko okrilje. Naime, u američkom gradu Breton Vudsu su na Konferenciji UN 1944. godine sklopljeni finansijski sporazumi za međunarodna plaćanja i osnovani su Međunarodni Monetarni Fond i Međunarodna banka za obnovu i razvoj. Tako je stvoren Čerčilov »Anglo-američki poredak«, mada je SAD i za vreme Ajzenhauera, sve do dolaska Džona Kenedija, zagovarala „Atlantsku povelju“ i podržavala zemlje koje su se borile za nezavisnost. Ovaj Poredak koji nije vodio računa o svim zemljama počeo je da propada krajem šezdesetih godina. Tada razvijene zemlje menjaju taktiku, dajući lažna obećanja kroz program „Savez za promene“ da će više investirati u siromašne zemlje.

Pod pritiskom nerazvijenih zemalja Generalna skupština OUN proglasila je period 1960-70. **za prvu**, a 1970-80. **za drugu** i 1980-90. **za treću dekadu razvoja** OUN i utvrdila je novu Strategiju ekonomskog oporavka. Ova Strategija počiva na ravnopravnoj saradnji koja treba da zameni dosadašnju dominaciju razvijenih zemalja (RZ) u međunarodnim ekonomskim odnosima.



Sl. 31 – Zemlje trećeg sveta

Svet se ponadao, **da će konačno krenuti ka uspostavljanju pravednijih ekonomskih** a time i političkih odnosa. Kolonijalne zemlje ovo doživljavaju kao preporod i preko svojih oslobodilačkih pokreta ruše, za samo nekoliko godina, poput kule od karata, moćne kolonijalne imperije. Rađaju se nove nacionalne države u Svetu i svetska politička karta promenila je izgled. Novostvorene nacionalne države, započele su svoju budućnost ubrzanim ekonomskim, socijalnim i tehnološkim razvojem. Da bi bile efikasnije u ovom nastojanju, koje su razvijene zemlje na razne načine osporavale, udružile su se u okviru sistema Ujedinjenih Nacija u **GRUPU 77**. Zapad (RZ) ih je nazivao »zemlje trećeg sveta« mada tu nema nikakve logike jer je Svet ipak jedan. Zovimo ih zemlje u razvoju (ZUR).

Zemlje u razvoju čine oko **3/4** čovečanstva, od toga: **40%** studenata, oko **10%** svetske proizvodnje, **1%** važećih patenata u svetu, gde preko **95%** patenata prijavljenih u zemljama u razvoju nije u proizvodnji i oko **400** milijardi dolara duga početkom osamdesetih godina. Danas od **26** miliona umrlih od side, **95%** se odnosi na zemlje u razvoju. One nisu mogle **doći do patentiranih lekova** zbog monopolskih cena koje RZ zloupotrebljavajući međunarodni patentni sistem, nameću. Svet ima pravo i obavezu na borbu, da bi se velika razlika u kvalitetu života i bogatstvu, počela smanjivati. Čak i da je ovo bogatstvo razvijenih zemalja rezultat samo njihovog rada, a nije, humane hrišćanske Snage moraju da misle kako pomoći siromašne zemlje.

Bogatstvo razvijenih zemalja **nije rezultat samo njihovog rada i pameti**. Tome je umnogome doprinela i vekovna ekonomska eksploatacija siromašnih zemalja i kolonijalni odnosi, danas neokolonijalizam. Tu se u prvom redu misli na sirovine, energiju, epohalne pronalaskе, jeftinu radnu snagu, ogromna tržišta zemalja u razvoju za robu razvijenih zemalja i drugo.

Brazil je 1954. morao dati **14** vreća kafe za auto da bi 1962. umesto da se smanji broj vreća one su se drastično povećale na **32**. **Zambija** 1960. za auto daje **190t** bakra a 1970. čak **350t**. **Malezija** je 1960. za auto **4t**. kaučuka, 1970. **10t** a 1980. **22t**. Cenu nafte uvek su kontrolisale RZ pa i kada se poveća, **bogati smanje vrednost dolara** na štetu ZUR proizvođača nafte. U ovim procesima razvijene zemlje su mislile samo na sebe a mrvice su ostavljene ZUR.



Sl. 32 – Marija i Pjer Kiri

Belgijski Kongo i eksploatacija tako značajne rude za atomsku energiju kao što je URAN donela je ogromnu moć razvijenim zemljama. Kongu, uz nevidene zločine imperijalizma, samo patnju, masakriranje ljudi, ubistvo **predsednika Patrisa Lumumbe** i opšti haos. Zašto su to moćne zemlje dopustile i uradile? Interes im je bio profit sa kojim, nažalost, uvek ide i pohlepa. Transnacionalna korporacija »Gornja Katanga« iz Brisela eksploatisala je u belgijskom Kongu najznačajnija nalazišta ruda. Francuskoj grupi naučnika: **Anri Bekerel, Marija i Pjer Kiri, Irena i Frederik Žolio Kiri** (kraj XIX do sredine XX veka) za dalji razvoj nauke, isporučila je sirovine, vrednije od zlata. Institut za radijum u Parizu iz

Konga je dobijao radijum, oksid urana i sekundarne materije za hemijska razdvajanja da bi se stvorio prvi nuklearni reaktor. **Francuskoj pripadaju slava i novac, Kompaniji ogroman novac a Kongu beda, sirotinja i stradanje.** I gde je tu sada pošten ljudski odnos? Gde je hrišćanska filozofija? Šta bi na to rekli **Vašington, Linkoln, Vilson, Ruzvelt** i mnogi drugi američki predsednici? Zar Kongo nije surovo stradao?

Imaju li RZ pravo ovako da se ponašaju? Imaju, kao što VUK ima pravo na ovcu. **Njegoš** kaže: „*Vuk na ovcu ima svoje pravo ko tirjanin na slaba čovjeka, a tirjanstvu stati nogom zavrta, dovesti ga spoznaji prava to je sveta dužnost najvažnija. Udri nepravdu svuda gde se pojavi, ona je neprijatelj i Bogu i ljudima*”.

Da li ZUR imaju pravo da udaraju a i da se bore za ravnopravnije međunarodne ekonomske odnose? Kakve su im šanse da uspeju u toj borbi? **Braneci golu egzistenciju nerazvijene zemlje moraju da se bore za pravedniju raspodelu svetskog bogatstva**, svim raspoloživim sredstvima. Posebno što zavise jedni od drugih. Kako otkrivaju same razvijene zemlje (**Tajni Šmitov izveštaj, Pentagonova tajna lista** i dr.) industrijski Svet je posebno zavisao od nerazvijenih zemalja. Oni ne mogu da se razvijaju bez njihovih sirovina i ogromnog tržišta za svoje finalne proizvode. Šmitov izveštaj kome je Nemačka vlada zabranila objavljivanje, pokazuje da bi više miliona radnih mesta se ugasilo kada bi samo pet sirovina koje SR Nemačka izvozi iz Južne Afrike nestalo. To su hrom, molibden, vanadij, azbest i magnezijum. Kada bi samo jedna od pet zemalja koje izvoze magnezijum (Gabon, Indija, Južnoafrička Republika, Australija i Brazil) zaustavile izvoz nastali bi „teški problemi za zapadnu privredu” utvrdio je izveštaj britanske vlade. **Nerazvijeni su davali materijalnu osnovu za nezapamćenu ekspanziju razvijenih, ali u podeli plodova, za njih, ne računajući mrvice, nije bilo mesta.**



Sl. 33 - Logo UNCTAD

Ovo su očite nepravde, izazvane kolonijalnim odnosima i u sferi su materijalnih vrednosti. **Daleko opasnije su danas dominacije u duhovnoj sferi, kao što je tehnologija** a njeno srce i duša, jeste patentni sistem.

Davno su ZUR shvatile štetan uticaj **Pariske konvencije** (Međunarodnog patentnog sistema) na smanjenje jaza između bogatih i siromašnih zemalja. Visoki procenat patenata koji zemlje u razvoju priznaju pripadnicima razvijenih zemalja, umesto da se koriste u proizvodnji čime bi im ubrzali ekonomski razvoj, **oni se koriste u trgovini**

i služe da obezbede uvozni monopol gotovih proizvoda iz RZ. Sa tim, patentni sistem prelazi u svoju suprotnost i predstavlja faktor ekonomskog razvoja samo RZ, a **guši tehnološki razvoj ZUR.** Počinje borba da se ovo najveće zlo za smanjenje razlike bogatih i siromašnih ukloni i da PATENT zaista bude ono što jeste. Znači, pored ekonomskog i humani institut koji će omogućiti svim ljudima na našoj planeti da dobro žive, kako to Hrist kaže.

Ova velika borba, koja traje do današnjih dana, počela je da se odvija kroz sistem UN 19.12.1961. Tada je **Vlada Brazila** postavila pitanje efekta koji patentni sistem ima na privredu zemlje u razvoju, na XVI zasjedanju Generalne Skupštine UN. Usvojena je REZOLUCIJA 1713 kojom se zahteva od Generalnog sekretara UN da prouči efekte koje patenti odnosno transfer tehnologije imaju na loše ekonomsko stanje nerazvijenih zemalja. Takođe, traži se sazivanje Međunarodne konferencije koja bi bila posvećena kompleksnom problemu razvoja siromašnih.



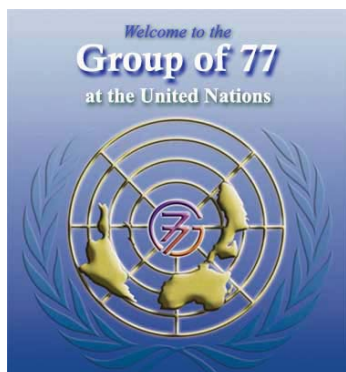
Sl. 34 – Logo WIPO

I Konferencija o razvoju – UNCTAD

Organizacija UN je 1964., u prvoj dekadi, sazvala **I Konferenciju o razvoju koja je iste godine pretvorena u stalni organ UN-UNCTAD.** Zadatak UNCTAD-a je da unapređuje trgovinu i da se bavi problemom razvoja, prvenstveno između razvijenih i nerazvijenih zemalja. Nerazvijene zemlje su radi ubrzanja privrednog razvoja potvrdile spremnost za unapređenje međusobne trgovine. Na Konferenciji su se ujedinile sve najsiromašnije zemlje Sveta sa poluindustrijskim zemljama u tzv. Grupu 77 i pod okriljem nesvrstanih zemalja zatražile ravnopravnije međunarodne trgovačke odnose i **pristup tehnologijama pod povoljnijim uslovima.** (Preporuka UNCTAD-a iz 1964. - A. IV 26; Rezolucija Saveta za ekonomska i socijalna pitanja iz 1964., br. 1013 (XXVII). Na ovaj

Konferenciji prvi put se manifestovao sukob SEVER-JUG i zatraženo je uspostavljanje »Novog međunarodnog ekonomskog poretka«.

Bilo je upozorenja i od vrlo uticajnih ličnosti Zapada, mnogo ranije, da to što se radi nije dobro. **Maknamara**, bivši američki ministar odbrane, upozorava 1967. na Univerzitetu Jackson (Misisipi) da razvijene zemlje moraju smanjiti jaz između dve polovine naše planete, u protivnom **niko od nas neće biti u stanju da osigura svoju zemlju od neminovne katastrofe**. Ekonomski kaos koji se može predvideti na osnovu tolikih razlika ugrožava SAD više nego kinesko atomsko oružje. **Maknamara 1978., kao predstavnik Svetske banke, poziva nobelovca Vilija Branta**, bivšeg nemačkog kancelara, da prouči najvažnije aspekte svetske privredne krize i da izloži predloge izlaska iz krize. Brant se prihvata posla i posle dve godine, sa najvećim privrednim ekspertima sveta, objavljuje 1980. godine svoje nalaze, ukratko sumirane: *Iz osnova se mora izvršiti revizija odnosa razvijenih i nerazvijenih zemalja i to odmah. Poredak uspostavljen nakon II svetskog rata doveo je zemlje u razvoju u izuzetno nepovoljan položaj. Nov međunarodni ekonomski poredak je istorijska nužnost koja ne trpi odlaganja.*



Sl. 35 – Logo Grupe 77

Zemlje u razvoju u tom smislu traže reviziju Međunarodnog patentnog sistema i veće **prilagodavanje nacionalnih Zakona o patentima** stepenu sopstvenog privrednog razvoja. Zakon o patentima siromašnih, kolonijalnih zemalja obično je bio prepisan od razvijenih zemalja, čije su kolonije do juče bile. Takav Zakon nije služio interesima siromašnih zemalja, već je kolonijalni sistem zamenjen tako, što su kolonije činile rezervno tržište za patentiranu robu ranijih gazda. Ovo kolonijalno nasleđe patentnog sistema počinje da se ruši posle 1950. kako su se ove zemlje oslobađale. Da bi ovo ubrzale, one se u okviru GRUPE 77 okupljaju u komisije vladinih eksperata da bi što bolje i efikasnije uradile nacрте: **revizije Pariske konvencije, tipski Zakon o patentima zemalja u razvoju i Kodeks ponašanja u oblasti transfera tehnologije**. To je trebalo da spreči samovolju razvijenih zemalja, da zloupotrebom patentnog monopola i restriktivnom praksom pri prodaji tehnologije, koči brži razvoj siromašnih zemalja.

Ovi dokumenti se realizuju kroz Specijalizovane organizacije UN za trgovinu i razvoj - UNCTAD i Intelaktualnu svojinu – WIPO i predstavljaju **Odbrambeni sistem ZUR-a** od zloupotreba Transnacionalnih kompanija pri transferu tehnologija. Značajan rezultat je postignut na III UNCTADU-u 1972. u Čileu. Rezolucija 39 (III) poziva Generalnog sekretara UN da u saradnji sa direktorom WIPO-a do 1975. godine podnese UN izveštaj o Studiji »**Uloga patentnog sistema u transferu tehnologija zemalja u razvoju**«.

Studija je objavljena 1974. Pokazala je katastrofalne rezultate negativnog uticaja Međunarodnog patentnog sistema na privredu ZUR. Generalna skupština UN je već iduće godine (16. 9. 1975.) usvojila Rezoluciju 3362 (S-VII). Paragraf 3 ove rezolucije glasi: »Međunarodne Konvencije o patentima i žigovima, treba izmeniti kako bi se naročito zadovoljile specifične potrebe zemalja u razvoju, čime će ova Konvencija postati povoljniji **Instrument** koji će zemljama u razvoju pomoći u transferu i razvoju tehnologije. **Nacionalne patentne sisteme** bi, u tom smislu, bez odlaganja, trebalo usaglasiti sa tako revidiranim Međunarodnim patentnim sistemom«.

Razvijene zemlje su se, pošto su jednoglasno usvojile ovu Rezoluciju, **obavezale da pomognu zemlje u razvoju** kako bi one ubrzale svoj tehnološki razvoj. Prihvatile su, takođe, da donošenje Kodeksa ponašanja u transferu tehnologije vodi UNCTAD a reviziju Pariske konvencije WIPO.

Na IV UNCTAD-u u Najrobiju 1976., u drugoj dekadi razvoja, desile su se izuzetno značajne stvari. Tu se otišlo korak dalje imajući u vidu odluke Generalne Skupštine OUN na VI i VII specijalnom zasedanju (1974. i 75). Doneta je Odluka o uspostavljanju „**Novog međunarodnog**



Sl. 36 - Ženeva, zgrada WIPO-a

ekonomskog poredka". UNCTAD usvaja *tri rezolucije* koje daju realnu šansu da započne proces ubrzanog privrednog razvoja zemalja u razvoju, jer obezbeđuju pravedniji transfer tehnologije. To su rezolucije o: **Unapređenju sopstvene tehnologije vlastitim snagama kroz Inovacijske pokrete u zemljama u razvoju**, Kodeksu i reviziji Pariske konvencije.

Beograd 1981.

U našoj zemlji je **Inovacijski pokret u punom usponu i ogleda se u snažnom jedinstvu svih društvenih faktora**. Sindikat je glavna politička snaga a Savezni zavod za patente stručni organ, uz podršku Vlade. Svi rade na jačanju baze Saveza pronalazača Jugoslavije, da bi Pokret ojačao u privredi u kojoj treba da bude što više inovacija. Na izornoj Skupštini Saveza pronalazača u Skoplju 1977. donesena je nova programska orijentacija a Savez se transformiše u jaku društvenu organizaciju koja svoje zadatke ostvaruje u saradnji sa državnim organima, nosiocima Inovacijskog pokreta.

Predsednik Republike **Josip Broz Tito prima delegaciju Saveza pronalazača Jugoslavije 1979.** i interesuje se u kojoj meri naši zakonski propisi omogućavaju ostvarivanje ciljeva Inovacijskog pokreta.



Sl. 37 - Znak Međunarodne konferencije

Te godine na ministarskom sastanku GRUPE 77 u ARUŠU–Tanzanija usvojen je **Program kolektivnog oslanjanja na sopstvene snage**, koji sadrži prilog o potrebe revizije Pariske konvencije. Taj program je trebalo da doprinese bržem razvoju tehnologija u ZUR kroz transfer tehnologije pod pravednim i razumnim uslovima, čime bi se smanjila mogućnost zloupotrebe patentnog monopola. **Razvijene zemlje ne gledaju sa simpatijama na ono što se dešava u GRUPI 77 a posebno u Jugoslaviji.** Posebno se vrši pritisak na jugoslovensku Vladu da ne usvoji novi Zakon o patentima na kome se radi već šest godina. Mada su na VII specijalnom zasjednju Generalne skupštine UN

1975. razvijene zemlje prihvatile obavezu da izađu u susret specifičnim potrebama zemalja u razvoju, da svoje nacionalne zakone stave u funkciju pravednijeg transfera tehnologije, one su žestoko napadale vlade tih zemalja. Tako je bilo i sa Jugoslavijom, Indijom, Brazilom, Kinom, Argentinom i drugim zemljama. Međutim, zahvaljujući opštem jedinstvu u Inovacijskom pokretu i snažnoj ličnosti **prof. dr Dragutina Boškovića**, predsednika Izvršnog Odbora Inovacijskog pokreta i direktora Saveznog zavoda za patente, uspešno smo se oduprli svim pritiscima. **Jugoslavija je 1981. konačno donela Zakon o patentima.** Ovaj Zakon koji su zvali i **Boškovićev zakon**, prihvatile su mnoge zemlje u razvoju kao Tipski zakon. U njega je ugrađeno sve ono za šta su se te zemlje borile prethodnih 20 godina.

Te godine Jugoslavija organizuje međunarodnu Konferenciju „*Pronalazaštvo kao faktor razvoja tehnologija u zemljama u razvoju*” ali bez prisustva razvijenih zemalja. **Prisutna je bila 51 zemlja u razvoju.** Razvijene zemlje su na međunarodnom planu već blokirale rad na reviziji Pariske konvencije i donošenje Kodeksa. Taj proces je započet u stvari još 1976. u Najrobiju, kada je govorio moćni državni sekretar SAD **Henri Kisindžer**. On je tada, na neki način, najavio naredne događaje iz kojih se moglo zaključiti da nema ništa od Novog međunarodnog ekonomskog poretka, bez obzira na rezolucije.

Koordinirano još deluju zemlje u razvoju preko sastanka na najvišem nivou nesvrstanih u Kolombu 1976. god. i GRUPA 77 u Manili 1976. god. Nažalost, od Najrobija **započinje ozbiljna opstrukcija razvijenih zemalja.** To se najbolje ogleda u govoru moćnog državnog sekretara SAD Henrija Kisindžera na završnoj plenarnoj sednici IV UNCTAD-a. On tada govori o **problemu sirovina a tehnologiju stavlja po strani** tvrdeći da tehnologije ne mogu da reše probleme zemalja u razvoju. Predlaže formiranje Svetske banke za razvoj sirovina, za šta su SAD već odvojile 200 miliona dolara. On poziva naročito zemlje proizvođače nafte da što više sredstava odvoje za ove namene. Sve će se odvijati preko Međunarodnog Monetarnog Fonda koji bogati kontrolišu. Siromašnim zemljama će dati dolare za eksploataciju sirovina i za golu egzistenciju a za uzvrat će raspolagati rudama i drugim sirovinama tako neophodnim za razvoj njihovih privreda. On se, predlažući formiranje **Svetske banke za proizvodnju sirovina**, grubo poigrao sa mukotrpnim naporima zemalja u



Sl. 38 – Henri Kisindžer, poštovao je samo silu

razvoju da pribavljajući tehnologiju, pod poštenim uslovima, poboljšaju svoj ekonomski položaj. Uloga Banke bi po njemu bila da razvijene zemlje finansiraju eksploataciju sirovina i da je to posao za nerazvijene zemlje a ne da se bave tehnologijom. Na taj način neće se poboljšati njihov ekonomski položaj a razvijene zemlje bi potpuno raspolagale i sirovinama a nerazvijenim zemljama bi ostalo da iskopavaju rudu. Mišljenja, da je za Svet efikasnije **da se razvijeni bave intelektualnim radom a siromašni gajenjem goveda i iskopavanjem rude, blago rečeno, uvredljivo je.** Interesantno je da je taj njegov predlog odbijen sa samo tri glasa **33** protiv, **30** za i **80** uzdržanih zemalja kojima očigledno nije bilo jasno šta to Kisindžer zagovara. To je, u stvari, bio početak kraja koncepta »Novog međunarodnog ekonomskog poretka« kako su ga želele zemlje u razvoju.



Sl. 39 – Da li će generacija malog Vuka imati pravednije odnose u svetu

Probleme i prepreke privrednog razvoja u Svetu treba rešavati preko GATT-a⁶ odnosno Trgovine i Carine. Nigde nijedne reči o proizvodnji, problemima Međunarodnog patentnog sistema, o Kodeksu ponašanja u transferu tehnologije. On je, u stvari, prvi najavio **Urugvajsku rundu koja će GATT-u dodati i Intelektualnu svojinu** i razbiti svaku nadu o smanjenju jaza između bogatih i siromašnih. Pokazalo se naivnim verovanje zemalja u razvoju da će razvijene zemlje poštovati obaveze preuzete kroz sistem UN na UNCTAD-u i WIPO-u.

Kodeks je u obliku nacrtu uradila Međunarodna vladina grupa jula 1978. Ova grupa se u periodu 1979-1986. sastajala šest puta kako bi pripremila Konferenciju UN o Međunarodnom Kodeksu ponašanja u transferu tehnologije, koja nikada nije održana. Saglasnost je postignuta o svim pitanjima, osim dve glavne klauzule: **Zabrana restriktivne prakse i koji Zakon treba primeniti** pri rešavanju sporova. Cela stvar započeta 1961. ovde je zastala i nije mogla krenuti napred, naročito posle inauguracionog govora **Rolanda Regana** 1985. On tada pominje, kako navodno, američke pronalazače krivotvore u Svetu i da „autorska

prava” treba staviti u nadležnost GATA.

Slično je bilo i sa revizijom Pariske konvencije koja je rađena u okviru WIPO-a. Sve do 1980. rađene su pripreme kada je zakazana Prva diplomatska konferencija za reviziju Pariske konvencije. Sve je nekako išlo do 1984. kada je u toku februara i marta 1984. godine održano četiri zasedanja ove Konferencije. **Ovde je zbog istih pitanja, koja su zadržala pregovore o Kodeksu, došlo do zastoja.** Posle toga održano je samo više sastanka između regionalnih grupa ali bez uspeha. Cela stvar je stala ali RZ idu dalje, najmoćniji čovek na svetu se setio GATT-a koga drže transnacionalne kompanije a popularno ga zovu „KLUB BOGATAŠA”.

Novi Maršalov plan

Završena je **druga dekada razvoja** 1980. i dvadesetogodišnji plan pomoći industrijalizacije potpunim neuspehom, sputavajući razvoj. U Ženevi od 4.2-4.3.1980. održana je prva **Diplomska konferencija za reviziju Pariske konvencije**, bez uspeha. Bavila se samo proceduralnim pitanjima kao što su i naredne Najrobi, Ženeva itd. Zemlje u razvoju, nisu postigle nista. A razvijene zemlje Sveta i dalje sa 1/4 čovečanstva, 90% svetske proizvodnje i 99% patenata u proizvodnji potražuju od siromašnih dug od 350 milijardi dolara. Dok su imale nadu u I i II dekadi razvoja zemlje u razvoju su kroz UN preduzimale nekoliko značajnih akcija i konferencija o razvoju, da bi 1980. potvrdile da su sve bile neplodne.

Sada se vraćamo ponovo na **Maršalov plan** - ekonomska nužda ih tera da se sete da postoje i zemlje u razvoju. Filozofija toga plana »**pomoći drugima kako bismo pomogli sami sebi**«, dolazi do punog izražaja. Ali, kako ćemo kasnije videti, predlog za stvaranje Maršalovog plana (1980.) koji bi se primenio na zemlje u razvoju izigran je od Severa. Na sastanku **Pariske grupe**⁷ koja je održana

6 Opšti međunarodni sporazum o carini i trgovini. Pupin je bio za to da se patentima u proizvodnji rešavaju problemi privrednog razvoja u svetu

7 Pariska grupa osnovana je sa osnovnim zadatkom da se pronadu putevi razvoja da multisvet ne ostane i dalje razjedinjen i nemoćan da spreči dalje povećanje ekonomskog jaza i nasilje.

u proleće 1980. u Parizu znajući već stavove Brantove komisije »čovek Juga« **Abdulatif Al Hamad**⁸ između ostalog kaže: »Dolazim iz Persijskog zaliva i razvijene zemlje Zapada jedino što interesuje jeste naša nafta ali ih ne interesuje kakvi smo mi to i kako živimo. To je istina koja vredi za nas ali i za sve ostale zemlje u razvoju. Postoji potpuna međuzavisnost naših svetova. Izvori energije i sirovina, proizvodnja, tržište, inflacija, nezaposlenost - ništa ne možemo ni početi rešavati ako neko uporno veruje da se jedan od nas može izvući bez drugoga. **Svi naši svetovi su samo jedan svet.** Toga moramo biti svesni da bismo počeli tkati veze koje će našoj planeti dati nov život a ne propast. Evropljani i Japanci, morali biste se setiti u kakvom su očajnom položaju bile vaše zemlje nakon II svetskog rata. Tada vam je život vratila jedna velikodušnost i povukla vas na put novog razvoja - to je bio Maršalov plan. Danas je nerazvijeni svet u još gorem položaju nego što ste tada bili vi. Sada nam opet treba mudrost i velikodušnost i novi Maršalov plan prilagođen prilikama našeg doba«.



Sl. 40 – Patrijarh Pavle je izuzetno cenio kreativne ljude - Božić, Manigodić i Pešović sa pronalazačima iz Rusije

vijene zemlje Zapada za nerazvijene zemlje. U to doba **SAD su mogle poći i drugim pravcem** a ne putem Maršalovog plana - učvrstiti svoj dominantan položaj i što je moguće više iskorišćavati zaostajanje Evrope i Japana. Tako bi proširila svoju moć, ali to ne bi vodilo njenom dugoročnom privrednom rastu. Njene proizvodne mogućnosti se ne bi mogle razvijati da je okružena zemljama u ruševinama. Svoju moć SAD bi gušile jer bi bile u okruženju bede i sirotinje. Amerika je, pomažući razrušene, pomagala najviše sebi i prva je onda shvatila viziju međuzavisnosti na našoj planeti.

Tada je Maršalovim planom obnovljena postojeća infrastruktura koju je više ili manje u ruševinama bilo nemoguće obnoviti vlastitim sredstvima zemalja Zapadne Evrope. Započelo je **doba naglog rasta proizvodnje** i ekonomske ekspanzije, kakve Zapad nikada ranije nije imao. U drugoj polovini sedamdesetih godina u privredama najrazvijenijih zemalja sveta dogodio se veliki naučnotehnološki prevrat zahvaljujući **pronalasku mikroprocesora** (pločica silicijuma) koji je omogućio najširu automatizaciju proizvodnje, što je dovelo do strukturne transformacije privrede. Tih godina stvarala se i **biotehnologija**, zasnovana na genetičkom inženjeringu, čiji je razvoj otvorio mogućnost stvaranja novih mikroorganizama i proizvodnju biljnog i životinjskog sveta, visokog kvaliteta. Stvoren je privredni sistem zatvorenog tipa u kome su svi imali korist. Amerika je višestruko vratila pomoć koju je pružila Maršalovim planom.

Sistem je funkcionisao savršeno, ali nerazvijene **zemlje za njih nisu postojale niti su ih interesovale**, kao da se nalaze na drugoj planeti. To blagostanje je trajalo oko trideset godina da bi se 1980. godina sve raspalo, **jer ogromna stagnacija nerazvijenih zemalja ozbiljno je ugrožavala dalju ekspanziju SAD i Zapada**. Jednostavno, uvozne mogućnosti siromašnih su se smanjivale a dugovi povećavali. Pohlepa moćnih, to veliko zlo čovečanstva, počelo je naplaćivati danak.

Tih osamdesetih godina bilo je jasno da se Maršalov plan za zemlje u razvoju ne sme svesti na jednostavnu novčanu pomoć jer to samo po sebi ne bi povuklo razvoj siromašnih zemalja. Ovim zemljama je **neophodna moderna tehnologija** koja je osnova svakog razvoja. U postindustrijskom razvoju⁹ u informacionom društvu to više nije teška



Sl. 41 - Mapa regionalnih organizacija čije se članstvo ne preklapa

⁸ Čovek Juga, među prvim graditeljima »Novog međunarodnog ekonomskog poretka«, direktor Kuvajtskog fonda za razvoj arapskih zemalja, član Brantove komisije i član Pariske grupe

⁹ Iz industrijskog društva, koje je ekspanzionalni potrošač prirodnih bogatstava, mi prelazimo u informaciono društvo koje je ekspanzionalni stvaralac materijalnih dobara i razvoja ljudskih sposobnosti.

oprema, za čiju je izgradnju trebalo više decenija. Ako se zaista želi pomoći nerazvijenima, a i sebi, danas se to znatno suptilnije, snažnije i brže radi. Tada bi te zemlje **ovladale informacionim tehnologijama**, pa bi njihov životni prostor bio ceo svet, donoseći blagostanje i mir na zemlji. Ovo su tvrdnje pored mnogih svetskih velikana i **Tošiva Doka**, najvećeg genija i tvorca japanske privredne moći. On je često isticao: »*razviti celu zemaljsku kuglu ili ćemo svi zajedno propasti*«.

Nažalost, i ova vrlo kompetentna i vrlo ozbiljna upozorenja ostaju bez rezultata. Šta preostaje nerazvijenim zemljama da čine ako se zna da ukazivanja na pravičnost, poštenje i moral ne daju rezultate. Sve to, očigledno, za ljude pohlepe ne važi. **Sirovine su to oružje** samo što ga zemlje u razvoju nisu znale upotrebiti i pored straha razvijenih da neke sirovine čak ugrožavaju bezbednost zemlje.



Sl. 42 - Organizacija zemalja izvoznika nafte (OPEK)

Snažno oružje u zemljama u razvoju počelo je da se stvara **9. septembra 1960.** kada je saudijski ministar Tarik sazvaio sastanak u Bagdadu da bi se dogovorile o načinu suprotstavljanja kompanijama sa zapada koje eksploatišu naftu. Tada je osnovana **Organizacija zemalja izvoznika nafte (OPEK)** čije ciljeve ćemo bolje razumeti u poređenju sa onom što se dešavalo na polju međunarodnog transfera tehnologije i patentnog sistema.

Od početka ovog veka ovi procesi su doveli do ogromnih razlika u bogatstvu između onih koji su eksploatisali radnu snagu, energiju, sirovine i onih kojima je to blago priroda podarila. **Zahvaljujući pronalascima** motora sa unutrašnjim sagorevanjem, automobila i drugih koji su obeležili kraj XIX i početak XX veka NAFTA je postala krvotok Zapadne civilizacije. **I umesto da nafta bude faktor opšteg bogatstva** u svetu za sve, ljudi industrijske civilizacije prenatlažavaju tehnologiju na račun energije i sirovina. Ne vide na daljinu, nemaju mudrosti i razumevanja prema drugome, stvarajući ekonomske krize, što dovodi do mržnje i ratova.

Dolazi do I svetskog rata ali i ta opomena nije dovoljna. Moćni ne prihvataju filozofiju **američkog predsednika Vilsona** već mladog **Čerčila** koji u Donjem domu Britanskog parlamenta 1919. izjavljuje: »*Nema sumnje da smo pobedili zahvaljujući nafti, ona je moćno sredstvo da vlada svetom*¹⁰«. **Opet pohlepa**, misli se samo o sebi i vladavini nad drugim. To je izazvalo prvo 1929. Svetsku ekonomsku krizu, zatim fašizam i na kraju II svetski rat. **Svetu su potrebni mudrost i iskreni odnosi prijateljstva među narodima.** To je najplemenitija ljudska obaveza bez čijeg postojanja ljudski rod neće opstati. Prokletstvo koje je donela pohlepa moralo je da bude kažnjeno.



Sl. 43 – Eksploatacija naftnih polja

Što postaje neodoljiv savez, što shvataju istorijske vođe procesa dekolonizacije i oslobodilačkih pokreta **Naser, Nehru, Tito, Sukarno, Ben Bela, Lumumba** i drugi. Arapske zemlje počinju Kuranom da se brane od vekovne eksploatacije, okupljajući oko sebe blizu stotinu zemalja. Kao da su najrazvijenije hrišćanske zemlje zaboravile Bibliju i Hrista.

Sa održanjem Čerčilove filozofije nicali su oslobodilački pokreti širom sveta koji su uvidali **značaj sirovina** za uspostavljanje pravednije preraspodele svetskog bogatstva. Zapad zaslepljen svojim bogatstvom propustio je da na vreme primeti šta se događa, pre nego što će se naći u nepovoljnoj ulozi.

Arapske zemlje, bez obzira na ranija neprijateljstva, udružuju se zahvaljujući veri. Islam najpre uliva snagu i pokazuje pravac delovanja zemalja OPEC-a, koji sve

više jača u zemljama u razvoju. To postaje neodoljiv savez, što shvataju istorijske vođe procesa dekolonizacije i oslobodilačkih pokreta

Naftni udar

Prvi naftni udar 1970. primorao je zemlje Zapada da smanje uvoz i potrošnju ove sirovine. Zatim dolazi **drugi 1973. i treći 1979.** i **čuvena ministarska Konferencija 1980. u Taifu**, gradu nadahnuća. U Taifu je pre trinaest vekova prorok Muhamed bežeći iz Meke okupio svoje najvernije podanike i poveo ih u muslimanska osvajanja. Arapske zemlje nisu slučajno **odabrale grad Taif** da bi jedinstvene,

10 Čerčil je još 1913. godine, kao prvi ministar mornarice, osnovao britansku misiju za istraživanje nafte u Persijskom zalivu, koja je kasnije prerasla u kompaniju British Petroleum (BP).

sa naftom kao oružjem zastupajući stav nerazvijenog sveta, pokušale srušiti svetski poredak koji su zapadne razvijene zemlje stvorile odmah posle II svetskog rata. U Taifu je definisana **struktura novog svetskog poretka**, kako svet uopšte može preživeti. Stotine zemalja nisu u stanju da vraćaju svoje dugove, nalaze se na rubu bankrota i pri tom velika opasnost za dalji privredni razvoj preči razvijenim zemljama. Ako stotinu zemalja na našoj planeti nisu u stanju da **pokrenu razvoj sa mrtve tačke**, onda nema ni tržišta razvijenih zemalja. Nema izvoza pa ni investicija za Tehnološke inovacije koje se, s obzirom na napredak nauke, mogu očekivati. Kada nema Tehnoloških inovacija nema ni razvoja. Novi svetski poredak koji su sami silom uspostavili, **neminovno ih je vodio u stagnaciju**. Ekonomski sistem svake razvijene zemlje je bio ozbiljno uzdrman 1980. god. kada je održana Taifska konferencija. Zvanična politika Zapada nije imala dovoljno mašte, mudrosti pa ni hrabrosti da ozbiljno shvati posledice naftnog udara. Promenom strukture proizvodnje i humanijim odnosima prema susednim siromašnim zemljama ublažile bi se posledice, nešto slično kao što je uradio Japan.



Sl. 44 – Detroit, centar svetske automobilske industrije

Te godine **Detroit**, prestonicu automobilske industrije sa **moćnim General motorsom i Fordom**, zadesila je najdublja kriza od kada postoji, smanjena je proizvodnja za 30% u odnosu na 1979. god. Od 800000 radnika oni na proizvodnoj traci su bili prve žrtve, jedna trećina, blizu 300000 radnika, ostalo je bez posla.¹¹ Ovo je samo jedan primer, a ima ih mnogo, i oni pokazuju da su razvijene zemlje **ekonomski ozbiljno uzdrmane naftnim udarima**. Svi raniji pregovori Sever-Jug¹² odnosno bogati i siromašni na najvišem nivou nisu dali nikakve rezultate. Oholost, prepotentnost i omalovažavanje drugih, kasnije su doveli do ozbiljnih ekonomskih problema u samim razvijenim zemljama.

Članice OPEC-a su izvukle pouku iz dosadašnjih raznih pregovora i čvrsto su rešile da se na sastanku u Taifu definiše njihovo držanje u daljem dijalogu sa moćnicima. **Nema više nafte za zelene dolare**, jer mi dignemo cenu barelu nafte, oni snize vrednost dolara i opet su nas izigrali. Mora se omogućiti ravnopravni međunarodni transfer tehnologije u zemlje u razvoju. Ako želite naftu morate omogućiti tehnološki razvoj siromašnijeg sveta i **dati tehnologiju pod poštenim uslovima** koji će omogućiti nesmetan razvoj. **Prava cena nafte je ravnopravni transfer tehnologije** koji će omogućiti da siromašni pokrenu točak privrednog razvoja, odlučeno je na Konferenciji u Taifu.

Članice OPEC-a su dobro shvatile što je **pravi faktor ekonomskog progresa** zemalja u razvoju. Tako je Taif postao i klevka izuzetnih ODLUKA koje će možda spasiti svet a ne samo utočište proroku Muhamedu pre 1300 godina. Verovalo se da će početi da se ostvaruje preraspodela svetskog bogatstva, ranije kada je sklopljen »**Teheranski ugovor**« 1971., prema kome velike Kompanije više nisu gospodari nafte, već su to zemalje proizvođači. Zbog ovog Ugovora Kompanije razvijenih zemalja ostale su bez oko 50 milijardi dolara u naredne tri godine, procenjeno je u OPEC-u. Ali i ovaj Ugovor bogati su uspeali minimizirati smanjivanjem vrednosti dolara, ignorišući i dalje mnoga upozorenja **da je za njihovo dobro** neophodno da se pomogne siromašnim zemljama. Zemlje u razvoju od 1980. ne mogu više da vraćaju dugove. Duboko razočarane i nepoverljive da bi u okviru dijaloga SEVER-JUG mogle dati neki predlog, za koji unapred znaju da će Zapad izigrati, nerazvijene zemlje jedinu nadu vide u OPEC-u. Da se podsetimo da je u doba **Mosadika 1950.** prihod od svakog barela nafte delio Kompanijama **70 posto a 30 posto** državi proizvođaču. Kada je osnovan OPEC 1960. podela se menja u korist siromašnih, **50 posto** kompanijama a **50 posto državi**. Nakon uspeha **Gadafija 1970.** i »**Teheranskog ugovora**« 1971. Kompanije dobijaju **30 posto**, a države proizvođači **70 posto**. Pre uvođenja embarga iz 1973. trajno je određeno da **95 dobija država a 5 posto Kompanija**. Ovaj uspeh OPEC-a nije za podcenjivanje, posebno što se zalaže da **se odnos 95:5 primenjuje i na sve ostale sirovine**.

11 Ovde treba podsetiti da je moći američke automobilske industrije doprineo i naš veliki pronalazač Nikola Trbojević, bliski rođak Nikole Tesle, koji je imao preko stotinu pronalazaka u Americi i u svetu. Njegov najznačajniji patent je »hipoidna transmisija« koji se primenjuje u skoro svim automobilima a za njega je dobio najveća svetska priznanja. Nikola Tesla bio je vrlo ponosan na radove svoga sestrčića, sina Tesline starije sestre Angeline, naročito u General Motorsu. Trbojević je radio i živio u Detroitu, država Mičigen

12 Pod nazivom »dijalog između Severa i Juga«, Ujedinjene nacije su organizovale bezbroj konferencija i sednica da bi se 1977. godine dijalog našao na mrtvoj tački a 1979. godine dijalog se potpuno raspao.



Sl. 45 - Moamer
Gadafi, prvi je
uzdrmao zemlje
Zapada

Taif je novi snažni udarac koji je prvo uznemirio razvijene zemlje ali samo dok se nisu pribrale od šoka i spremile novu veliku prevaru.

Svetska kriza iz 80-ih godina znatno se razlikuje od one iz 30-ih¹³. Zemlje u razvoju nisu u **stanju da vraćaju dugove** zbog jedne neshvatljive i neprirodne tridesetpetogodišnje politike bogatih. Nema ozbiljnih investicija, zatvaraju se proizvodni kapaciteti, milioni ljudi ostaju bez posla. Industrije razvijenih zemalja: automobilska, avio, mašina i alatki i druge, doživljavaju teške trenutke. Dolazi do novog rata u ovoj krizi koje razvijene zemlje nisu predvidele, a to je »**trgovinski rat**« između multinacionalnih kompanija i nacionalnih privreda ali ne samo zemalja u razvoju već i razvijenih zemalja. Upravo je najžešći trgovački rat izbio između industrijski najrazvijenijih zemalja koje su bile prisiljene da otimaju tržište jedna drugoj uz žestoku konkurenciju. Prirodna kazna sledi. Ona je direktno posledica **pogrešne politike i nezasitih apetita u prvom redu SAD** prema dugovima zemalja u razvoju koji su kul-

minirali 80-ih godina. Ova politika je **uništavala tržišta koja su funkcionisala za njih** u zemljama u razvoju a dovela je do žestoke borbe za tržište između moćnih zemalja. Dobar primer za ovu tvrdnju jeste osvajanje, od 1982. godine, japanske industrije najpre Meksika, Brazila, pa i nekih afričkih zemalja na putu ka američkom tržištu roba široke potrošnje - automobila i elektronike.

Nova filozofija dominacije

Žestoki sukobi moćnih kompanija doveli su **do nove filozofije dominacije** - kako da razvijene zemlje pojačaju svoju ekonomsku moć nad siromašnima. **Prvo**, industrijsku ekonomsku bazu svetska privreda treba da pomeri van SAD, Evrope i Japana i smestio je u područje jeftine radne snage zemalja u razvoju. (Folkswagen svoju modernu fabriku automobila iz SAD prebacuje u Šangaj). **Drugo**, uslove pod kojima će se tehnologija prodavati, nametaće zemljama u razvoju Međunarodni monetarni fond, Svetska banka i GATT. **Ovo je znatno gora prevara** nego investiranje razvijenih u zemlje u razvoju 60-ih i 70-ih godina XX veka da bi obezbedili sebi sirovine i tržište za svoje proizvode. Sada **prodaju zastarelu i prljavu tehnologiju** ali po pravilima Tokijske i Urugvajске runde GATT-a, **zloupotrebom patentnog prava** zastarele tehnologije prodaju kao da su nove. Na ovaj način zadržavaju se odnosi između bogatih i siromašnih zemalja slični onima iz vremena kolonijalizma (Folkswagen daje licencu Meksiku i Brazilu za proizvodnju svojih »buba« čija je proizvodnja u Nemačkoj ugašena).

Krajem 1980. godine održano je u Nju Delhiju zasjedanje Ujedinjenih Nacija za III dekadu razvoja (1980-1990) kome je predsedavala **Indira Gandhi**. Posebno je bila značajna uloga **Bruna Krajskog**, austrijskog Kancelara, kao izvanrednog posrednika između bogatog Zapada i zemalja u razvoju. On se zalaže za predlog **Al Hamadija** i njegov Maršalov plan prilagođen III industrijskoj revoluciji. Razvijene zemlje treba da omoguće nerazvijenim zemljama **pristup informacionim tehnologijama pod poštenim uslovima**, tako da svaka od njih može lako pronaći sopstveni razvoj. Te tehnologije pripadaju svim ljudima i njihovo širenje za dobrobit svih naroda, jeste šansa da se pobeđe snage pohlepe i trijumfuje razum koji nas vodi u bolju budućnost. Ovo su potvrdile i mnoge Međunarodne konferencije, kao Konferencija „*Pronalazaštvo kao faktor razvoja tehnologije u zemljama u razvoju*“ - Beograd '81.

Narednih godina, SAD i razvijene zemlje kao da ne znaju za III dekadu razvoja idu korak dalje uvodeći tzv. **ŠOK TERAPIJU**. To su sprovele u okviru Urugvajске runde GATT-a. Zagovaraju i takozvanu **harmonizaciju propisa o industrijskoj svojini**. Suština je da se razbije patentni monopol kao ekonomski i humani institut i **iz proizvodnje prebaci na teren trgovine**. To omogu-



Sl. 46 – Indira Gandhi,
veliki borac za
siromašne zemlje

13 Svetska ekonomska kriza 1929–1933. godine dovodi do velikog pada proizvodnje (čak do 70%), pada cena, pada trgovine, porasta nezaposlenosti. Nacionalni dohodak u SAD je pao za 50% a prodavnice su bile pune neprodane robe, četrnaest miliona Amerikanaca i ogromni deo Evrope, čije su zemlje imale privredne veze sa SAD, su nezaposleni i gladuju. Ovu krizu rešili su kvalitetni faktori ekonomske ekspanzije gde Tehnološke inovacije igraju presudnu ulogu. To je i za današnju krizu dobar putokaz.

ćava razvijenim zemljama da ozakone zloupotrebu ovakvog patentnog monopola - da apsolutno dominiraju u privredi zemalja u razvoju koje **postaju zemlje bez razvoja**.

Namera je dijametralno suprotna svim zaključcima OUN (Generalna skupština, UNCTAD, WIPO). Umesto da se ide ka smanjenju jaza bogatih i siromašnih, ucenjuje se harmonizacijom. Harmonizacija je neophodna i pozitivna ukoliko se ne ostvaruje **po diktatu jedne strane**, odnosno ukoliko se uvažavaju interesi i potrebe nerazvijenih zemalja. Ali, očigledno, nije bilo želje za takvu harmonizaciju. Cilj harmonizacije je da se **glavna rešenja patentnih zakona razvijenih zemalja** prenesu na sve zemlje u razvoju i da se jača tržišna funkcija patenta. Ako se uzme u obzir da 1% patenata u svetu otpada na zemlje u razvoju i da one finansijskih sredstava nemaju za plasman i zaštitu svojih patenata po svetu, onda je jasno da harmonizacija korist donosi samo razvijenim zemljama. Privredni razvoj najrazvijenijih zemalja sveta, kroz stotinu godina Pariske konvencije od 1883. godine, diktirao je kakav nacionalni Zakon o patentima treba. Zakon prvo mora da **pruža monopol patentu u proizvodnji** i pravičnu nagradu pronalazaču, čime podstiče tehnološki razvoj. Mora da sprečava zloupotrebe patentnog monopola preko tržišne funkcije patenta, čime štiti nacionalnu privredu. **Zakon o patentima treba da prati privredni razvoj** a ne da ide ispred njega, da bi patent bio ključni faktor ekonomskog razvoja.



Sl. 47 – Bruno Krajski, velika uzdanica zemalja u razvoju

Koliko se ovom pitanju daje značaj najbolje govori činjenica da je **predsednik Regan 1985. govorio o američkim pronalazačima** kako ih navodno drugi krivotvore. Predsednik tada navodi da SAD godišnje, zbog »loših Zakona o patentima« u zemljama u razvoju, trgovinski gube oko desetak milijardi dolara. Od tog trenutka objavljuje se pravi »trgovački rat« svakoj zemlji koja pod hitno ne promeni svoj nacionalni Zakon o patentima u širenju i jačanju patentne zaštite onako kako to SAD želi. **Lako se pronalaze ljudi iz siromašnih zemalja koji rade za interes SAD.**

Osvrnimo se na Brazil koji se svrstava u deset vodećih svetskih tržišta farmaceutskih proizvoda sa plasmanom preko dve milijarde dolara. Ova zemlja je uz **Jugoslaviju i Indiju** jedna od najaktivnijih zemalja u okviru GRUPE 77 sistema UN. Reganova administracija se posebno usmerila na Brazil koristeći razne pritiske do uvođenja trgovinskih sankcija objavljenih 22. 7. 1988. godine ukoliko ne promeni svoj Zakon o patentima kako to žele SAD. Samo u 1988. godini američka vlada uvodi preko 200 miliona dolara trgovačkih sankcija na uvoz brazilskih proizvoda. Brazilska vlada je na ovo oštro reagovala oce-njujući ovaj postupak SAD kao povredu najelementarnijih principa međunarodnog prava, Pariske konvencije i GATT-a. Pokrenut je postupak protiv SAD u GATT-u ali, nažalost, Brazil kao i Indija, Jugoslavija, Argentina, Čile, Meksiko, Egipat i druge zemlje u razvoju gube bitku. Ovde se može reći da tada ozbiljan otpor pruža Kina, koja još nije kapitulirala. Umesto liberalizacije trgovine o kojoj priča svetu, **SAD primenjuju član 301. sopstvenog Zakona i vode trgovački rat.** Još 1984. godine SAD su donele **Zakon o trgovini** sa sistemima preferencijala za zemlje u razvoju, čiji je cilj da obezbedi zaštitu intelektualne svojine onako kako to odgovara Americi. Tako se članom 301. predsedniku SAD omogućava da ograniči trgovinu sa zemljama koje ne menjaju svoj Zakon o patentima kako to Amerika traži. Od 1988. godine proširena su **ovlašćenja predsednika SAD** u vezi sa članom 301, tako da može odrediti rok do kada određena zemlja mora promeniti svoj nacionalni Zakon o patentima. Posle tog roka uvode se stroge trgovinske i druge sankcije „neposlušnoj zemlji“.

Ovom pritisku kasnije se pridružuje Evropska Ekonomska Zajednica dok se za Japan to ne može reći. **Japanci su se Tehnološkim inovacijama ekonomski razvili**, pa su dobro znali da te inovacije – moderne tehnologije, mogu pomoći siromašnim zemljama da krenu bržim putem tehnološkog razvoja, ako im razvijeni pomognu. Verovali su da je smanjenje jaza bogati – siromašni preduslov opstanka svih nas na planeti. Japanci su tu svoju filozofiju obradili u »referatu



Sl. 48 – Šangaj - u Kini danas nema ekonomske krize

Mitsubiši«¹⁴ i dali je 1980. godine Pariskoj Grupi koja je sebi dala zadatak da odgovori na pitanje: *Kako sprečiti sukobe na relaciji bogati Sever i siromašni Jug?* **Japan nije koristio svoju ekonomsku moć za jačanje neokolonijalističkih odnosa u svetu** i pomogao je susednim zemljama jugoistočne Azije da ubrzaju svoj tehnološki razvoj. Tu se u prvom redu misli na **Singapur, Hongkong, Tajvan, Koreju, Kinu** i druge zemlje. Zato je **Japan mnogo lakše prebrodio naftne udare kao i aktuelnu krizu bogatih**, i njegova industrija je i u vreme svetske krize osamdesetih godina dobro radila i ostvarivala izvozna čuda to se nije promenilo ni do danas.



Sl. 49 – Ronald Regan, stvorio Ameriku gde je sila najjače pravo

Neviđena sila – TRIPS

Moćne zemlje zapada na čelu sa SAD-om su odlučile da **patentni sistem iz proizvodnje prebace u trgovinu**, a ko to ne poštuje sleduju ga stroge ekonomske sankcije.

Predsednik Ronald Regan 23. januara 1985. na svom inauguracionom govoru za 40-tog predsednika SAD je u prvim rečenicama svoga govora rekao: „Posebno smo ponosni što smo uzdigli svet svojim pronalascima, što smo putovali na Mesec i bezbedno se vratili«. U SAD izdaci za autorska prava iznose preko 5% bruto nacionalnog dohotka a procenjuje se da je američka industrija samo u 1982. godini imala trgovinski gubitak od 6-8 milijardi dolara. Zato SAD traži da se rigorozno poštuju prava industrijske svojine i da se zloupotreba tih prava stavi u nadležnost GATT-a”.

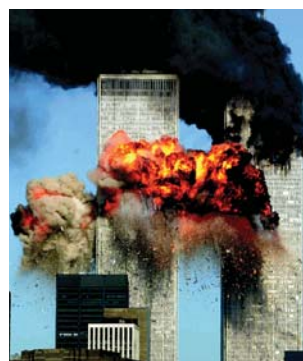
Ova izjava će ubrzati aktivnosti RZ u okviru GATT-a i usvajanje TRIPS-a-**Trgovačkih aspekata intelektualne svojine**, koji je u vezi sa ulaskom ZUR-a u Svetsku Trgovinsku Organizaciju (STO).

Da vidimo šta je to u stvari TRIPS i šta su njime razvijene zemlje postigle. Sigurno je da **ne doprinosi miru na našoj planeti**, što nam potvrđuju stalni nemiri po svetu, gradovima gde GRUPA G7¹⁵ najrazvijenijih zemalja raspravlja o globalizaciji (podsetimo se nemira u Đenovi). Lideri ove grupe zemalja suočeni su sa otporom gde god da krenu. Taj otpor je po prirodi globalan sa željom da se ostvari uspeh u promeni sveta nabolje, bez dominacije sile. Nažalost nema ništa bolje, sve je gore. Više nema ni UNCTAD-a ni WIPO-a ni Ujedinjenih Nacija, ni razvoja oko 3/4 čovečanstva. Sve se stavlja u nadležnost Opšteg ugovora o trgovini i carini GATT-a« gde korist imaju samo RZ. **Da li se sa TRIPS-om ispunilo proročanstvo svetog Jovana iz Biblije i Opservacije Isaka Njutna?** Malo kasnije ćemo potražiti odgovor.

Započinje Urugvajska runda GATT-a 1986. na Ministarskoj konferenciji u Punte del Este, septembra u Urugvaju, koja **pored intelektualne svojine ima važnu temu liberalizacija trgovine**. Predlaže se ukidanje svih barijera koje su koliko toliko štitile interes domaće industrije.

Normalno bi bilo očekivati da će pregovori u GATT-u uzeti u obzir sve što je u **sistemu UN radeno na problemima patenata**. Urugvajska runda ne može biti polazna tačka, kao da je od nje sve počelo. Prošlost predstavlja neku budućnost i ne može se preskočiti 25 godina dogovaranja kroz UN a najmanje da se o ovome mora ćutati kao da se nikada nije desilo.

Razvijene zemlje, SAD, EEZ, Japan, Švajcarska su izašle sa predlogom o tome šta bi želele da se ovim pregovorima obuhvati. Nordijske zemlje su im se pridružile, ali su zadržale dozu opreznosti. Ovaj predlog ima za cilj fundamentalno redefinisavanje sistema intelektualne svojine, u stvari, reč je o industrijskoj svojini u kojoj su **patenti i žigovi najznačajniji**. Predlozi RZ kreću se u smislu koji je direktno suprotan svim obavezama koje su te zemlje preuzele u postupku pregovora u sistemu UN.



Sl. 50 - Stradanje STO-a. Da li je ovo Božija kazna?

14 Referat Mitsubiši« urađen je pod rukovodstvom velikog pronalazača, industrijalca, filozofa i mozga japanske ekonomske moći Tošiva Doka. On je bio član Pariske grupe, osnovane 1979. godine od najuglednijih ljudi iz Evrope, Japana i Persijskog zaliva, kao što su Vili Brant, Bruno Krajski, Tošiva Doka, Abdulatif Al Hamad i drugi.

15 Od 1998. je grupa G8 jer je tada Rusija postala osma članica pored: Velike Britanije, Francuske, Nemačke, SAD-a, Italije, Japana i Kanade

Zemlje u razvoju su od samog početka **protiv pregovora u GATT-u u vezi sa pitanjem intelektualne svojine**. One smatraju da GATT tu ima samo perifernu ulogu, da bi čak i pitanje trgovine krivotvorenim robom bilo adekvatnije raspravljati u okviru WIPO-a. To se vidi iz Nacrta koji je sačinila grupa od 10 zemalja u razvoju (Argentina, Brazil, Kuba, Indija, Jugoslavija, Egipat, Nigerija, Nikaragva, Peru i Tanzanija). Nacrt ne sadrži nikakve reference u pogledu intelektualne svojine već se ograničava na tradicionalne sfere GATT-a.

Razvijene zemlje ignorišu sve ovo. One ignorišu celokupnu istoriju posle II svetskog rata međuvladinih sporazuma kroz sistem UN. One na jedan grub i netolerantan način, do tada neviđen u međunarodnim odnosima, sve podređuju svojim interesima a **sila im je jedino pravo**. U suštini, one se bore da dominiraju patentima i žigovima u međunarodnom transferu tehnologije a pominju navodno »krivotvorenu trgovinu« koju su kao pojam ugurala u intelektualnu svojinu. Intelektualna svojina obuhvata tako širok pojam, da pored industrijske svojine i autorskih i njima srodnih prava može da uključi program za računare, integralna kola, informatiku i šta poželev razvijene zemlje.



Sl. 51 – Bombardovanje RTS-a.
Zar to nije ratni zločin?

Sve je ovo usvojeno još januara 1987. godine donošenjem deklaracije na Ministarskom sastanku Urugvajске runde GATT-a. Cilj je postignut, **nigde se ne pominje patentni sistem** koji je glavna kočnica da se razvija privreda zemalja u razvoju. Tako će ZUR lakše »zaboraviti« koliko im je patentni sistem nanio štete, a što je studija UN potvrdila.

Na međunarodnom planu donesen je završni akt Urugvajске runde GATT-a 1994. godine, koji je posebnim aneksom usvojio »Trgovinski aspekt prava intelektualne svojine« (TRIPS). Ovaj akt autor smatra osnovnim dokumentom procesa globalizacije koji ne doprinosi harmoniji na zem-

lji. Obaveza harmonizacije nacionalnih zakona o patentima sa najrazvijenijim zemljama zapada praktično znači gušenje sopstvenog razvoja. Informacione tehnologije neće se dovoljno koristiti za dobrobit čovečanstva u smislu smanjivanja jaza između bogatih i siromašnih. Japan je pokazao, na svom primeru – prodajući modernu tehnologiju svojim susedima pod poštenim uslovima, kako je trebalo Amerika i EEZ da urade. Tada bi u svetu započeo proces stvaranja uslova da siromašni bolje žive, što je preduslov trajnijeg mira na zemlji.

Kada govorimo o TRIPS-u, najbolje ćemo ga objasniti ako ilustrujemo Međunarodni patentni sistem, to razvijenim zemljama ne odgovara, one vole da rade u mutnome. Sukobe koje on stvara, strast sa kojom se o njemu raspravlja sa **širokim spektrom problema privreda nacionalnih država**, one želele da izbegnu.

Zato citirajmo **jednog od mnogih kritičara TRIPS-a**, uglednog svetskog naučnika sa Zapada, **Majkla Dejvisa** profesor prava za industrijsku svojinu na Državnom univerzitetu u Klivlendu, SAD, koji, između ostalog kaže: »Harmonizacija industrijske svojine je isuviše lepa reč za žrtvovanje zemalja u razvoju. Kada razvijene zemlje traže da zakone o patentima koji važe kod njih prihvate i zemlje u razvoju, to je neka vrsta civilizovanog imperijalizma. Tržišna ekonomija tera svaku zemlju da se angažuje u aktiviranju svoga prirodnog bogatstva ili u profitabilnoj proizvodnji. Zemlja koja ima bakar usmeriće snage na rudarstvo a ona sa pšenicom na poljoprivredu. Ako se izvori bogatstva usmere na intelektualna dobra onda je ideja da jedna zemlja ima »prirodne« prednosti nad drugom, naprosto uvredljiva. Misliti da su SAD po prirodi efikasnije kada je reč o intelektualnom stvaralaštvu a da je za Argentinu bolje da gaji goveda nije ništa drugo do rasizam. Prema tome, TRIPS služi da se postojeće nejednakosti u svetu cementiraju na sadašnjem nivou«.

Oštri kritičar globalizacije, upotrebe sile u međunarodnim odnosima i cinizma svetskih moćnika, poznati francuski pisac **akademik Žan Ditur**, između ostalog, na sednici Francuske akademije nauka održane davno, 5.12.1966. kaže: „Tehnologija će biti najmoćnije oružje da se vlada svetom, ona je nova kolonijalna sila“. Da bi se bolje razumeo Ditur danas, četrdeset godina kasnije, videli smo kakva je uloga TRIPS-a u procesu stvaranja novog svetskog poretka, **putem dominacije patenata i tehnologije**.

Zemlje u razvoju se bore protiv ovoga naročito posle II svetskog rata kako bi inicirale **re-definisanje celog sistema industrijske svojine** gde će patent biti faktor ekonomskog razvoja a

ne monopol na tržištu, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom planu. Nažalost, sve pada u vodu, bogati ne žele da čuju siromašne i izmišljaju nekakve „trgovačke aspekte“.

Značaj Harmonizacije u jačanju sile

Pregovori u okviru GATT-a započeli su Ministarskom deklaracijom Urugvajske runde u Punta del Este 20. septembra 1986. godine a završeni Finalnim aktom 144 Urugvajske runde u Marakešu 15. aprila 1994. godine, Maroko. **Osam godina teških pregovora i uvek su zemlje u razvoju bile izigrane** pa čak i na Ministarskom sastanku u Briselu 1990. godine. Tada je 14 zemalja podnelo detaljne predloge šta eventualno treba da sadrži TRIPS da bi ZUR zaštitile svoj interes. Sve je to u stilu „*bogati neće da čuju poruke siromašnih*” jednostavno ignorisano.

Finalni dokument preko TRIPS-a nameće obavezu **harmonizacije nacionalnih Zakona o patentima** sa zakonima razvijenih zemalja. Prošlost ne postoji, odlučile su razvijene zemlje, sve je promenjeno za sto osamdeset stepeni i naravno u takvim situacijama **jedini argument je sila**. Koja se od zemalja u razvoju ne pridržava biće strogo kažnjena trgovačkim sankcijama, članstvom u Svetskoj Trgovačkoj Organizaciji koja preko MMF i Svetske Banke ucenjuje ZUR. Sve ovo rađe navodno pod motom »slobodne trgovine«, »otvorenog tržišta« i »blagostanja za sve«.



Sl. 52 – Nobelovac Jozef Štiglic, napustio globaliste

Harmonizovan Zakon MORA biti potpuno suprotan onome za šta su se zemlje u razvoju kroz sistem UN zalagale **preko 30 godina**. Umesto da se ide na uži obim zaštite **mora** se ići na širi. Umesto da se skraćuje dužina trajanja patenta **mora** se produžiti. Umesto zabrane zloupotrebe patentnog monopola i restriktivne prakse **mora** se sve to ozakoniti. Umesto jačanja uloge prinudne licence **mora** se još smanjiti. Umesto veće slobode nacionalnih zakona zemalja u razvoju **mora** se napraviti Zakon kao kopija razvijenih zemalja. Umesto revizije Pariske konvencije **mora** se ići kao GATT koji će još više učvrstiti interese razvijenih zemalja. Umesto šireg i lakšeg pristupa zemalja u razvoju novim tehnologijama **mora** se to što teže ostvarivati itd. Sada je mnogo jasniji, pošto se sve MORA, odgovor na neka pitanja koja su sebi postavili, **pravi hrišćani zabrinuti za sudbinu svoje planete**.

Zašto su ovi pregovori u okviru Urugvajske runde GATT-a imali perifernu ulogu i malo poznati u javnosti? Zašto u pregovorima nisu učestovale specijalizovane organizacije UN UNCTAD i WIPO? Zašto zemlje u razvoju sada čute o svemu što se dešavalo i potčinjene su GATT-u?

Ova pitanja se ne postavljaju da bi se **pokrenula nova akademska rasprava**. Ona utiču na samu budućnost ubrzanog tehnološkog razvoja zemalja u razvoju. Ona će uticati na to: kad će ove zemlje skratiti proces svog razvoja korišćenjem dostignuća u nauci i tehnologiji i kada će podići životni standard svojih ljudi?

Budućnost sveta, čime će biti obeležena? Sve širom saradnjom između razvijenih i zemalja u razvoju ili sve oštrijim sukobima između njih. Sigurno je da se ovim zaoštava sukob na relaciji SEVER - JUG. To nam pokazuju i jasni stavovi **Nelsona Mandele, genija u borbi za ljudska prava, preko četrdeset svetskih kompanija tuži njegovu Južnu Afriku zbog nepoštovanja TRIPS-a**. Poslednji skupovi o globalizaciji u okviru MMF, Svetske Banke ili STO izloženi su posebno žestokim sukobima demonstranata iz celoga sveta i policije na samitu G7 (od njenog prvog samita 1975. u Francuskoj preko Sijetla, Vašingtona, Praga, Bangkoka, Davosa i krvave Đenove do Škotske i Rusije). Sutra u drugim mestima gde se sprovodi globalizacija preko Urugvajske runde GATT-a, MMF, STO i **to se neće zaustaviti dok god ne pobeđi ljudski razum**.

Ako se vratimo 50 godina unazad možemo zaključiti da razum već dugo ne pobeđuje. **Frantz Fanon**, veliki propovednik dekolonizacije, još pedesetih godina prošlog veka pokazao je kakva je politika Zapada prema dekolonizaciji. On tu politiku moćnika kratko opisuje: „*Prokletnici zemlje, kad želite nezavisnost, uzmite je i crknite.*” U prilog Fanonu, koji tada



Sl. 53 - Rodes Cecil, upamćen po zlu, a miljenik Engleske Kraljice

upozorava da: *sudbina sveta zavisi od toga hoćemo li na vreme pomoći siromašnim zemljama*, ide istupanje **Cecila Rhodesa**¹⁶, poznatog borca za kolonijalne odnose. Ovaj kolonizator afričkog juga i utemeljitelj Rodezije, tada je tvrdio: »Moramo pljačkati po celome svetu da bismo kod kuće napunili stomake, tako ćemo sprečiti oslobodilačke pokrete«. Grdno se prevario ovaj svetski moćnik. **Bog, ipak, daje snage borcima kao što je Mandela, a naročito Štiglic** da njihova vizija sveta mora da pobeđi.

Ovde treba da se podsetimo našeg velikog filozofa i duhovnika, prvog posle **Svetog Save - Vladiku Nikolaja Velimirovića**. On dobro poznaje Zapad i oštro mu zamera prvo što je **napustio Hrista**. Vladika kaže da je njima cilj da uzdignu svoj narod do nebesa a sve druge narode pogaze kao blato. Nažalost, ovo što govori Vladika Nikolaj i danas potpuno važi.

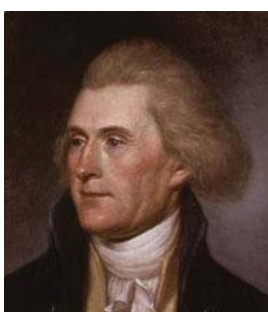
Program HAARP

Svetski moćnici pod parolom da žele da uspostave pravdu na našoj planeti svuda **koriste silu** pa i u međunarodnim ekonomskim odnosima. Ta sila, mada je razume mali broj ljudi, za razliku od bombi koje bacaju po nama, ne vidi se na prvi pogled. Globalizacija i sila kojom se ona sprovodi navela je i samog savetnika za nacionalnu bezbednost **predsednika Kartera, Zbignjeva Bžežinskog** da kaže: „svetska elita koja sprovodi globalizaciju neće oklevati da ostvari ciljeve upotrebom pored genetičkog i elektromagnetnog sistema, kako bi se sposobnost pojedinaca u borbi protiv Globalizacije u potpunosti eliminisala“. Slično kaže i naučni savetnik predsednika **Džonsona Gordona Mekdonalda**. Prednost elektro-magnetnog sistema je ta što može pokriti izuzetno veliku oblast, uvek je tih, nevidljiv, nemoguće ga je otkriti. **Program SAD-a HAARP kao zemaljski „rat zvezda“** je najveći i najmoćniji elektromagnetni odašiljač na svetu. Tako se čovek suočava sa razvojem elektro-magnetnih sila koje se mogu usmeriti na ljudsko telo u nameri da ga kontroliše i da sa njime manipuliše. Posebno je opasna manipulacija sa memorijom. U ljudski um usade se neki događaji koji se nikad nisu desili ili se izbrišu događaji koji su se desili, **da bi se uticalo na volju i ponašanje ljudi**.

Prvi put o prenosu električne energije bez žica i štetnost elektromagnetnog zračenja objavljeno je u časopisu NEW YORK TIMES 8.12.1915. gde se između ostalog kaže: „Nikola Tesla je upravo patentirao esencijalne delove jedne mašine koja izaziva maštu laika i podseća na scenu iz nordijskih mitova, kada Bog Tor baca vatru sa neba da kazni one koji su posumnjali u njegovu moć.“ U tom članku sam Tesla tvrdi: „Potpuno je moguće bez žica prenositi električnu energiju i ostvariti destruktivne efekte na daljinu. Već sam patentirao električni odašiljač koji to omogućava.“ Tesla 1919. u svojoj autobiografskoj knjizi između ostalog je zapisao: „Kada bismo mogli proizvesti električne efekte traženog kvaliteta čitava planeta i uslovi života na njoj mogli bi se promeniti.“ Isti časopis 1940. objavljuje tekst o novim Teslinim pronalascima



Sl. 54 - HAARP ima najjači elektro-magnetni odašiljač u svetu.



Sl. 55 - Tomas Džeferson, bojao se da njegova zemlja ne krene pogrešnim putem, koristeći silu

koji funkcionišu samo pomoću vazduha, stvarajući sile fantastične jačine „**Telesine**“, koje mogu biti usmerene kao „**zruci smrti**“ ili „**zaštitni zruci**“.

Profesor Bernard Istland sa Kolumbija Univerziteta, radeći u Pupinovoj laboratoriji za fizičke nauke i u Komisiji za atomsku energiju SAD-a, 11.8.1978. godine priznat mu je patent koji stvara fenomen nazvan „Ogledalom sile“, gde elektromagnetni talasi stvaraju moćni vazdušni pritisak. Kombinujući **Tesline i Pupinove** sa najnovijim patentima i tehnološkim mogućnostima, Istland je stvorio program HAARP kao zemaljski „**Rat zvezda**“, sa ciljem da se kontrolišu jonosferski procesi koji štite našu planetu i čoveka od neprekidnog bombardovanja nisko energetske čestice iz svemira. Program HAARP preko **niskih frekvencija do 10 Hz može se upotrebiti za manipulaciju mentalnih procesa kod ljudi** i kontrolu elektromagnetnih zračenja na daljinu. Ljudski mozak proizvodi elektromagnetne talase čije se frekvencije kreću između 0,5 i 25 Hz. Takozvane alfa (7 - 13 Hz), beta (13 - 2

16 Roden u Engleskoj u svešteničkoj porodici, završio je Oksford. Živeo je kratko (1853-1902). Izgledao je nežno i naivno ali upamćen po zlu da nije birao sredstva u besomučnom kolonijalnom osvajanju juga Afrike. Darovao britanskoj kraljici sedam Britanija.

Hz), delta (0,5 - 3,5 Hz) i teta (3,5 - 7 Hz) frekvencije povezane su sa različitim stanjima ljudske svesti. Koncentracija pulsa energije na ovim frekvencijama **može izuzetno efikasno promeniti čoveka.**

Ovaj program može uticati na pogoršanje vremenskih uslova. Tu ima puno pronalazaka. Oblaci se zasejavaju srebro-jodidom neposredno pred nevreme sa ciljem da se pogoršavaju vremenski uslovi koji uništavaju useve, kuće i dovode ljude do očajja i ludila. **Za vreme NATO agresije 1999. u maju, na našu zemlju** su se sručile kiše sa olujom nezapamćenog intenziteta i gradom veličine oraha koji je uništavao useve, crepove kuća i vozila na ulici a vetar čupao drveće iz korena. Neposredno posle bombardovanja **rafinerije u Novom Sadu i Pančevu** na okolna mesta palo je preko 15 litara kiše po kvadratnom metru. To je bila crna kiša i bukvalno prizemljila sve toksične materije. Primećeno je uvek, da su neposredno posle bombardovanja hemijskih postrojenja, naprasno učestale padavine. **Kiša je sprovodila otrove direktno u zemlju,** da nije bilo takvih kiša otrovi bi većim delom bili oduvani i u druge zemlje. Da li je ovo slučajnost? **Da li je tada HAARP delovao nad Srbijom?**

Sprema li se svetu nešto gore i od HAARP-a? **To bi bilo sigurno patentiranje gena,** što bi nas odvelo u još veće sukobe na relaciji Sever - Jug nego što je izazvao patent Islanda. Bolesni umovi, zaslepljeni pohlepom pokušavaju da genetsko nasleđe čovečanstva prisvoje, neshvatajući da bi to **ubrzalo Apokalipsu.**

Moćnici sve to zovu „*Novi svetski poredak - globalizacija*”. **Duhovni ljudi,** naučnici i umetnici koji prate Bibliju, to zovu „*Sotonin poredak*” u kome se dešavaju sva zla ovoga sveta.

Sveto pismo

Kao posledica eksplozivnog svetskog razvoja, koji je delo naučnika i pronalazača, poslednjih nekoliko godina desili su se neki događaji koji nameću pitanje. “Da li se to Svet uvodi u poslednje ispunjenje biblijskog proročanstva pomoću *novog svetskog poretka?*”, Hristos je nazvao SOTONU „vladarom sveta” a apostol Jovan »sav svet je u vlasti nečastivoga« (Jovanova 5,19). A Bog nam je dao razum da upoznamo istinu. Sve nam ovo govori kao da se u potpunosti potvrđuje reči iz Biblije: „**Čovek vlada nad čovekom na zlo njegovo.**” Videćemo da je po Njutnu počelo odbrojanje uspostavljanja po Jovanu, pravednog Večnog carstva.



Sl. 56 - Vizije Otkrovenja sv. Jovana

Amerika se iznenada podigla kao neosporni svetski vođa, da li će onda kao svetski lider povesti svet pod papsku zastavu? Na taj način protestantska Amerika **Džordža Vašingtona, Džona Adamsa, Tomasa Džefersona** pa sve do **Džona Kenedija** pomoći će da se obnovi uloga Rima u vladanju svetom. Očigledno je da Svet sve brže ide prema ispunjenju sadržine iz Jovanovog proročanstva *otkrovenja 13. poglavlja*. Sam pojam *novi svetski poredak* ukazuje na nešto što će se dogoditi. Što se tiče onoga što je bilo na svetskom planu, istorija je zabeležila poslednja četiri svetska carstva: **Vavilonsko, Persijsko, Grčko i Rimsko.** Ova carstva dominirala su svetom u određenom vremenskom razdoblju i propadala su.

Apetiti vladanja svetom nisu bili ograničeni samo na razdoblje Vavilona kao najmoćnijeg svetskog carstva, koga je slavni persijski vojskovođa **Kir** pokorio 539. pre Hrista. Persijsko carstvo osvojio je **Aleksandar Makedonski** 331. p.n.e i stvorio moćno Grčko carstvo. Od tada pa do V veka posle Hrista, kada prestaje prevlast Rimskog carstva, kao pre i posle toga bilo je mnogih pokušaja i moćnih imperija da dominiraju na svetskom planu. Samo u našem veku vođena su dva svetska rata, učinjena su dva pokušaja da se vlada svetom. Novi svetski poredak biće i najneobičniji sistem u odnosu na sva prethodna svetska carstva **jer žele tehnologijom kao duhovnom kategorijom da vladaju svetom.**

Sveto pismo iznosi na svetlost dana, ali u simbolima, istinu o savremenim događajima. Uz knjigu proroka Danila¹⁷ najznačajnija knjiga proročanstva je knjiga **Otkrovenja svetog Jovana**¹⁸,

17 Danilo je živio u VI v.p.n.e., bio je na dvoru Vavilonskog kralja Navuhodonosora i veoma poštovan među Jevrejima a sa Nojem i Jovom kao najvišim u milosti Božijoj. Hrišćanska religija zasnovana je na njegovim proročanstvima.

18 Otkrovenje koje je Jovanu jevanđelisti učinio Bog na ostrvu Patmosu, na koje ga je prognao rimski cezar Heron, omogućila je pisanje Apokalipse pre razaranja svetog grada Jerusalima, 70 godina posle Hrista.



Sl. 57 – Papa Pio VI,
Napoleon mu je uzeo svu
vlast

njegova Apokalipsa - stara skoro 2000 godina i Danilova proročanstva otkrivaju budućnost i sve značajnije događaje iz istorije naše planete. Mnogi od tih događaja najavljenih pre dva milenijuma su duboko u prošlosti. **Pred nama je još malo događaja** koji predstoje do onog dana kada će se Božji sin i naš spasitelj, Hrist, vratiti na zemlju. Što smo bliži tom događaju zbivanja će biti sve značajnija, a sam *novi svetski poredak* obeležiće te poslednje dane.

Otkrivenje Jovanovo obiluje pojmovima i događajima, a **13. poglavlje** stoji u središtu događanja koja su obeležili srednji vek i savremeni razvoj događaja koji su bili ili će se uskoro odvijati pred našim očima. Ovo poglavlje govori o dve Zveri (vladari sveta), njihovom delovanju, moći i uticaju. **Simbolom prve Zveri** apostol Jovan ukazao je na MOĆ PAPASTVA koje će postati politička snaga u razdoblju 1260 godina. To razdoblje vladavine papstva po nekim tumačenjima Biblije započelo je **538.** dekretom **cara Justinijana**. Završava se tako što prva Zver zadobiva smrtnu ranu **1798.** ulaskom Napoleonovog generala

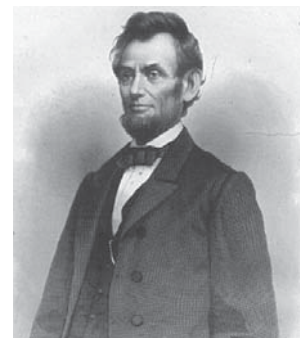
Bertija u Rim, koji je RIMSKOG PAPU PIJA VI odveo u ropstvo. Prorok Jovan je ovaj događaj predvideo u prvom veku nove ere. Prorok dalje govori o oporavku papstva i njegove moći i uticaja u celom svetu. Kako će se ovo ostvariti, koja su sredstva i put dominacije, **tajna je u drugom delu 13. poglavlja.**

Druga Zver je preuzela brigu oko realizacije prestiža i moći prve Zveri. Ta sila će u stvari podržati PAPSTVO i prisiliti ceo Svet da se pokore prvoj Zveri. Za nas je ovde zbog TRIPSA značajan stih u Otkrovenju (13, 17) »*Da niko ne može ni kupiti ni prodati, osim ko ima žig, ili, ime zveri, ili broj imena njezinog*«. Gotovo da bismo odmah mogli prepoznati da se ispunilo ovo proročanstvo stupanjem TRIPSA na snagu 1 januara 1995. **Zemlje u razviju ne mogu više ni da kupuju ni da prodaju ništa** imajući u vidu ulogu Svetske Trgovinske Organizacije, ukoliko se ne poštuje TRIPS.

Prva Zver je dominirala u srednjem veku toliko moćno da su i sami carevi bili potčinjeni RIMSKOM PAPI. Nemački car **Henrik IV** u XI veku morao se poniziti pred oholim papom **Grgurom VII** da bi sačuvao presto. Upravo ta moć Rima pokrenula je **stvaranje mnogih protestnih pokreta** koji su se javljali u Evropi u 15. i 16. veku. Protestanti su zbog svog protestnog stava proganjani, ubijani i spaljivani na lomačama. U pozadini presude uglavnom je bila osuda ili prokletstvo koje je dolazilo od samog Rima kao centra duhovne moći.

Kolumbovo otkriće Amerike omogućilo je sve masovnije protestantske pokrete koji su se selili iz Evrope u Ameriku. Tako Amerika postaje utočište i svet protestanata koji će stvarati novu državu bez uticaja Rima. **Trinaesto poglavlje ukazuje na drugu Zver** jasno navodeći činjenicu da ona dolazi na svetsku scenu posle vremena dominacije PAPSTVA. Američki kontinent se masovno naseljava od 17. veka ali tu još uvek nema elemenata za iskazivanje sile jedne Zveri. Kada je **Endrus**, jedan od prvih tumača Otkrovenja Sv. Jovana 1851. obelodanio tvrdnju da protestantska Amerika predstavlja tu novu silu, to niko nije mogao verovati. Zar Amerika **Abrahama Linkolna**?

Autor koji prati paralelno duhovni i materijalni razvoj čovečanstva, **harmonizaciju duhovnih vrednosti, doživljava kao trenutni poraz civilizacije.** Veruje da se samo materijalne vrednosti mogu u ovom našem svetu harmonizovati a duhovne vrednosti, kako ih ne možeš uništiti tako ih ne možeš harmonizovati. Patent koji predstavlja znanje, znači duhovnu kategoriju, nije ista kao recimo standardi, koji predstavlja materijalne vrednosti koje se mogu harmonizovati. Još je **Platon govorio da je znanje hrana za dušu** i da je daleko opasnije kupovati (harmonizovati) znanje nego hranu za telo. **Harmonizaciju duhovnih vrednosti**, onako kako je urađena sa TRIPS-om je isto kao kad bi **naterali nekog da vas na silu voli**, uvek strada slabija strana. Sve je to u stilu raspisivanja velike nagrade za borbu u ringu između profesionalaca teške kategorije i amatera i naravno onaj ko pobeđi dobiće nagradu! Šta mislite ko će da pobeđi?



Sl. 58 – Abraham Linkoln
- pravi demokrata

Opservacije Isaka Njutna

Tražeci odgovore na pitanje kako se ovo moglo desiti, autor ga nalazi u delima **Isaka Njutna**, posebno njegovom proučavanju Biblije koji je sve to predvideo u knjizi „*Opservacije o proročanstvima proroka Danila i otkrovenja svetog Jovana*”. Svojim čudesnim poznavanjem drevne istorije, jezika i svojim duhovnim moćima, **Njutn je najkvalifikovanija ličnost od Hrista do danas da tumači proroke**.



Sl. 59 – Karlo Veliki, jedan od najvećih Evropskih vladara

On piše o proročanstvima sa skromnošću i strahopoštovanjem prema svakoj reči. Istorijski događaji koji su se ostvarili trajno svedoče o činjenici da svetom vlada Božije Priviđenje. **Zamera ljudima-gatarama** koji koriste proročanstvo da bi predskazali budućnost kao da ih je Bog odredio za proroke. Time nanose štetu ne samo sebi već i **pravom Proročanstvu**, jer proroka **Danila i Jovanovo** otkrovenje **Bog** je dozvolio da razume malo ljudi sve do vremena koje će biti blizu kraja istorije i početka večnog carstva. Pokazuje da prema njegovom znanju i do njegovog vremena, početak XVIII veka, proročanstvo se potpuno ispunilo a ostalo je da se deo ispuni početkom III milenijma.

Osnovna poruka Njutna za savremenog čoveka možda nije toliko u onome šta ona kaže, koliko u onome šta ona jeste. Tokom celog svog života Njutn je stalno poredio **svoj pronalazački rad i teoretska razumevanja nauke sa svojim izučavanjem Biblije**.

Svakodnevno je čitao Bibliju i napisao preko milion reči beležaka o tom svom izučavanju, ali nije želeo da postane član Engleske crkve. Duboko je verovao u individualnu slobodu učenja o Bogu, bez bilo kakvog posredovanja same crkve. To ga je koštalo da je bio izgubio **mesto profesora na Kembridžu** i lično je Kralj doneo odluku da se od Njutna ne zahteva da postane član crkve da bi bio profesor. On svaku reč proročanstva uzima kao apsolutno tačnu i teži da to svojim znanjem razume. Stalno izbegava da precizno predskazuje budućnost zasnovanu na biblijskim proročanstvima. Identifikuje poslednji **rog Zveri** (vladara sveta po Bibliji), izračunava njegovu dužinu vladavine i približno početak vladanja svetom, **izbegavajući predskazanje**, on ipak postavlja vreme suda i **početak večne vladavine Božijeg carstva u period od 2000. do 2050. godine**.

Za njega je **Karlo Veliki**¹⁹, koji je ujedinio sva germanska plemena, bio glavna istorijska ličnost koja je omogućila da u drugoj polovini VIII v. PAPA dobije svetovnu vlast i silu iznad svih ljudskih nadležnosti i mnogo jaču od njegovih prethodnika. Tako su vlast i zakoni dati u njegovo ruke, kako Biblija kaže »za vreme, vremena i po vremena« (Danilo 7,25) ili za tri i po vremena što iznosi **1260 solarnih godina** računajući vreme po kalendarskoj godini od 360 dana a dan za godinu. Tako PAPA, po Njutnu postaje **prva Zver** a posle njegove vladavine od kraja VIII v. pa 1260 plus zasedaće strašni sud i postepeno će uzeti njegovu prevlast da bi ga na kraju potpuno uništili. A carstvo i vlast pod celim nebom daće se narodu svetaca višnjega i njegovo carstvo će biti večno carstvo.

Da li je ovo Njutnova greška kao i mnogih koji su sebi davali za pravo da tumače Sveto pismo? Sigurni smo on ovu procenu ne bi napisao da nije verovao da je bez greške ali i da je obaveza hrišćana da stalno proučavaju Bibliju i da sami dođu do ove istine.

Tomas Džeferson ga je poslušao i dobro je razumeo Njutnovu knjigu kao i **Džona Adamsa** koji je govorio: »*Amerika je izborila svoju nezavisnot na svetim principima Hrišćanstva*«. Zato su ga stalno mučile crne slutnje kada se seti da je Bog pravičan i strog. Bio je i on veliki prorok u stalnom strahu da će njegova Zemlja u budućnosti izneveriti te »svete principe«. Bojimo se da je Amerika te principe izneverila i ranije, **ali način kako je usvojen TRIPS**, kako zavodi embargo i trgovačke sankcije koje nanose ekonomsku i drugu štetu zemljama Starog sveta, kako brutalno upotrebljava silu, **učvršćuje nas u uverenju da Njutn nije pogrešio**.

Pratimo duhovni i materijalni razvoj čovečanstva, pa ćemo navesti **jednu biblijsku priču** koja se uvek tiče našeg duhovnog života, u kojoj se vide sveti principi Hrišćanstva.

19 Karlo Veliki je najznačajniji evropski vladar toga vremena. Na dvorcu je okupljao obrazovane ljude, posebno naučnike i pronalazače i vladao ogromnim carstvom učvršćujući feudalnu hijerarhiju. U Rimu ga Papa 800. g. kruniše za Cara Rimskog carstva. Vizantijski carevi su ga kasnije priznali tako da je Karlo postao službeni zaštitnik hrišćanstva. Umro je 814. g. i brzo se raspalo moćno Franačko carstvo.

Martin je bio vredan radnik u fabrici olova. Radio je u transportnoj službi na pakovanju olova. Svi su se divili njegovoj strpljivosti i snalažljivosti u određenim teškim prilikama. Čak ga je i **direktor nekoliko puta javno pohvalio**. Jednog dana, prilikom pakovanja novog tovara olova, prišao mu je šef transportne službe i rekao: „*Na ove tovare koje sada obeležavaš stavićeš etiketu sa natpisom od 300 kg umesto 280 kg. Stigla je direktiva odozgo.*” Martin je bio zapanjen. Prvi put mu se desilo da od njega traže da laže i krade. Naime, bez obzira na direktivu i sva opravdanja ovog postupka za Martina je ovaj postupak upravo to i bio - **krada i laž pomoću sile**. Naravno, Martin nije mogao da uradi ono što se od njega zahtevalo. Nedugo posle toga, Martin je dobio otkaz. Dok se polako vraćao kući, Martin je razmišljao kako da svojoj nezaposlenoj ženi i svom desetogodišnjem sinu objasni zašto je izgubio posao, jer nije hteo da žrtvuje svoje etičke principe ni po koju cenu.

Sada ćemo navesti jednog savremenika, koji je za života postao Hristov sledbenik.

Nelson Mandela

Kao u gornjoj priči, navodimo beskompromisnog borca za pravdu i protiv zla, koje je u ovom slučaju TRIPS. **Nelson Mandela**, predsednik Južnoafričke Unije, čovek koji je blizu 30 godina proveo u zatvorima u borbi za pravdu, **energično je rekao NE harmonizaciji Zakona o patentima**. Vlada predsednika Mandele 1997., kada su po celome svetu pod pritiskom STO kapitulirale mnoge zemlje, ignoriše TRIPS i donosi Zakon o patentima koji isključuje zaštitu hemijskih proizvoda. Time sprečava zloupotrebu patentnog mononpola transnacionalnih farmaceutskih kompanija koja se ogleda **u monopolskoj ceni lekova**, posebno leka protiv SIDE. Nevideni napadi sručili su se na ovoga BORCA za pravdu na zemlji a njegovu Vladu je tužilo **39 moćnih kompanija sveta na čelu sa Bajerom**. Ove kompanije, u ime *nekog međunarodnog prava* TRIPS-a i STO, traže odštetu i ukidanje pomenutog Zakona zaslepljeni svojom ličnom pohlepom. Njih ne interesuje četiri miliona teško obolelih od SIDE koje predsednik Mandela ima u vidu kada se bori za pravo njegove zemlje da nabavlja lekove po realnoj ceni, na primer, od kompanija iz Brazila.

Brazil je uz Indiju, pošto je Jugoslavija kapitulirala²⁰, ostao zemlja koja se najviše bori za pravednije odnose u međunarodnom patentnom pravu preko 40 godina i prirodno je da je veliki protivnik TRIPS-a. Brazilska vlada je, takođe, 1997. godine donela svoj Zakon o patentima koji naziva **Zakon o narodnom zdravlju**. On priznaje patentna prava moćnih svetskih kompanija samo **ako se taj patent proizvodi u Brazilu po realnim cenama** ili se dozvoli da domaća kompanija proizvodi. Ovaj Zakon, **jačajući proizvodnu funkciju patenta**, sprečava javašluk moćnika koji samo misle na ekstraprofit. Za SAD-e Zakon predstavlja kršenje prava na intelektualnu svojinu (TRIPS) i preko STO izvodi **Brazil na sud**. Za Brazil ovakav stav SAD predstavlja teško kršenje prava na patent kao ekonomski i humani institut u ovom slučaju pravo na očuvanje zdravlja brazilskog naroda.

Rezultat ovog spora je još jedna dobijena **važna bitka u borbi protiv TRIPS-a**. Zakon je omogućio brazilskim kompanijama da proizvode jeftiniju verziju lekova do kojih su došli brazilski pronalazači a to su uglavnom postupci za dobijanje lekova, najvažniji su oni koji povećavaju izgleda da oboleli od SIDE prežive. **Velika američka kompanija Merck**, da bi se prilagodila novim uslovima, snižava cenu svoga leka protiv SIDE (Indinavir) za 65% u odnosu na ranije monopolske cene. Sada svaki bolesnik dobija besplatno ove lekove, smrtnost je upola manja a ušteda u budžetu za zdravstvo procenjuje se na 400 miliona dolara.

Pretnje, ucene i tužbe preko **STO** organizacije SAD rede primenjuje, jer ima mnogo efikasnije oružje. To je pretnja trgovinskim sankcijama na osnovu »specijalne odredbe« člana 301 trgovačkog Zakona SAD-a. Oko 20 zemalja u svetu - među kojima su,



Sl. 60 – Merc, kao mnoge transnacionalne kompanije ne poštuju međunarodno pravo kad je njihov interes ugrožen

20 Vlada Branka Mikulića pošto je doktor Dragutin Bošković umro, pod pritiskom prihvata tzv. Harmonizaciju i sve ucene zapada donoseći Zakon o patentima po njihovom diktatu, samo da bi dobila međunarodne kredite

pored Brazila, Indija, Kina, Egipat, Kuba, Dominikanska Republika, Tajvan i druge pozvane su **pod pretnjom da pojačaju patentnu zaštitu** po vremenu i obimu. U protivnom, siromašni svet iz tih zemalja biće suočen sa ozbiljnim posledicama. Na primer, Dominikanskoj Republici uskratice se pravo na povlašćenu prodaju svojih tekstilnih proizvoda, što će dovesti do gašenja preko 200.000 radnih mesta.

Na Svetskom ekonomskom forumu čule su se ozbiljne zamerke na račun TRIPS-a. **Komiteta za ljudska prava UN oštro kritikuje TRIPS** jer se procenjuje da će samo u 2001. godini od zaraznih bolesti u zemljama u razvoju **umreti 11 miliona ljudi**, što se moglo donekle sprečiti pristupačnom cenom leka. Strogi propisi o zaštiti patentnih prava prete da ove lekove učine još nepristupačnijim. Jedno od najvećih savremenih imena u ekonomiji **nobelovac Jozef Stiglic**, savetnik **Bila Klinktona**, potpredsednik MMF-a, napisao je knjigu „*Mondijalizacija-velika prevara*“, gde napuštajući sve funkcije oštro kritikuje osnovne dokumente globalizacije i upozorava moćnike da nas sve vode u propast.

Činjenica je da mnoge zemlje u razvoju mogu doći do lekova **vlastitom proizvodnjom po sopstvenim patentima** - novi postupci za dobijanje hemijskih proizvoda koji su mnogo jeftiniji. Kompanije u Brazilu i na Tajlandu su u stanju da proizvode po sopstvenom postupku lek (Flukanazom) za lečenje meningitisa po ceni od **100 dolara**. Takav lek bi, poštujući TRIPS, koštao **3000 dolara**. Indijske firme prave lek protiv infekcije dijareje sa krvarenjem (Citrofloksacin), po ceni koja je osam puta niža od cene toga leka u Pakistanu koji prihvata pravila igre koje nameću TRIPS i STO.

Moćne zemlje zapada kada je njihov interes u pitanju i same ne poštuju TRIPS. Posle stradanja Svetske Trgovinske Organizacije u Njujorku, naglo je skočila potražnja leka protiv **antraksa**. Jedinu nosilac patenog prava je BAYERN i patentirani lek (Sipro) amerikaci bi trebalo da plate daleko skuplje kada bi poštovali TRIPS. Oni problem rešavaju, ipak ne poštujući TRIPS već, **direktnim dogovorom predsednika Buša starijeg i predsednika Kompanije BAYERN**. Ovaj postupak oštro su kritikovali predsednik Francuske i kancelar SR Nemačke. Iz ovog primera se vide dvojni aršini kada je u pitanju STO i primena TRIPS-a. Umesto da se u okviru borbe protiv terorizma RZ bore i za ravnopravnije međunarodne ekonomske odnose i protiv siromaštva, bogati neće da čuju glas siromašnih, ne shvatajući da našu planetu guraju ka apokalipsi.



Sl. 61 – One su pripadale jednom poštenijem vremenu kada su siromašne zemlje preko IP pokušale da smanje jaz sa bogatima. Radile su u Saveznom zavodu za patente u zlatno doba direktora Boškovića, kada se Zavod borio da naš zakon o patentima mora da štiti našu privredu.

Koga danas Zavod štiti?

Najmoćniji industrijski lobi sveta primenjuje tako stroge standarde samo prema zemljama u razvoju. Mnoge razvijene zemalje nisu još uvek prihvatile sve propise Evropske unije. Međutim, to američkoj vlada ne smeta da upotrebom sile u diplomatiji stavlja nož pod grlo zemljama u razvoju. To je veliko zlo, **ali se ne smemo pomiriti s tim.**

Nemiri se ni **Arundati Roj**, poznata indijska književnica i veliki borac protiv globalizma, građanka sveta. Za ovu ženu, hrišćanske krvi **globalizam je: američka vlada i njen evropski satelit EU, MMF, Svetska Banka, STO, Transnacionalne kompanije i Međunarodni savez korumpiranih autoritativnih vlada u siromašnim zemljama.** Ovaj savez ima glavnu ulogu da „nepopularne reforme“ kao što su: *brza privatizacija, slobodno tržište, gušenje proizvodnje preko nacionalnih, a u okviru tih posebno patentnih zakona*, budu silom sprovedene. Globalizuje se kapital, roba, patent i usluge, ali ne i sloboda ljudi, gde vladaju dvojni aršini. Nepoštuju se ljudska prava, čak ni na vodu koju pijemo i vazduh koji udišemo. **Međunarodni sud za njihova nedela ne postoji.** Imaju pravo, pored toga što nam uništavaju nacionalna dobra, da nas ostavljaju bez naših radnih mesta, da nas bombarduju, ubijaju, da nam siluju žene i decu, a mi nemamo pravo da im sudimo. **Dokle to da trpimo?**

Kada jedan **Džordž Buš** uzvikne „*Ili ste za nas ili ste za teroriste!*“, naš odgovor je: „Narodi ovoga Sveta nemaju potrebu da se opredeljuju između jednog zloćudnog Miki Mause i podivljalih mula“.

Naša strategija ne treba da bude *izazivanje moćnih, nastavljaj Roj, već posramljivanje i ismejavanje globalizma* našom naukom, našom umetnošću, našom muzikom i našom upornošću da menjamo svet na bolje. Tako će globalizam propasti jer nas je mnogo, mnogo više, a i sam Gospod je na našoj strani.

Takav primer upornosti je **Nelson Mandela**. *Posramio je velike svetske kompanije da ubrzo povuku tužbu protiv njega.*

Nobelovac Jozef Štiglic, istaknuti ekonomista, potpredsednik Svetske banke, savetnik predsednika Klintona, uviđajući mane *novog svetskog poretka* napustio je sve funkcije. U svom izvanrednom delu „Globalizacija - velika prevara“ oštro kritikuje globalizaciju, MMF i Svetsku banku.

Ove teme na neki način dotiče se i **istupanje akademika Zorana Kovačevića** o Zakonu o SANU i Zakonu o Inovacijskoj delotnosti. *On govori o našim moćnicima, koji arogancijom ignorišu struku i znanje, a dominacijom sprovode svoju političku volju.*

Stalni nemiri po celome Svetu, gde god se raspravlja o globalizaciji i vera da se borimo za „*svete principe Hrišćanstva*“ treba da nam daju snage da nastavimo borbu protiv svetskih i naših moćnika. Jedino tako imamo šansu da se **izborimo za ukidanje TRIPS-a i fundamentalnu reformu MMF-a i STO**, počev od nepovoljnih kredita, smanjenja patentne zaštite do zabrane trgovinskih sankcija i zastrašivanja.

Sad je vreme da razmišljamo o našem delovanju. Da li je ona zasnovana na neprestanim kompromisima, ili je utemeljena na vernoj i beskompromisnoj odluci da služimo svojoj zemlji, pravdi i istini „*makar se i nebo srušilo*“? Izbor je samo na nama, kao i mnoga pitanja.

Zašto i pored stalnog napretka nauke, tehnologije i stvaranja novih pronalazaka koji ulepšavaju čovekov život, sudbina ovog sveta ostaje sve neizvesnija? U kom pravcu plovi ova naša nemirma planeta? Da li ćemo svi zajedno otići u ponor ili ćemo stići u jednu novu srećniju budućnost? Od postanka civilizacije do danas čovek hoda po našoj planeti nesigurnim korakom noseći u sebi puno bola. **Ljudska žeđ za vlašću i pohlepom**, a naročito ravnodušnost prema patnjama drugih, početkom XXI veka, dospeli su do nezapamćenih razmera.

Da zaključimo sa mislima našeg velikana **Mihajla Pupina**, koje je izneo u svojoj knjizi „*Nova reformacija*“. Nada za srećniju budućnost postoji i ona leži u **nauci i stvaranju epohalnih pronalazaka** koji treba da spreče dalje ratovanje na našoj planeti. **Nažalost vreme nam govori da čovečanstvo pored svega ne može da živi kao košnica pčela!** Ma šta budućnost sprema ljudskom rodu, dosadašnji razvoj ukazuje da nam je sudbina - **večita borba**. **Sama civilizacija očigledno nije dovoljna da bi se na zemlji obezbedio trajan mir**. Ona samo može da odloži sudbonosni sukob, koji još dobija u intezitetu, postajući sve strašniji i pogubniji.

S obzirom na sve šta nam se desilo krajem XX i početkom XXI veka od usvajanja TRIPS-a do bombardovanja suverenih država, do domaćih moćnika koji se enormno bogate a milioni radnika pate, **sve više razmišljamo o Njutnovom odbrojanju, koje je počelo.**

Da li je možda „**Beli andeo - sveti arhangel Gavrilo**²¹“, asocijacija na Tesline bele golubove, našoj planeti preko TRIPS-a jasno poručio da dolazi **večno i pravedno nebesko carstvo?**



Sl. 62 – Arundati Roj, poznata indijska književnica i antiglobalista

21 Po svedočenju svetog Jovana, nebesko carstvo ima sedam Vrhovih anđela koji se nalaze u neposrednoj blizini Božijoj. Imena ovih članova nebeske Vlade su: Mihail, Gavril, Rafail, Uriel, Salatil, Jegudil i Varahil. Svaki od ovih anđela ima svoje zaduženje. Gavril je vesnik volje Božije. Ako smemo da poredimo sa ovozemaljskim carstvom, arhangel Gavril je ministar za informisanje u nebeskoj Vladi.

VIDOVDANSKI SUSRETI DIJASPORE 2009.

Mladen Selak na Vidovdanskim susretima dijaspore 26.06.2009 u Privrednoj Komori Srbije

Drugi dan **Vidovdanskih susreta dijaspore i Srba iz regiona sa maticom** u Privrednoj komori Srbije, posvećen je razgovorima i predlozima o mnogo kvalitetnijem povezivanju i saradnji na ekonomskim osnovama. Predsednik PKS **Miloš Bugarin** predložio je da taj susret bude **Poslovni forum**, kako bi veliki broj ljudi iz dijaspore dobio priliku da kaže svoje mišljenje. Potpisali su Memorandum o saradnji uz naglašenu želju obe strane da se dođe do što većih rezultata.

Govoreći o današnjem odnosu matice prema rasejanju, Miloš Bugarin je naglasio da je posvećena mnogo veća pažnja dijaspori na kvalitetniji način. Podseća **na delo Mladena Selaka** i koristi priliku da ga toplo pozdravi i zahvali mu se u ime PKS za sve što je uradio na obnovi Pupinovog fonda i pomoći mladim pronalazačima i dao mu reč.

Govor Mladena Selaka

Dame i gospodo, dragi prijatelji

Dozvolite mi prvo da **vas čika Selak** sve toplo pozdravi i da izrazim zadovoljstvo što se nalazim ovde sa vama.



Sl. 63 – Mladen Selak pozdravlja skup

To je, u stvari, jedna zajednička akcija Privredne komore Srbije, Srpske akademije nauka i umetnosti, Saveza pronalazača i Ministarstva za nauku, sa dijasporom. Posebnu zahvalnost za uspeh ove akcije dugujemo entuzijastima Komore posebno **Milanu Božiću** i akademiku **Nikoli Hajdinu**.

Ja sam i sam pronalazač i kao takav dobro znam da je u našoj zemlji delovao **dobro vođen Inovacijski Pokret od 1975.** koji sam redovno pratio i pomagao. Smatrao sam, da kreativni hui moga naroda, posebno mladih ljudi treba pomoći da bi se uključili u brži privredni razvoj zemlje. Zato sam taj zajednički projekat pomagao i prema mojoj gruboj evidenciji od **II Kongresa pronalazača 1989. godine u Užicu** do danas, preko 1350 mladih ljudi smo pomogli.

Ubrzo po obnovi Pupinovog Fonda, **počeli smo redovno jednom godišnje da izdajemo „GLASNIK“** iz koga se može videti deo mog

Ja ću se kratko **osvrnuti na jedan deo mojih aktivnosti**, koje sam realizovao zahvaljujući, jednim delom, i ovim skupovima.

Vladimir Matijević, osnovao je 1897. u Zagrebu, Srpsko Privredno Društvo „Privrednik“, koji je imao više fondova za pomoć omladini, između ostalog i **Fond Mihajla Pupina** koji se za vreme II Svetskog rata ugasio. Veoma sam srećan što je u ovoj Sali pre desetak godina započela obnova Pupinovog Fonda, što na neki način predstavlja krunu mog humanitarnog i donatorskog rada.

Želeli smo da se što više ljudi, posebno iz dijaspore, uključi u **jačanje ovog Fonda** kako bi efekat celog projekta bio što korisniji za privredu.



Sl. 64 – Vidovdanski susreti dijaspore su uvek dobro posećeni. Selak i Božić, prvi i drugi sa desna

donatorskog rada i želja da se **srpski velikani otrgnu od zaborava**. I pored toga što sam vrlo srećan dobijajući uverenja da činim korisna i dobra dela, ipak ostaje bol u duši, jer vidim da se u mojoj otadžbini prave vrednosti u odnosu na pohlepu slabo cene. I sam sam žrtva jedne nevidene pohlepe.

Hvala

* * *

U rasejanju je oko **tri miliona naših ljudi**, pa smo po veličini 11. dijaspora u svetu. Za osam godina iz dijasporu su stigle investicije u iznosu od 500 miliona dolara. Za Srbiju je od velike važnosti **celokupan potencijal koji dijaspora ima**, a to su pre svega znanje, iskustvo i partnerske veze, što Srbija treba i iskoristiti. Govoreći šta je Poslovni savet (PS) za dijasporu uradio od decembra, **Bugarin** je naveo da su održani sastanci sa centrima za dijasporu pri regionalnim privrednim komorama i lokalnim samoupravama, kako bi se objedinile baze podataka dijasporu, uvela bolja koordinacija rada i sa Centrom za dijasporu i PKS, pre svega kada je reč o investicijama na regionalnom i lokalnom nivou. Obavešteni su konzulati i ambasade Srbije o radu PS, a brojne su aktivnosti o formiranju mreže poslovnih krugova i kancelarija kako bi se poboljšala saradnja tih zemalja sa Srbijom. Da bi se ubrzalo **informisanje dijasporu o uslovima poslovanja u Srbiji**, u Komori je pokrenut mesečni informator "Dijaspora info", koji se elektronski šalje svima.

Na poslovnom sastanku dijasporu **Srdan Srećković, ministar za dijasporu** rekao je da će se ubuduće država baviti rasejanjem na kvalitetniji način.



Sl. 65 – Gospođa Rada Miletić čita Selakov govor



Sl. 66 – Goran Simić, generalni direktor Invest-Importa, dijaspora treba da pomogne privredni razvoj

preko mesečnog informatora, ali i na druge načine, uključivanje dijasporu u informacije iz zemlje gde rade.

* * *

Mi na kraju želimo Poslovnom savetu i dijaspori da imaju **što više konkretnih akcija** kao što je **delo Mladena Selaka** u kome je Privredna Komora Srbije odigrala značajnu ulogu.

PROMOCIJA GLASNIKA 7

Selakova fondacija koja obnavlja Pupinov fond izdala je do sada šest GLASNIKA iz kojih se vidi njena aktivnost

Pozivnica



**ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ**

Број: 24 - 3/14
Београд, 23. јун 2009. године

Одбор за технолошке иновације

Даме и господо, поштовани пријатељи

У Привредној комори Србије, као резултат заједничке акције са Српском академијом наука и уметности, савезима проналазача и ресорним министарствима, годинама се обележава 12. октобар – Дан иноватора, тзв. Октобарски сусрети. Традиционално се састају научници, проналазачи, привредници, културни и јавни радници, са основним циљем да се креативни дух код нас не угаси.

Нешто највредније што су ови Сусрети створили је обнова Пупиновог фонда коју је започела Селакова фондација која преко 20 година помаже српску омладину. Посебно се подржавају, поред студената и ђака, млади проналазачи који на својим патентима развијају предузетништво, и многа студијска усавршавања.

Селакова фондација редовно годишње издаје Гласник у коме извештава о текућим догађајима из области проналазаштва код нас. Такође, Гласник промовише наше великане науке и привреде, како би се праве вредности отргле од заборавља.

Посебно нам је задовољство да Вас позовемо на промоцију Гласника бр. 7, у уторак, 07. јула 2009. у Привредној комори Србије, Ресавска 13-15, у Београду, са почетком у 12 часова, у Сали II.

Молимо Вас да своје присуство потврдите, на телефон 011/3300-944, госпођа Рада Кеца.

С поштовањем,



Председник
Милош Бугарин

Оснивач Фондације
Младен Селак

Председник почасног одбора Фонда
Академик Никола Хајдин

Ресавска 13-15, 11000 Београд, тел: (+381 11) 3300-900, факс: (+381 11) 3230-949, www.pks.co.yu

Privredna komora Srbije je imala uz SANU značajnu ulogu u Obnovi Pupinovog fonda preko Selakove fondacije. Selakova fondacija izdaje svoj GLASNIK u kome govori o svojim aktivnostima i aktuelnim problemima bržeg razvoja inventivnog rada, kao osnove za oživljavanje privrede.

*Sastanak promocije Glasnika 7 je otvorila dr Danica Mićanović iz Odbora za tehnološke inovacije i dala reč **Vidi Džagić podpredsednici Privredne komore Srbije** koja je u ime Komore pozdravila Skup.*

* * *

Beseda ing.Vide Džagić

Gospođa Džagić je u kratkom govoru pozdravila skup ispred Privredne Komore Srbije, posebno **Mladena Selaka** osnivača Fondacije koja obnavlja Pupinov fond i akademika **Nikolu Hajdina**, predsednika Srpske Akademije Nauka i Umetnosti. Istakla je da će Komora i dalje podržavati Selakovu fondaciju u sklopu aktivnosti Komore na razvoju Tehnoloških inovacija, kao bitnih faktora privrednog razvoja.



Sl. 67 – Mladen Selak govori u roku od desetak dana drugi put u Komori

osnovu svoje dve REZOLUCIJE 1713 i 3362, bila maksimalno angažovana da se donesu pravedniji međunarodni propisi koji će doprineti **smanjenju jaza između bogatog Severa i siromašnog Juga**. Specijalizovane organizacije UN (UNCTAD i WIPO) rade na niz dokumenata koji se odnose na transfer tehnologije i Međunarodni patentni sistem koji treba da pomognu zemljama u razvoju da ubrzaju svoj tehnološki razvoj, kao osnovu za uključenje u međunarodnu podelu rada.

Inovacijski pokreti, koji su trebali da angažuju kreativne potencijale u tim zemljama bili su najznačajniji deo tog programa.

Dobro poznajem Inovacijski pokret u SAD-u koji ima trajni karakter, zato je prirodno da sam se interesovao kako se to odvija u **mojoj otadžbini Jugoslaviji**. Bio sam prijatno iznenađen koliko se taj posao ozbiljno radi. Smatrao sam da kreativni duh mog naroda, posebno mladih ljudi treba i sam da pomognem da bi se brže uključili u privredni razvoj zemlje. Zato sam taj zajednički projekat obnove Pupinovog fonda pomogao i prema mojoj gruboj evidenciji od II Kongresa pronalazača 1989. godine u Užicu do danas, **preko 1350 mladih ljudi sam pomogao**.

Ubrzo po obnovi Pupinovog fonda počeli smo redovno jednom godišnje da izdajemo "GLASNIK,, iz koga se može videti deo mog donatorskog rada i želja da se **srpski velikani otrgnu od zaborava**.

I pored toga, što sam vrlo srećan dobijajući uvećenja da činim korisna i dobra dela, **ipak ostaje bol u duši**, jer vidim da se u mojoj zemlji prave vrednosti u odnosu na pohlepu slabo cene.

Beseda Mladena Selaka

Dragi moji prijatelji

Prvo da vas sve Čika Selak pozdravi i da izrazim posebno zadovoljstvo što se u roku od nekoliko dana drugi put nalazim u ovoj kući, koja je uz Srpsku akademiju nauka i umetnosti, Savez Pronalazača i Ministarstvo za nauku, najzaslužnija da sam ja svoj donatorski rad, jednim delom, **usmerio na obnovu Pupinovog fonda**.

.....

To je bilo vreme poštenijih međunarodnih ekonomskih odnosa od današnjih. Tada je Generalna Skupština Ujedinjenih Nacija, na



Sl. 68 – Slavica Popović, uvek verna Inovacijskom pokretu

Milan Božić o Glasniku 7

Glavni i odgovorni urednik Milan Božić je govorio o sadržaju Glasnika 7, koji je podelio u pet delova.

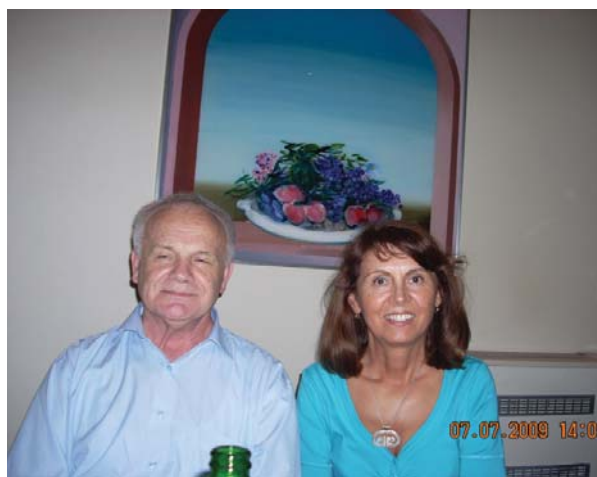


Sl. 69 – Akademik Hajdin govori u Komori

DRUGI deo GLASNIKA 7 posvećen je **Milutinu Milankoviću**. Zbog ovog našeg velikana nauke je Evropsko geofizičko društvo 1993. ustanovilo Milankovićevu medalju koju dodeljuju naučnicima svetskog glasa.

U ovom delu je dato i istraživanje akademika **Blagojevića**, koji nam pokazuje da akademik **Nikola Hajdin** vodi poreklo sa dvora despota **Stefana Lazarevića**. Od “24 dobra čoveka”, specijalno savetodavno telo Despota bio je jedan Hajdin.

TRECI DEO govori o krizi Inovacijskog pokreta. **Sve je u krizi pa i ovaj pokret**, čiji je izorni princip: masovan inventivni rad, naročito u proizvodnji, koji snažno diže produktivnost rada. Samo jak **Savez pronalazača zajedno sa Komorskim sistemom** uz podršku SANU i Ministarstva za nauku to jedino može obezbediti. Inovacijski pokret su stvorili privrednici i ljudi Komore, pored istaknutih državnika koji su shvatili značaj borbe za ekonomski razvoj zemlje.



Sl. 71 – Ing Svetlana Dašić, sa Ljubišom Pašićem iz Republike Srpske - Banjaluka

U PRVOM DELU govori o Oktobarskim susretima i podseća da je **Dan novatora Jugoslavije 12. oktobar, proglašen 23. novembra daleke 1979. godine**. U PKJ, odnosno u PKS o tada redovno se održavaju ovi susreti, gde su više puta bili predsednici države ili vlade. **Obnova Pupinovog fonda** pokrenuta je na ovim Susretima zahvaljujući Selakovoj fondaciji. Značajna za OS 2008. je nagrada Komore mladom pronalazaču i Simićeva nagrada legendama Inovacijskog pokreta. Dodeljena je i Selakova nagrada za **najbolju knjigu od 1000 dolara**. Zlatnu Pupinovu medalju je dobio veliki srpski dobrotvor **Slobodan Simić** a bivši ministar za nauku prof. dr **Dragan Domazet** srebrnu.



Sl. 70 – Miroslava Radenković (prva s leva) legenda Inovacijskog pokreta

Imamo Zakon o inovacionoj delatnosti. Komora ga je izgurala ali ne može da izgura njegovu primenu. **Komora mora da bude partner Vladi a ne njen podanik**. Ono što je Komoru uvek krasilo to je bila stručnost. Na žalost, već duže vreme, ni u Komori se dovoljno ne cene stručni ljudi. Partijski podanici svuda imaju prednost pa i tamo gde je potrebna samo stručnost. **Politika je pobedila struku, što nije dobro za privredu** a samim tim ni za državu.

ČETVRTI DEO se odnosi na velikane srpske nauke, tehnike i privrede. Prof. dr **Sima Lozanić** prvi rektor Beogradskog univerziteta. Njegov govor 9. marta 1905. pri proglašenju Prvog Srpskog Univerziteta od strane **kralja Petra I**, i danas je po mnogim temama aktuelan.

Kratak prikaz jednog od najboljih privatnih Univerziteta Singidunum, Prof. dr **Dragutin Bošković** idejni tvorac Inovacijskog pokreta. Ing. **Prvoslav Raković**, tvorac automobilske industrije u našoj zemlji. **Petar Zečević**, stvorio Poljoprivredni kombinat Beograd, jedan od najboljih u svetu. **Slobodan Simić**, ugledni privrednik i veliki dobrotvor, u jednom vrlo delikatnom trenutku za dalji razvoj Pupinovog fonda bio je **velika podrška Selaku za jačanje Fonda**.

PETI DEO je posvećen ing. **Anti Markoviću** i njegovoj poseti Beogradu, **smatrajući ga jednim od najvećih reformatora i ponosa Inovacijskog pokreta**. Predsednik Vlade, koga je ceo svet poštovao i koji bi nas brzo uveo u EU da se zemlja nije raspala. Uz **mr Milana Pavića**, predsednika PKJ, bio je glavni stožer **II Kongresa pronalazača Jugoslavije**, gde su usvojene značajne reforme Pokreta. Odložio je 86 domaćih i 36 stranih obaveza da bi bio na Kongresu. Dobro je znao da samo **kvalitetna proizvodnja daje zdrav dinar** koja je dolazi preko Tehnoloških inovacija. Danas bi to bili pusti snovi, da predsednik Vlade poseti Savez pronalazača, čak je teško dobiti i pomoćnika ministra. Što najbolje govori o njihovoj vrednosti. Zato kod pravih stvaralaca ostaje, **velika tuga za vremenom Ante Markovića**.



Sl. 72 – Sa promocije Glasnika 7, u Privrednoj komori Srbije



Sl. 73 – General Branko Krga, mnogo je pomagao Inovacijski pokret



Sl. 74 – Prof. dr Radovan Kovačević, nova snaga Inovacijskog pokreta

REAKCIJE NA PISANJE GLASNIKA 7

Savez pronalazača Srbije bez pravog angažovanja Privredne komore Srbije ne može stati na svoje noge!

Reakcija rukovodstva Privredne komore Srbije

Reakcija tzv. Saveza pronalazača Srbije

Reakcija Saveza pronalazača Beograda



Sl. 75 – Kroz istoriju pronalazaštva, Inovacijski pokret se uvek borio za Komoru da bude glavni nosilac njegovih aktivnosti. Slike delovanja IP u Savezu inženjera i tehničara i Veću saveza sindikata Jugoslavije sa predsednikom Radetom Galebom (gore) i Izborne skupštine Saveza pronalazača Srbije i sastanak u regionalnoj Privrednoj komori Subotice (dole)

U GLASNIKU 7 sa ciljem **da se ojača Inovacijski pokret**, pokrenuto je pitanje delovanja Saveza pronalazača Srbije (SPS) sa željom da se on **konstituiše na celoj teritorije Republike Srbije**. Samo tako organizovan Savez mogao bi aktivno raditi na realizaciji razvoja pronalazaštva u našoj zemlji, onako kako to radi Savez pronalazača Beograda. Neophodno je **jačati one snage u pronalazaštvu koje su za saradnju sa Komorom** sa jedne strane a sa druge Komoru zaštititi od raznih mešetara u pronalazaštvu.

Sve što je imalo da se kaže na ovu temu rečeno je u Glasniku 7. Ko je pažljivo pročitao članak „**Šta se to dešava sa SPS?**“ lako je mogao zaključiti da se želi **zaštititi Komora** od onih čiji glavni cilj nije realizacija programa tehnološkog razvoja zemlje. Njima Komora treba samo da bi finansirala neke njihove projekte koji nemaju društvenu verifikaciju. Umesto da se o problemima o kojima članak govori, **razgovara i rešavaju**, sledila je **oštra i neprimerna reakcija onih koji celu stvar u suštini nisu razumeli**. Jedni traže „pomoć“ od Komore i SANU-a krivo prikazujući celu stvar, umesto da su se obratili Selakovoj Fondaciji i uredništvu Glasnika. Glasnik je dužan da objavi sve



Sl. 76 – Miroslava Radenković Ivančević, bivši glavni i odgovorni urednik Glasila Inovacijskog pokreta u IT novinama

tom kolegijumu, ne sačekavši njegovo mišljenje. Ljudi koji su preko trideset godina stvarali dobru praksu Komore, i Božić i Borak braneći njen ugled na polju razvoja pronalazaštva, ovim činom su prozvani, samo zbog iznošenja kritičkog stava o uočenoj pojavi koja nanosi veliku štetu organizaciji pronalazača na nivou cele države. Na ovaj način daje se legitimitet potpredsedniku Komore i onima koji nisu dorusli zadatku da problem reše. Podpredsednica Komore Vida Džagić korektno je tražila mišljenje od Božića. To mišljenje, radi objektivnog informisanja se objavljuje u celini.

ono sa čime se oni slažu ili ne slažu u pomenutom članku. Drugi, sa rukovodstvom Komore brane potpuno krivu stvar.

Neshvatljivo je da na jedno **krajnje nekorrektno pismo** upućeno od strane tzv. Saveza pronalazača Srbije predsedniku Komore, **koje čak nije ni potpisano**, bude tako hitno i „ozbiljno“ razmatrano na kolegijumu predsednika. Zašto? **Verovatno, da bi krivci ostali čisti**. Jasno je da ovo proizvodi donošenje nekritičkog zaključka po želji krivaca. Cela stvar se svodi na ličnu netrpeljivost i nedobronamernu prezentaciju informacija, što uopšte nije tačno. Formalno se traži mišljenje **Milana Božića** kao glavnog i odgovornog urednika, **koji se odmah osuđuje na**

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ
БЕОГРАД
 ПРИМЉЕНО: 13 AUG 2009
 Оут. на: 6.00.00
 Јавно: ☐ Приватно: ☐

Поштована госпођо Цагић,

У вези Вашег писма од 29.07.2009г. дајем Вам следеће мишљење.

Прво, писмо од тзв. Савеза проналазача Србије /СПС/ упућено председнику Привредне коморе Србије Милошу Бугарину је **непотписано**, што само по себи више говори о онима који су га писали а иде и у прилог ономе што ћу касније навести.

На Октобарским сусретима као и многим радним састанцима и седницама у Комори је више пута указивано да је најважнији задатак Иновацијског покрета односно уласка у Иновацијско друштво **да се ојача Савез** проналазача и да се почне са применом Закона о иновацијској делатности. Искуство нас учи, да Комора мора да буде место окупљања креативних људи и иноватора и да усмерава њихове активности на привредни развој земље заједно са проналазачима Србије. То би нас довело да Иновацијски покрет буде институционализован и као такав да постане партнер свим легитимним институцијама ове земље. У противном све се препушта хаосу и стихiji. Зато нам је потребан јак Савез проналазача Србије кроз синхронизовану и тесну сарадњу са Комором.

То је тако било све док проф. др Милутин Ђирић, угледни српски привредник, директор највећег научног института у земљи и потпредседник Привредне Коморе Југославије није дао оставку на место председника Савеза проналазача Србије 2004г. не слажући се са једном групацијом у Савезу која је сматрала да јој Комора није потребна за трајање програма већ, само да им даје паре.

Све остало је описано у ГЛАСНИЦИМА Селакове Фондације а посебно у броју 7 са јединим циљем да се **помогне Савезу** проналазача Србије, тој значајној друштвеној организацији како би учествовала у свим већим активностима у земљи које подстичу брзи развој и примену иновација у привреди. Ко пажљиво прочита текст у Гласнику биће му јасно да је ПКС била та која је максимално желела да помогне да се ова врло важна област за привреду уреди и скенирања документа то јасно и транспарентно показују, да неби било забуне. У вези тога, ПКС је имала пуну подршку Министарства за науку где су многе акције биле синхронизоване и договоране. Да би се превазишао проблем хаоса и лудила, ПКС је преко Одбора за технолошке иновације, захваљујући стручним људима који су узели учешће у раду Одбора, максимално радио на регулисању многих отворених питања из области технолошких иновација у циљу заштите привреде и појединаца, чинећи тако доброт и често јединог партнера у припреми и спровођењу законске регулативе код нас. Све ово је рађено да би свима нама било боље, док су неки којима је основна улога била да максимално раде и допринесу још већем успеху у реализацији таквих акција били се за неке њима знане позиције и лични престој.

О самом писму председнику Бугарину нема пуно шта да се каже. Из свега овога стоји двоје данно пензионисаних људи. Бивши технички секретар Савеза жена која има близу 70 година живота и ради у Савезу преко 40 година и тзв. потпредседник човек који се приближно 80-тој години живота. Мислим да се и сам Пешић кога потписују са с.р. давно од свега тога дистанцирао.

Они у писму говоре о "доброј" сарадњи са Комором јер су **ничим заслужено** добили 200.000 динара а да ни у једној активности Коморе нису учествовали одбацивши врло конструктивну и добронамерну улогу ПКС око консолидације проналазачких организација Србије. Интегративну улогу је преузео Савез проналазача Београда који, својим радом и реномеом привлачи проналазаче и многе организације из Србије повезујући се са организацијама из иностранства и тако већ дуже време, од одаоска Ђирића, је постала најбоља организација проналазача у Србији.

Што се тиче службене кореспонденције Савеза и Коморе и овлашћења за штампање документа у Гласнику, и ту је све јасно. **Службена кореспонденција је вршена са службеним људима:** потпредседником Коморе, председником и секретаром Одбора за технолошке иновације. Све што је објављено су јавна документа, многа од њих делена и на самом Одбору. Председник и секретар Одбора су уредници Гласника. Ако се неко не слаже са оним што је објављено има право у **Гласнику 8 да изнесе своје мишљење**. Онај ко ради честито и поштено транспарентно му само диже цену.

Нешто друго забаривава људе који су стварали иновацијски покрет, а то је ко ће у Комори даље водити ове послове. То је, између осталог, описано у Гласнику 7 где је исказана забринутост да се углед Коморе не доведе у питање. Оно посебно има све већи значај нарочито после одаоска проф. др Радована Ковачевића и задње седнице Одбора за технолошке иновације. Да није било смиреног иступања потпредседника Михајла Весовића на Одбору и доброт вођена седница, седница би се претворила у циркус јер је у ваздуху вирио предлог да Одбор по сваку цену предложи за Ковачевићевог наследника садашњег самосталног саветника у Одбору што би, наравно, методолошки било погрешно, и углед Коморе би био нарушен. Потпредседник Весовић је на тој седници, замолио све чланове Одбора, изнешећи као једино исправан и демократски став, да на образложен начин предложите кабинету Председника могуће кандидате за секретара који ће у легитимним органима Коморе бити разматрани и предложени за распоређивање на то место и то у најскорије време.

Користим прилику да, као дугогодишњи радник на иновацијском покрету и као један од иницијатора за формирање Одбора за технолошке иновације у ПКС, **персепирам** **Мр Ђуру Борак**, **директора ИМП Института**, за Ковачевићевог наследника (или ако има неких административних баријера можда чак као волонтера са 30 % радног времена). То је човек који добро разуме ову причу, добар проналазач и привредник, одличан познавац рада Коморе, цени и поштује све у Комори а посебно **госпођу Цагић** и председника Бугарина.

Мислио сам да су секретар Ковачевић и потпредседница Цагић гаранција да ће Комора овај посао квалитетно обављати а то мислим и за могући тим Борак - Цагић.

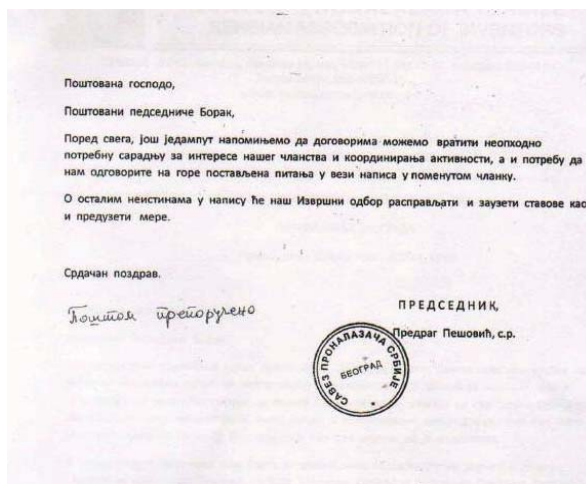
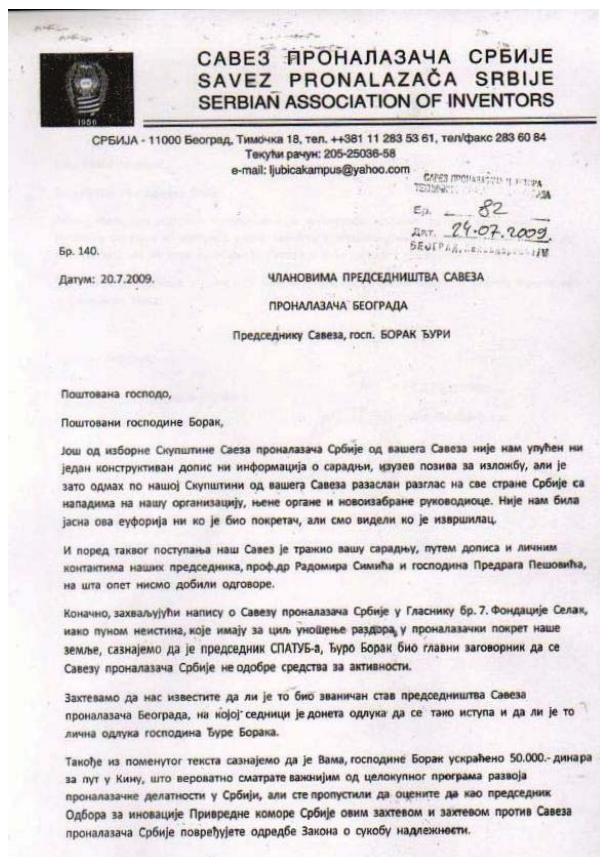
Уколико има неких нејасноћа или жеље за допуном појединих ставова стојим Вам на располагању.

С поштовањем,

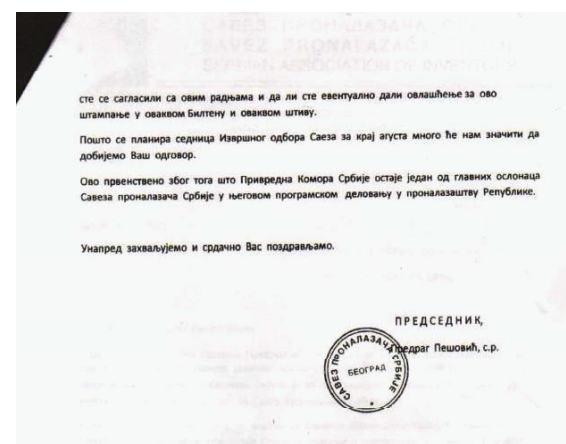
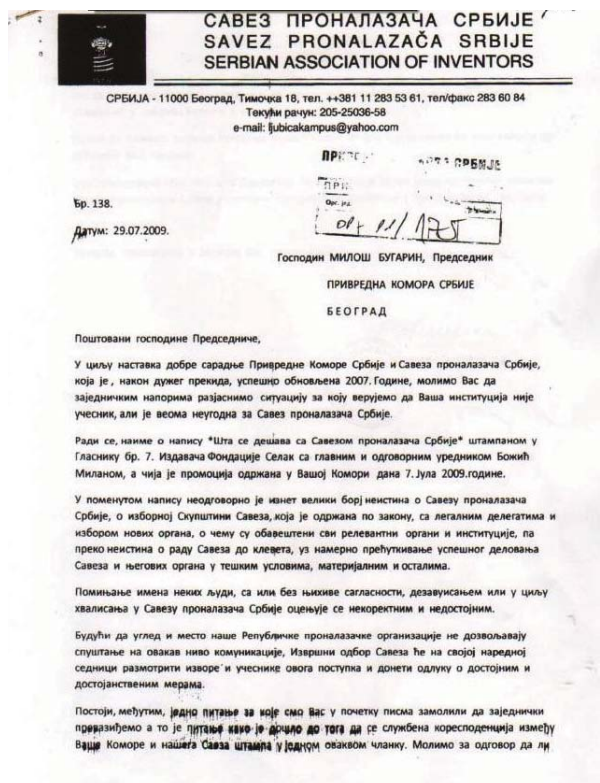
Београд, 12.08.2009г.

Милан Божић
М.Bozic

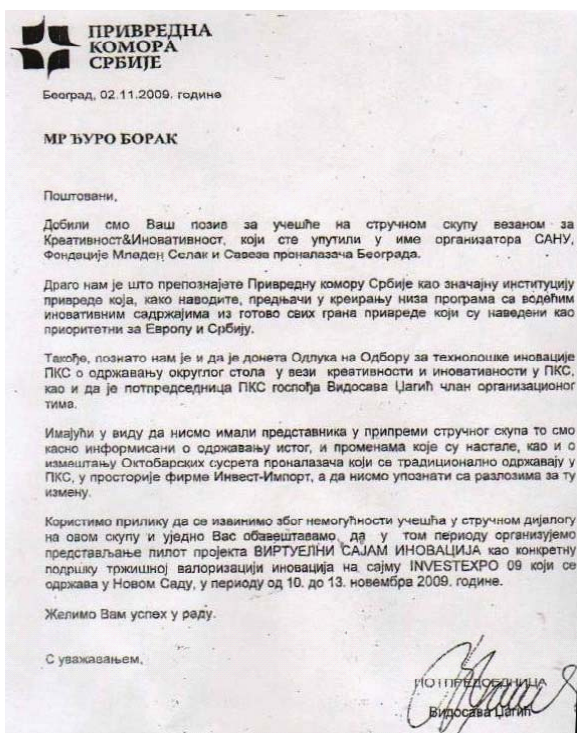
Sl. 77 -Kasniji razvoj događaja daje nadu da će se ovi problemi prevazići u cilju jačanja Inovacijskog pokreta, izgleda da su mnogi izvukli pouke iz članka objavljenog u Glasniku 7. PKS nastavila je sa jačanjem Odbora za tehnološke inovacije, što može da radije samo istinske stvaraoce u inventivnoj delatnosti



Sl. 78 - Oni koji su malo učinili za Inovacijski pokret kritikuju bez argumenata Đuru Boraka, čoveka Komore, jednog od ključnih ljudi Oktobarskih susreta, direktora Instituta i predsednika Saveza pronalazača Beograd



Sl. 79 - Neverovatno koliko se neistina iznosi u ovom nepotpisanom pismu



Sl. 80 - Bez obzira na razne nesporazume i navodno na neznanje zašto se OS 2009. održavaju van Komore, treba učiniti sve da se Oktobarski susreti vrate u Komoru. Tu su počeli pre više od trideset godina, tu im je i mesto. Zato su potrebni entuzijasti u prvom redu u Komori i privredi i ljudi koji razumeju celu priču kao što su bili: predsednici Stefanović i Milosavljević kao i sekretar Radovan Kovačević



Sl. 81 – Slobodan Milosavljević, predsednik Komore (2003-2006), ministar u Vladi Srbije puno je učinio da se ime Mihajla Pupina što bolje obeleži i afirmiše. Za IP je šteta što duže nije ostao u Komori.

Podsećamo se ovde na dvojicu predsednika Privredne komore Srbije koji su ostavili za vreme svog mandata dubok trag u akcijama koje su u funkciji razvoja Inovacijskog pokreta u našoj zemlji. To su **dr Radoje Stefanović** i **dr Slobodan Milosavljević**. Prvi je bio snažna podrška u Srbiji za pripremu II Kongresa Pronalazača Jugoslavije a drugi u obeležavanju imena i dela Mihajla Pupina povodom 150 godina od rođenja ovog našeg velikana. Njih će se **pronalazači sa posebnim poštovanjem uvek rado sećati**, jer su svojim delovanjem doprineli u delikatnim vremenima, jačanju Inovacijskog pokreta. Komora je bila mesto gde su se kroz tzv. „Oktobarske susrete” pronalazači i naučni radnici sa državnim funkcionerima sastajali, tražeći način da se **ubrza tehnološki razvoj Srbije**.



Sl. 82 – Radoje Stefanović, predsednik Privredne Komore Srbije (1985-1988), istaknuti privrednik, potpredsednik Vlade Srbije, tehnološkom razvoju zemlje posvećivao je veliki značaj, Čovek izuzetnog kvaliteta koga su pronalazači mnogo cenili. Delovao je jedan od najboljih aktivna pronalazača u zemlji dok je bio generalni direktor MINEL-a. Nažalost kao jedna od prvih „žrtava” Miloševićevog sistema, Inovacijski pokret je ostao brzo bez njega.

POSETA MLADENA SELAKA UNIVERZITETU SINGIDUNUM 20.11.2009.

UVOD

Prof. dr Miodrag Unković, prorektor, govori o **Mladenu Selaku**



Sl. 83 – Otvaranje Master studija

injenih Nacija, čiji je predsednik **Nelson Mandela** živa legenda XX veka.

Njegova Fondacija za sada je pomogla preko 1400 studenata i mladih pronalazača i veliki je donator u zdravstvu. Molimo gospodina Selaka da uzme reč i otvori master studije.

MLADEN SELAK OTVARA MASTER STUDIJE



Sl. 84 – Mladen Selak govori, Milan Božić, Slobodan Simić, Milovan Stanišić i Slobodan Unković
(s leva na desno)

pratim od njegovog početka, a pomažem od II Kongresa pronalazača Jugoslavije 1989. godine.

Ideju o obnovi Pupinovog fonda sam maksimalno podržao i uz pomoć Srpske akademije nauka i umetnosti i Privredne komore Srbije realizovao sam i uz znatnu pomoć gospodina **Slobodana Simića** uglednog srpskog privrednika. Sa njim treba da realizujem izgradnju **Srpsko – Američkog inovacionog centra**, što mi daje nadu da će ovaj projekat ostvariti sve bolje odnose između moje otadžbine i moje usvojene domovine.

Ideje velikog Pupina želimo da ovekovečimo **izbornom Skupštinom** u SANU iduće godine. Od srca Vam želim uspeh u daljem školovanju za dobrobit naše drage otadžbine.

Mladen Selak je Amerikanac srpskog porekla, koji preko 50 godina živi u SAD-u. Istaknuti je pronalazač i nosilac je 18 patenata svetskog značaja na kojima je razvio sopstvenu kompaniju

Pomaže Inovacijski Pokret u našoj zemlji preko 20 godina, gde je uz pomoć Privredne komore Srbije i Srpske akademije nauka i umetnosti osnovao fondaciju „**Mladi pronalazač Mladen Selak**“, sa kojom obnavlja **Pupinov Fond** i gradi Srpsko-Američki inovacioni centar sa „Invest-Importom“ u Šimanovcima. Zamenik je predsednika Komisije za ljudska prava Generalne Skupštine Ujedinjenih

**Dragi moji studenti,
Poštovani Rektore,**

Veoma mi je prijatno što se nalazim na jednom od najboljih privatnih univerziteta u Srbiji SINGIDUNUMU. Još je prof. dr **Sima Lozanić**, naš prvi rektor državnog Univerziteta, 1905. godine rekao da je veoma teško podići Univerzitet. Zato znam **gospodine Stanišiću**, koliko je Vama bilo teško da sve ovo stvorite. Ja sam davno napustio svoju zemlju, ali sam srcem i dušom uvek ostao uz moju otadžbinu.

S obzirom da sam pronalazač, prirodno je da pomažem razvoj nauke i tehnike u granicama mogućnosti. Inovacijski pokret

130 GODINA MILUTINA MILANKOVIĆA



Sl. 85 – Milutin Milanković iz dečijih dana

Ako se život **Milutina Milankovića** može uporediti s nekim simbolom što predstavlja alegoriju, **onda je to Dunav**. Reka, pored koje je odrastao, gledajući njen postojan tok i talase koji su odnosili delove bašte pred njegovom kućom koju su uvek iznova podizali. Neuznemiren minulim epohama, potonulim brodovima i srušenim mostovima, svim onim što su ljudi na njemu postavili, lagano teče povezujući zemlje i narode od izvora podno Crne šume (Švarcvalda), preko Ušća u Beogradu, do delte utoka u Crnom moru.

Dunav je nit koja povezuje Milankovićev životni put. „*Ceo moj život prošao je kraj velike reke. U mladosti jutrom sam gledao kako Dunav otkida ogromne komade očeve zemlje. Studentske dane u Beču proveo sam kraj njega. Sa Kapetan – Mišinog zdanja često sam gledao u Dunav s proleća i jeseni. U izgnanstvu, u Pešti njime sam se tešio. Evo me pod starost opet kraj Dunava...*“ Velika reka tako nadolazi kao izvorno sazvučje,

kanon Milankovićevog života. Ona je osnovna tema koja nosi njegov životni tok, preobražavajući i ga i u isti mah spajajući početak sa krajem.

Kanon na Grčkom jeziku izvorno označava **propis i pravilo** koje svemu na šta se primeni daje meru i sklad. Reka pored koje je protekao ceo njegov život davala mu je neohodno osećanje stalnosti u promenama, jedinstva u različitostima, uzdižući tako njegov pogled ka skladu iznad svih tegobnih okolnosti. Na **obali Dunava okreće se zvezdanom nebu, kao da zna da će ceo svoj život i provesti gledajući u njega**. Da li bi bez ovakvih zvezdanih noći krenuo tim putem? Teško je zaista baviti se **nebeskom mehanikom**, a nemati u sebi živ kosmički osećaj stapanja neba i zemlje na horizontu. To ozvezdano nebo iznad kuće pored Dunava utrlo je put kojim će ić i i davalo je cilj kome se moglo nedogledno težiti.

Ali za našeg mislioca **Dunav nije tekao samo po Zemlji**, već je maštovitim i radoznanom pogledu otvarao i stazu ka nebu. „*Bila je ciča zima, a, u noćnoj tami neosvetljena sela, nebo puno zvezda kakvo ga u Beču nikad ne videh. Iz naše velike bašte sa čijih je stabala opalo svo lišće, a naročito sa obale Dunava video sam celu nebesku hemisferu u njenom punom sjaju...Postao sam astronom, upirao pogled ka nebeskom svodu i razmišljao o njegovim zvezdama, nisam se brinuo o tome kako se zgrću pare, već kako se stiču znanja. Da je zavisilo od mene provodio bih u takvom zanimanju dane u nedogled.*“ Tu u bašti roditeljskog doma kraj velike reke, shvatio je da može **da dosegne nebeska tela** i da prvi od svih ljudi sagleda prirodne uslove na njima.

Zato nije teško da već na početku kažemo da bez Dunava kraj sebe, te reke u sebi koja je davala kanonski trag njegovom životu, Milanković ne bi dorastao do **velikog kosmičkog problema koji je rešio**. On se duhovno rodio na Dunavu na kome je i **28. maja 1879.** započeo i njegov fizički život, u velikoj kući u selu Dalju, smeštenoj uz samu obalu.

Ime **Dalj** je u srpskom jeziku je povezano sa pojmom daljina. Ne zna se tačno po kakvoj je to daljini dobio ime, ali na tom mestu su nekadašnje stogodišnje šume...trudom srpskih ratara pretvorene u najplodnije oranice, livade i vinograde, a patrijaršijski spahiluk obuhvatao je 25000 tih



Sl. 86 - Obnovljena kuća Milutina Milankovića u Dalju

oranica i vinograda. Te jedna četvrtina atara bila je u rukama malih posednika, jedan od njih bio je Milutinov otac, **Milan**, koji je imao 53 hektara.

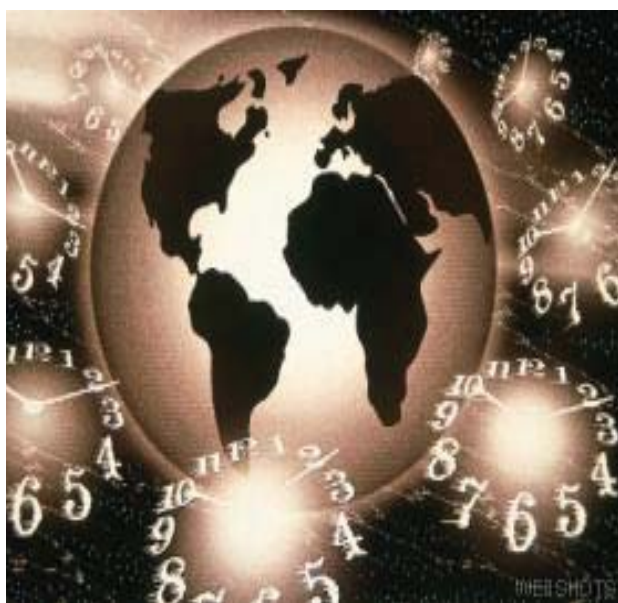
Ostvarenje sna, kada na poziv Jovana Cvijića dolazi na Beogradski univerzitet i napušta Beč. Tada prestaje **njegov pronalazački rad** i počinje da se bavi nebeskom mehanikom.

Svaki ljudski život je oslonjen samo na nekoliko trenutaka nad kojima se uzdiže njegov smisao. Oni su nekakvi tesnaci u kojima ulazi nabujala reka sudarajući se sa obalama, ključajući, zahvaćena vrtlozima, da bi se potom lagano vraćala mirnom toku. Takav **veliki trenutak u Milankovićevom životu je 1909.** kada dolazi u Beograd. Bez razumevanja onoga što nosi ta godina kada je napunio trideseto leto, ne mogu se rasplesti niti njegovog životnog puta.

Reforma julijanskog kalendara

U proleće 1923 godine, dobio je poziv iz Ministarstva vera da, zajedno sa crnogorsko-primorskim mitropolitom **Gavrilom Dožićem**, otputuje u Carigrad na Svepravoslavni kongres zakazan za maj iste godine. Njegov zadatak beše da tamo u ime srpske crkve i države izloži predlog izmene Julijanskog kalendara. Ministar vera, **Ljuba Jovanović**, uverio ga je da je Kraljevini Jugoslaviji, koja se nalazi na mestu ukrštanja istočne i zapadne kulture, kao i Crkvi neobični bilo stalo da se pitanje kalendara konačno reši.

Milanković se odmah na svoj poznati način uputio u suštinu problema. Budući da je već vladao **nebeskom mehanikom**, mogao je da nepostedno razmotri **kalendarsko pitanje** konsultujući srpsku i evropsku literaturu. Osnovna jedinica kalendara kojom se služio je godina. To je vreme za koje Zemlja obiđe pun krug oko Sunca, ili gledano sa Zemlje, vreme za koje Sunce obiđe sva zodijska sazvežđa i vrati se u polaznu tačku. Međutim, dužina **tropske godine**, vreme između dva uzastopna prolaza Sunca kroz tačku prolećne ravnodnevnicе, iznosi **365 dana, 5 časova, 48 minuta i 46 sekundi** a u kalendaru može biti samo ceo dan. Kalendar će objaviti kraj godine pre njenog stvarnog završetka i



Sl. 88 - Kalendar



Sl. 87 – Koreni Inovacijskog pokreta kojima je pripadao i Milanković - Izborna Skupština Saveza pronalazača Srbije, Aranđelovac 1976. (Dragan Čemalović, Milan Božić, Miroslava Radenković, Isak Mustafa - s leva na desno)

početak sledeće pre njenog stvarnog početka. Ako se broj dana zaokruži na 366 kalendar će zaostajati za **Sunčevom godinom**. Zato se uzima da godina ima 365 dana, s tim da su pojedine godine prestupne. Ovo interakciono pravilo prestupnih godina nije dobro definisano ni u **julijanskom** ni u **gregorijanskom kalendaru**, u prvom se nagomilava višak dana, po jedan na svakih 128,7 godina, a u drugom na svakih 3280 godina.

Kalendar je građanska tvorevina, **Hrišćanska crkva** nije stvorila svoj kalendar, jer smatra da on ne može imati nikakvog uticaja na veru i spasenje. Na prvom hrišćanskom Saboru, prihvaćen je onaj koji je tada važio u rimskom carstvu-julijanski kalendar. **Papa Grgur XIII** je 1582. proglasio reformu kalendara koji se po njemu naziva gregorijanski. Papa je naredio da se posle četvrtka 4. okto-

bra proglasi petak 15. oktobar, ostavljajući istoriju tako bez devet dana koji su bili potrošeni bez kalendarskog pokrića. To nije prošlo bez protesta, ali se stvar ustalila. **Pravoslavni poglavari** su to prepuštali **Vizantijskoj državi**, koja nikada nije našla vremena da se ozbiljno pozabavi time. Građanske vlasti pravoslavnih država od 1923. godine već su bile primile gregorijanski kalendar. Naravno **pravoslavna crkva** nije želela da samo preuzme rimokatolički kalendar, pogotovu što je bila svesna njegovih manjkavosti. Tadašnji vaseljenski patrijarh **Meletije IV** zakazao je u maju **prvi svepravoslavni Kongres**. Pored drugih praktičnih pitanja ovaj Kongres je trebalo da reši i pitanje kalendara.



Sl. 89 – Milutin Milanković, čovek svemira

sa 9 daje ostatak 2 ili 6. To će biti **2000, 2400, 2900, 3300 godina**, čime će se razlika u odnosu na gregorijanski kalendar pokazati tek 2800. godine. Ovakvim **rasporedom prestupnih godina** postignuta je **visoka tačnost** prosečne kalendarske godine, razlika između nje i tropske godine bila je tako mala da se da se **dan viška** pojavio tek **kroz 28.800 godina**. Ali savršeno rešenje je teško primeniti u nesavršenom svetu.

„Ođednom su se razbuktale lične i nacionalne ambicije“, kaže Milanković, objašnjavajući kako je srpska delegacija diplomatskim potezima i neoborivim naučnim argumentima uspela da Kongres donese i odluku o **priznavanju Vaskrsa**. On bi se slavio po neizmenjenoj kanonskoj odredbi, ali bi se čas ravnodnevnice i čas punog meseca (prema vremenu svetog grada Jerusalima) utvrđivali astronomski. Tako se pravoslavni i katolički Vaskrs neće uvek poklopiti, razlike bi se javile: **1924, 1927, 1943, 1954, 1962...** čime bi bila jasno izražena relativno mala, ali jasna razlika između kalendara.

Ubrzo po povratku iz Carigrada Milanković je od vaseljenskog patrijarha dobio zahvalno pismo. Međutim **kalendar ni do danas nije potpuno usvojen** usled niza različitih razloga.

Milanković je uključivši se u ovu misiju, temeljno izučio istorijat hrišćanskih kalendara i njihove slabosti. Kada se pred delegatima **Kongresa** našao, kao **najbolji srpski predlog reforme**, oni su se relativno brzo usaglasili da je iz julijanskog kalendara potrebno izuzeti **13 dana**- razlika u odnosu na **Sunčevu godinu**. U kalendaru bi i nadalje svi meseci zadržali isti broj dana, a prestupne godine, one koje imaju 366 dana, i dalje će biti one čiji je broj deljiv sa četiri bez ostatka, izuzev pojedinih sekularnih godina.

Milanković je tokom trajanja Kongresa uspeo da nađe pogodno pravilo koje je razliku između dva kalendara proizvodilo tek **2800-te godine** biće prestupne samo one sekularne godine čiji broj vekova podeljen



Sl. 90 – Postoji duboka duhovna veza između Pupina i Milankovića. U Idvoru ispred Pupinovog doma predsednik MZ Dušan Bjelić sa Aleksom i Matejom

RODOSLOV SLOBODANA SIMIĆA

Pisati rodoslov Srba podrazumeva odgovor na već prisutnu europeizaciju srpske istorije, tradicije, kulture i vere. Istraživati rodoslovno stablo Jafetovih sinova, koji su biblijskim putem došli u kolenku stare Evrope je nesvakidašnji izazov za stečena ubeđenja i nasleđenu veru. Prateći dalje širenje civilizacije krećemo se sa migracijam iz ovog epicentra poznatog kao Ninovo carstvo i dalje sve do dalekog Inda. Deleći sudbinu neujedinjenih i večno prokleta nesložnih Račana, osvajanih i ugnjetavanih stižemo po drugi put na početak, oslobađajući se romanskog mnogobožja, razbludnog i grešnog, osećamo da nam u genima migriraju Goti i Sloveni. Dodirujemo Svevlada, Drvana, Vojislava i Nemanju. Istraživanje ovih aritmija naših gena do danas bavi se knjiga „Rodoslov Srba” iz koje izvlačimo rodoslov Slobodana Simića.



Sl. 91 – Slobodan Simić sa tri sina, Goran, Dorđe i Milan

Poreklo, srodstvo i genealogija

Računanje **porekla** od zajedničkog pretka je rađeno u mnogim društvima. Poreklo je princip koji reguliše prenošenje srodstva, pripadnost grupi, prenošenje materijalnih dobara, statusa i funkcije.

Poreklo ustvari predstavlja „kriterijum koji, po rođenju, definiše pripadnost osobe određenoj grupi čiji se članovi pozivaju na jednog ili više zajedničkih predaka; radi se o ograničenom broju kriterijuma:

- princip porekla unilinearan i u tom slučaju se prenosi ili isključivo preko muškarca (patrilinarnost) ili isključivo preko žena (matrilinarnost)

- poreklo definisano na osnovu dva kriterijuma

istovremeno, jedan gde se poreklo prenosi preko muškarca, drugi putem žena

- princip porekla različit za muškarce i žene, kada devojčice pripadaju grupi oca, a dečaci grupi majke, i obrnuto

- princip takav da deca pripadaju i grupi oca i grupi majke (kognatski, nediferencirani sistem porekla)

- grupe porekla (rod, klan) često deluju i kao korporativne grupe.

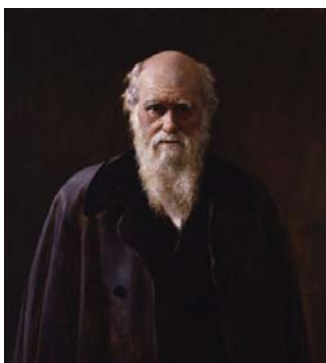
Prema nekim izvorima i predanju, **porodica Simić je zbog krvne osvete bila prinuđena da napusti Goliju**. Naime, po ondašnjim zakonima Turčin je želevši da iskoristi Pravilo prve bračne noći i da oskrnavi sestru od 7 braće Šiljkovića. Izgubio je život. Tom prilikom su Šiljkovići (Simići) se razdvojili na dve strane (jedni su otišli u Bosnu, a drugi u Gornji Statovac).

Grupa srodnika koja je došla u Srbiju jeste porodica mog prvog, srodnika Draga. Nakon što je **Civole Simić, učitelj, nabrojao sve patrilateralne srodnike kao primarne** (isključivši sve ženske članove kao što su na primer: očeve sestre i kćerke očeve braće) pomenuo je kategoriju srodnika u koju je uvrstio majku (kako je sam naglasio iz „bioloških razloga”) kao i neke majčine bliže srodnike po krvi. U krug „ženskih krvnih srodnika” on ubraja i svoje sestre, ali ne i njihovu decu koja udajom njihovih majki dobijaju očevu prezime i tako bivaju isključene iz „srodničkog univerzuma”. Kada je govorio o deci svojih sestara, **Civole Simić je naglasio da jasno parcipira krvne veze sa njima**, ali da zbog drugačijeg prezimena ne može da ih parcipira kao bliže srodnike. Na poslednjem mestu, kao kategoriju srodnika po braku, Civole Simić navodi svoju suprugu i njene roditelje kao kategoriju koju uslovno naziva srodničkom. Razlog za to leži u



Sl. 92 – Slobodan Simić sa patrijarhom Irinejem u SANU-u

jasnom isticanju značaja krvnog srodstva. U odeljcima koji se tiču predanja o poreklu porodice, Rodoslov na žalost ne ukazuje na značaj ženskih članova porodice.



Sl. 93 - Čarls Darvin, tvorac ideje o evoluciji. Duhovna klima je sazrela da jedno ovakvo učenje bude vrlo široko prihvaćeno

Istraživanje korena je put koji je maglovit i slep i samo nekom instinktivnom slutnjom može se uspeti doći do nečeg šireg od naše ličnosti i svesti. Vera. Nada. **Pitaj i kazaće ti se.** Kroz priče najstarijih, skoro nečitljive crkvene kožne knjige i jedva razumljive turske poreske zapise, praćen budnim okom Vere **polako se pojavljivalo rodoslovno stablo Simića**, sve od **Drvanovića, Vojislavljevića, Nemanjića, Ozrinića, Domazeta, Šiljkovića i Sime** iz sela Milići sa Golije. Dok je pisana knjiga je polako me-njala život i način razmišljanja. Ko upravlja našim životima? Da li postoji sudbina? Da li smo zaista toliko nemoćni da utičemo na naš život? Šta nas čeka u budućnosti? Ovo su samo neka od gomile pitanja koja sam sebi postavljao. Ljudski um je mnogo moćniji nego što smo učeni da verujemo.

Ilustrovani Rodoslov Simića obuhvata celokupan prikaz prošlosti porodice od najstarijih vremena pa sve do danas. U knjizi se izlaže najpre **sudbina Simića iz plodnog Statovačkog kraja**, kroz sve mene, toliko mnogobrojne i tako raznovrsne, i dodir i veze Porodice sa Kovačevićima, Milenkovićima, Jelićima, Lazovićima, Neškovićima, Karadžićima, Raičevićima, Žugićima, Dedećima i Bjelićima i promenama. Sudbina Simića, u 5 perioda srpske prošlosti, Pre korenja Nemanjića, bitisanje u Kićevima kao Ozrinići, Sakrivanje loze u Domazetima, pre migracije sa Golije, osnivanje loze u Sjeničkom Statovcu i posleratni Simići. U knjizi su svi ti momenti prikazani genetički, da se od početka dobije tačna slika o karakteru tih odnosa i o njihovom uzajamnom uticaju. Shvaćena tako, knjiga je, prirodno, obuhvatila i kulturnu istoriju, želeći da prikaže i kulturne veze i uticaje pojedinih Familija. Čitave glave govore o našoj prošlosti. Tendencija je da se istakne u dovoljnoj meri prošlost Porodice. Da se obeleže teškoće s kojima se borila i naponi koje je uložila, i da se nade ono što je bitno i trajno srpsko, i što je bilo pozitivno i konstruktivno.

Od potomaka Drvana kasnije su nastala mnoga bratstva koja danas žive u oblastima Crne Gore i Srbije. Uroš Prvi, otac Zavidin i Zavidin brat Uroš Drugi Primislav, Desa, Beloš prezivali su se Vukanović. Kada je reč o samom poreklu i prošlosti plemena Simić, na osnovu saznanja i dostupne literature navodim da je rodonačelnik plemena Nemanjići bio Stefan Nemanja, koji je preuzeo vlast od najstarijeg brata Tihomira. On je bio oženjen Anom, sa kojom je imao tri sina: Vukana, Stefana i Rastka.

Baveći se plemenskom genealogijom Nemanjića i redosledom nastajanja njegovih bratstveničkih ogranaka **dolazimo do Simića**. Dajemo stabla na osnovu kojih je moguće rekonstruisati poreklo i genealoške veze (na osnovu sačuvanih rodoslova) današnjih mnogobrojnih bratstava poteklih od plemena Nemanjića, među kojima je i bratstvo Simića. U posebnim odeljcima, slikovito su predstavljena i rodoslovlja bratstva Drvana od kojih su, po imenima značajnih predaka u okviru bratstva, kasnije nastali i ogranci koji se danas prezivaju: Simići, Domazeti, Ozrinići, Popare, Kaluđerovići, Žižići, itd.

Što se tiče bratstva Simića, nastalog od plemena Ozriha (Ozre, Ozrinića), koje se i danas tako preziva i čiji su članovi poslužili kao naslednici, praćeni su poreklo i genealoške veze po podacima od 492. do 2009. godine. Gledano iz te perspektive, kao prvi navedeni u stablu pojavljuje se Svevlad sa svojim sinovima, Brusom (Borisom), Totilom i Ostoilom. Kako se može videti u genealogiji koja se nudim, Ostroilo je imao Senulata ili Senudiala ili Svevlada drugog koji je imao sina koji se zvao Selimir koji je imao Bladina koji je imao Ratomira,



Sl. 94 - Slobodan Simić sa stricem Radovanom, njegovim velikim učiteljem

pa onda dođe Zvonimir, Svetopelek pa Svetolik od koga se stablo kasnije grana na dva odeljka (odnosno, dva sina) Vladislava i Tomislava. Prezime je tada verovatno Svevladović. U okviru jednog možemo pratiti genealoške veze među članovima porodice Svevladović.



Sl. 95 – Slobodan Simić sa uglednim srpskim stvaraocima

koji je imao Silvestera koji je imao Tugemira koji je imao Hvalimira. Hvalimir je imao tri sina. Petrislava, Dragomira i Miroslava. Dragomirov sin je Vojislav koji je otac Mihajla Vojislavljević a Kralja Raške i Zete. Mihajlo ima dva braka. Iz prvog braka ima osmoro dece (Konstantin Bodin, Kralj Duklje, 1081-1082). Iz drugog braka sa Grkinjom plemenitog roda ima četiri sina, Dobroslava, Petrislava, Nićifora i Teodora. Petrislav je imao tri sina Kočopara, Marka i Vukana. Predpostavlja se da je Uroš prvi koji je nasledio vlast sin ili Vukana ili njegov bratanac. Uroš Prvi je imao Uroša II Primislava, Desu, Beloša Zavidu, Jelenu i Mariju.

Zavidin sin Stefan Nemanja je rodonačelnik Nemanjića. Nemanja je imao Vukana, čiji je sin Stefan koji ima Kostadina koji je imao Vasoja (Vasojevići) koji je imao Stefana koji je imao Kostadina II koji je imao Ozra (Ozriha, Ozrinića). Od Ozra poreklo vode Ozrinići živeli u Kčevima, pa od njih **Domazeti** koji su dali više loza između koji su i **Šiljkovići** odnosno **Simići**.

Simići, koji su preturili tolike nevolje, u najtežim prilikama, nemaju razloga da se sada, ma u kom času, predaju malodušnosti. Njihovo stablo se granalo sa braćom i sestrama i otkrivalo, danas skoro zaboravljenu, vrednost i tradiciju srpske porodice. **Bez istine nema prave istorije,** a sem toga za one, kojima istorija treba da bude „učiteljica života”, ona gubi svoj pravi značaj čim hoće da izvesne činjenice bilo prikrije, bilo izvrne. **U našoj prošlosti ima toliko svetlog, lepog i velikog,** da nas slabo i rdavo nema šta da uzbuđuje i ono čak dolazi kao dopuna velikom, da ga jače istakne.

Svoju ktitorsku dušu Simići vuku kroz nasledene delove gena i fotografijom se potvrđuje njihova ostavština za naslednike nošeni idejom **da se ne zaboravi kulturno i istorijsko nasleđe.** Hronološkim redosledom od neolita, praistorije, Topličke Svete Gore, manastire i crkava iz okruženja upoznajmo sa izvornom kulturom kraja. I sve tako do poslednje seobe nošen dahom predaka i dalje do Golije i manastira Studenice, a kasnije u prilogu mogu se videti fragmenti Studeničkog tipika pisani rukom predaka. Tragovima predaka, sačuvanim fotografijama direktnih rođaka, u drugom poglavlju skromno se opisuju naši direktni preci, dede, pradedede, čukundede, bele pčele, askurđela... Sedmo koleno - deda dede našeg pradede, otac kurdelov i deda navrdedov, i tako redom do rodoslovnih stabala sedmorice braće i originalnog rukopisa učitelja Svetislava Simića - Civola. Prateći običaje sela, ljudi tih vremena, kroz prigodnu priču, upoznaćemo se sa načinom života, običajima, trpezom i ključnim ljudima porodice Simić, Radovanom i Slobodanom.



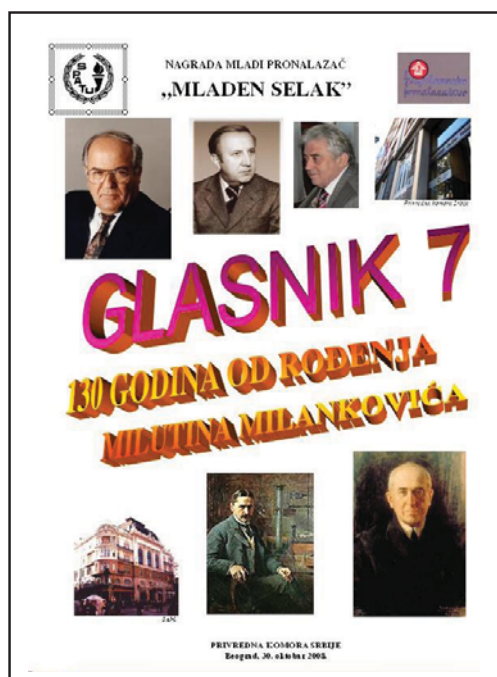
Sl. 96 – Slobodan Simić sa suprugom Ljubicom profesorkom klavira

Slobodana Simića ima strica Radovana, čoveka koji je imao dugoročnu poslovnu i porodičnu viziju. U zenitu, svoje poslovne karijere, još 1974 godine, zahtevao je od svojih direktora u Invest-Importu da mu omoguće da zaposli u Burmi svog sinovca – Slobodana, što je bio uspeh bez presedana. **Slobodanov odlazak u zemlje ASEAN-a** značio mu je veliki podsticaj i bio veliki oslonac i izazov da razmahne svoju poslovnu aktivnost i na širi region od ovih zemalja i da ostvari velike poslove. Na njega je prenosio svoje znanje i iskustvo u vođenju poslova, o njemu brinuo i tek kad je stasao, njemu je prepustio dalje vođenje poslova i Invest-Import kao krunu svega što je u životu postigao. **Slobodanove sinove: Gorana, Vučka, Đorda i Milana – doživljavao je kao nastavak loze Simića**, i spremao ih je da nastave ono što je on započeo.



Sl. 97 – Jedan pogled na zemlje ASEAN-a

Slobodan – sledeći primer svog strica i velikog učitelja – nastavio je da sa velikim entuzijazmom širi i razvija svoju poslovnu aktivnost i da posle preuzimanja Invest-Importa, preuzme Prokupac u Prokuplju, Simccom u Smederevskoj Palanci, Vinariju u Sićevu, Preduzeće Beograd a.d. i da to sve objedini u jednu firmu - PROKUPAC – Beograd. I Radovan i Slobodan svoju čvrstu duhovnu vezu sa KORENIMA pokazuju i kroz brojne akcije i ulaganja u obnovu i razvoj zavičaja, obnovu škola, manastira, crkvi, puteva, elektrifikacije i dr.



Sl. 98 - GLASNIK 7

Posebno je značajna uloga Slobodana Simića u podsticaju i razvoju inovacijske delatnosti u Jugoslaviji i Srbiji kao ključnog faktora privrednog razvoja. Kao ugledni privrednik pomaže sve značajne akcije u zemlji koje se tiču tehnološkog razvoja. **Naročito je značajna njegova pomoć kod obnove Pupinovog fonda**, koji je započela Selakova Fondacija, gde između ostalog dodeljuje godišnje nagrade Legendama Inovacijskog pokreta, tzv. **Simićeva nagrada**. Bori se da se srpski velikani nauke i tehnike otrgnu od zaborava. Veliki je poštovalac dela Mihajla Pupina, Nikole Tesle i Milutina Milankovića

Slobodan je dobitnik mnogih priznanja kao i medalje Tesla - Pupin i zlatne medalje Mihajla Pupina.



Sl. 99 – Slobodan Simić sa Mladenom Selakom i akademikom Hajdinom u posetri Idvoru prilikom proglašenja počasnih građanja Idvora

Rodoslov Familije Šimić

Obavještenje: Rodoslovni stablo klanja se na osnovu činjenica koje su prikupljene iz različitih izvora, uključujući arhive, knjige i druge dokumente. Rodoslovni stablo je prikazano u skladu sa činjenicama koje su prikupljene iz različitih izvora, uključujući arhive, knjige i druge dokumente.



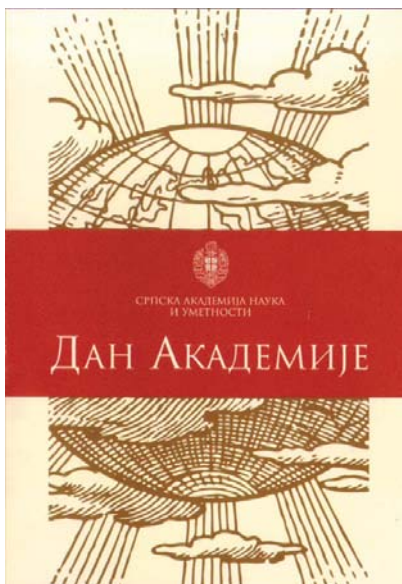
UVOD

Predsednik SANU, **akademik Nikola Hajdin**, otvarajući Dan Akademije pozdrvaio je prisutne goste, posebno predsednika Republike Srbije **gospodin Borisa Tadića** i osvrnuo se na istorijat SANU-a.

Naziv Akademije službeno je uveden Zakonom od **1. novembra 1886**, ali to ne znači stvarni početak rada Akademije kod Srba. Formalno osnivanje **Kraljevsko-srpske akademije** samo je jedan od prelomnih momenata u razvitku naučnih društava u Srbiji. Akademija je bila naslednik imovine **Srpskog učenog društva** i nastavljač njegovih zadataka. Akademija je, najzad, 1892, prilikom spajanja dveju institucija, prihvatila i članove Srpskog učenog društva kao svoje redovne ili počasne članove. Srpsko učeno društvo (1864-1892.) bilo je, međutim, samo produžetak za kratko vreme suspendovanog **Društva srpske slovenosti** (1841-1864.). Otuda se razvoj Srpske akademije nauka i umetnosti ne može pokazati bez učenih društava koja joj prethode i iz kojih je proizišla.



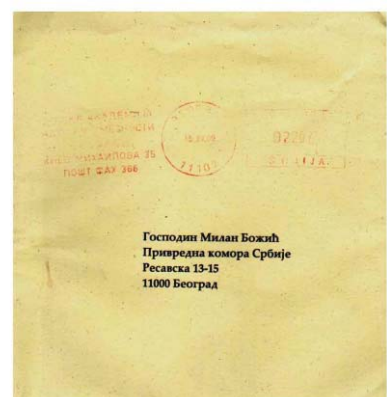
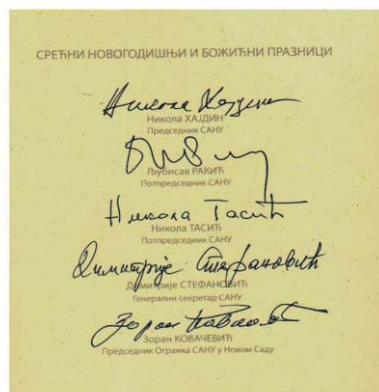
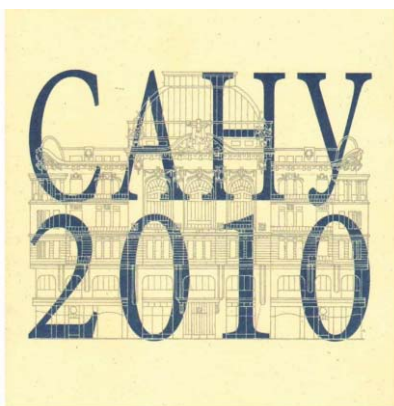
Sl. 100 – Predsednik Hajdin otvara Akademiju



Sl. 101 – Pozivnica

Društvo srpske slovenosti (1841 - 1864.)

Društvo srpske slovenosti, naučno i književno društvo, osnovano je u **Beogradu 31. maja 1842**, posle priprema koje su otpočele septembra 1841. Osnivači su bili **Jovan Sterija Popović i Atanasije Nikolić**. Prvi članovi Društva bili su: **Dimitrije Isailović, Stefan Marković, Jovan Stejić, Dimitrije Tirol, Sima Milutinović i Isidor Stojanović**. Zadatak Društva bio je: širenje nauke na srpskom jeziku i usavršavanje srpskog narodnog jezika. Odmah u početku Društvo je pokušalo da reši tada još nerešeno pitanje pravopisa i usvojilo je azbuku od 35 slova. Rad Društva bio je prekinut avgusta 1842. godine zbog nereda u zemlji i nastavljen je tek avgusta 1844. godine. Od tada je Društvo radilo na **Jezikoslovnom rečniku i školskim**



Sl. 102 – Dobra saradnja Selakove Fondacije i SANU-a

udžbenicima. Rad na Rečniku koji se sastojao u kovanju novih reči ubrzo je obustavljen, naročito zbog protivljenja **Vuka Karadžića**, a i zbog neuspeha u poslu. Posle toga, Društvo je radilo na prikupljanju istorijskih podataka, arhivskim istraživanjima srpske istorije i izradi školskih knjiga. Rezultate svoga rada članovi Društva objavljivali su u **“Glasniku Društva srpske slovesnosti”** koji je počeo da izlazi od 1846. godine. Pored toga, Društvo je izdalo nekoliko popularnih knjiga i učestvovalo je u **skidanju zabrane Vukovog pravopisa**. Društvo srpske slovesnosti ukinuo je **knez Mihailo** 27. januara 1864. godine, zbog sukoba između Društva i ministra prosvete, povodom biranja **Garibaldija, Černiševskog i Gercena** za članove Društva.

Srpsko učeno društvo (1864 - 1892.)

Suspendovano Društvo srpske slovesnosti obnovljeno je 29. jula 1864. godine pod nazivom Srpsko učeno društvo, na taj način što su svi članovi suspendovanog Društva imali priliku da pismeno izjave ministru prosvete da se prihvataju članstva u Srpskom učenom društvu. Osnovni zadatak Društva bio je: *“zanimati se naukama i veštinama, u koliko se one najbliže odnose na Srpstvo”*. U početku, Društvo je imalo **24 redovna, 44 počasna i 64 korespondentna člana**.

Prvi predsednik Društva bio je **Jovan Gavrilović**. Rad Srpskog učenog društva sastojao se u prikupljanju raznovrsnih istorijskih podataka, starih rukopisa i dokumenata, sni-



Sl. 104 – Bista Jovana Gavrilovića (1769-1887), Kalemegdan

manju arhitektonskih i živopisanih spomenika po Srbiji, prikupljanju topografskih ispitivanja i meteoroloških beležaka. Rezultate svojih istraživanja članovi Društva objavljivali su u **“Glasniku Srpskog učenog društva”** (izašlo 75 brojeva). Članci i rasprave najviše su se odnosili na istoriju, filologiju, geografiju, statistiku, arheologiju i medicinu. Društvo je održavalo veze sa slovenskim naučnim društvima, imalo je svoj arhiv i biblioteku. Od 1877. godine Društvo je preformulisalo svoj program s ciljem da se uglavnom bavi samostalnim naučnim istraživanjem, a da se preko naročitih odbora bavi **“širenjem nauke i književnosti u narod”**. Dana 13. maja 1886. godine Srpsko učeno društvo je suspendovano zbog sukoba sa ministrom prosvete. Zakon o osnivanju **Srpske kraljevske akademije nauka donet je 1. novembra 1886. godine**. Po članu 31. ovog zakona Akademiji su



Sl. 103 – Predsednik Republike Boris Tadić u srdačnom razgovoru sa akademikom Hajdinom

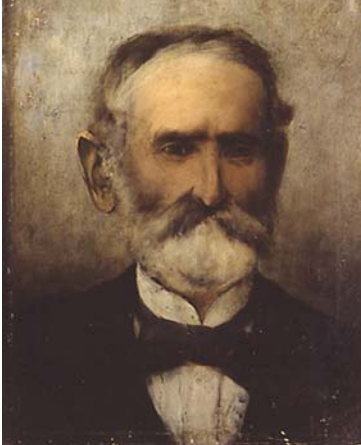
ustupljeni biblioteka, zbirke i imanje Srpskog učenog društva. Sukob koje je nastao zbog ovoga privremeno se završio ponovnim otvaranjem Društva, 25. juna 1887. godine. Rad Društva odvijao se pod veoma teškim okolnostima, a veliki broj njegovih članova pripao je Akademiji. Spor između Društva i Akademije oko arhiva i biblioteke rešen je na taj način što se na predlog ministra prosvete 1892. godine Društvo spojilo sa Akademijom. Srpsko učeno društvo izabralo je 8 svojih članova za redovne članove Akademije, a ostali njegovi članovi postali su počasni članovi Akademije.



Sl. 105 – Predsedništvo svečane sednice povodom 100 godina osnivanja SANU-a

Srpska kraljevska akademija (1886 - 1947.)

Ustanovljena je Osnovnim zakonom koji je skupština izglasala, a **kralj Milan Obrenović** obnarodovao 1. novembra 1886. godine. Prve akademike postavio je “**visokom uredbom**” kralj kao zaštitnik Akademije. Prvom svečanom skupu Akademije 22. februara 1888. godine obratio se pismom, sa smrtničke postelje, prvi predsednik **Josif Pančić**, saopštavajući svoje misli o budućem radu Akademije. Neke misli iz tog pisma sačuvala su aktuelnost u celokupnom kasnijem razvoju Akademije: “... da se naša Akademija u svojim radovima rukovodi samo istinom i strogo naučnom objektivnošću i da se nikada ne povodi za kojekakvim verovanjima i strujama koje kad vreme ili socijalne prilike na površinu iznesu...” i “... da se u spisima Akademije sačuva čistota našeg lepog jezika”.



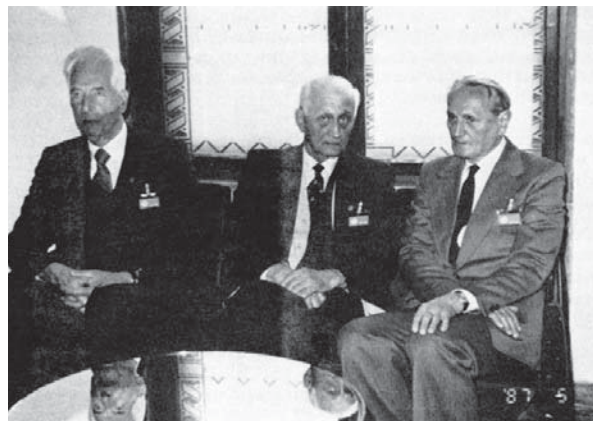
Sl. 106 – Josif Pančić
(1814-1888), prvi predsednik
Akademije

Novina u radu Akademije bila je **pokretanje sistematskih naučnih istraživanja i rukovođenje njima**. Povodom proslave stogodišnjice rođenja **Vuka Karadžića**, **Stojan Novaković** je pokrenuo inicijativu da se prikupi građa i objavi “**Rečnik narodnog književnog jezika srpskog**”. U tom cilju osnovan je Leksikografski osek koji je radio više od pedeset godina, prikupio ogromnu građu koju je preuzeo Institut za srpski jezik i pod rukovodstvom akademika **Aleksandra Belića** počeo da izdaje Rečnik. Jedan od najvećih poduhvata u proučavanju naroda i narodnog života ostvario je Etnografski odbor. Akademici **Jovan Cvijić** i **Jovan Erdeljanović** izradili su metodološka uputstva i pokrenuli naučne serije “Srpskog etnografskog zbornika”: Naselja i poreklo stanovništva i Život i običaji narodni. Pred kraj XIX veka pokrenut je “Zbornik za istoriju, jezik i književnost srpskog naroda” - u njemu je objavljen veliki broj izvora. Kapitalna su dela “Stari srpski zapisi i natpisi”, Ljubomira Stojanovića, “Dubrovačka akta i povelje”, **Jovana**

Radonića, i “Spisi bečkih arhiva o Prvom srpskom ustanku”, **Alekse Ivića**. Najverniju sliku naučne i kulturne delatnosti članova pružaju izdanja Srpske kraljevske akademije. Svoje naučne studije članovi Akademije objavili su u naučnom časopisu, “Glasu Srpske kraljevske akademije”. **Glas SKA**: prvi razred sadrži rasprave iz prirodnih nauka. **Glas SKA**: drugi razred, sadrži rasprave iz filozofskih, jezičkih, pravnih i istorijskih nauka. **Spomenik SKA** je edicija u kojoj je objavljena naučna građa, dok su **Posebna izdanja SKA** namenjena objavljivanju većih studija i monografija.



Sl. 107 – Akademici Desanka Maksimović i
Predrag Palavestra na jednoj od sednica SANU-a



Sl. 108 – Akademici: Branko Žeželj, prvi
predsednik Saveza pronalazača Jugoslavije,
Đorđe Lazarević i Đuro Kurepa (na desno)

Srpska akademija nauka (1947 - 1976.)

Zakon o SAN (30. aprila 1947.) doneo je izvesne promene u strukturi Akademije, koje su ostale karakteristične za njen docniji razvoj, u koje kasniji zakoni i statuti nisu dirali.

Najveće promene nastale su **osnivanjem naučnih instituta** u okviru Akademije. U toku 1947. i 1948. osnovano je dvadeset, a sledeće godine još četiri instituta. Stvaranje velikog broja instituta veoma je uticalo na naučni rad Akademije i njenu izdavačku delatnost, koja se u najvećoj meri razgranala. Od ranijih velikih zadataka radilo se na onome što su instituti uneli u svoje programe, a s druge strane u program je ušao veoma veliki broj naučnih problema pokrenutih u institutima. Čim su materijalne prilike dozvolile, izvršena je adaptacija Akademijine zgrade 1952. godine. **Arhiv i Biblioteka Akademije**, sa svojim bogatim fondovima, otvoreni su za javnost i postali pristupačni svim naučnim radnicima. Akademiji je povereno upravljanje patrijaršijsko-mitropolijskim arhivom u Sremskim Karlovcima, koji je takođe uređen i otvoren za naučne radnike. Mnogo energije ulagao je **Aleksandar Belić** u preobražaj Akademije, koji se od 1923. prvo kao sekretar, a zatim od 1937. kao predsednik, nalazio na rukovodećim dužnostima sve do smrti 26. februara 1960. godine.



Sl. 109 – Selak, Simić i Božić kod akademika Tasića, zamenika predsednika SANU-a



Sl. 110 – Predsednik Republike Srbije Boris Tadić napušta SANU-u

Položaj Akademije u sistemu naučnog rada počeo se menjati počev od 1954. u vezi sa **novim zakonom o naučnim delatnostima**. Instituti su postali samostalni, a Akademija je kod izvesnog broja instituta zadržala status osnivača.

Šezdesetih godina naglasak je na međuakademijskoj saradnji i ostvarivanju većih zadataka preko međuakademijskih odbora, zatim na organizovanju naučnih skupova i ulozi koordinatora naučnih delatnosti.

Nova programska orijentacija sa naglašenim radnim funkcijama, prihvaćena 1974. pod predsedništvom **Pavla Savića** (od 1971.), stavlja u centar aktivnosti naučne projekte koje ostvaruju članovi Akademije i drugi naučni radnici okupljeni oko Akademijinih odbora. U ostvarivanju projekata nastoji se na saradnji **sa drugim akademijama iz tadašnje Jugoslavije i iz inostranstva**. Akademija se takođe u novije vreme angažuje oko opštih problema naše društvene zajednice (zaštita čovekove sredine, dugoročna naučna politika, osnovno školstvo i sl.).



Sl. 111 – Aleksandar Belić, (1867-1960) ogromna energija u afirmaciji Akademije

Srpska akademija nauka i umetnosti (1976 - 1992.)

Najvažnije odredbe o zadacima i organizacije SANU propisane su **Zakonom**, a sama Akademija je svojim **Statutom** podrobnije uredila sopstvenu unutrašnju organizaciju, izbor, prava i dužnosti članova Akademije, naučno upravljanje, rad službi i jedinica i dr.

Zakon o SANU stupio je na snagu 15. maja 1976., a Statut Akademije 3. juna 1977. godine.

Zakonom i Statutom Akademija se definiše kao posebno samoupravna i sasmostalna organizacija, čiji se položaj i zadaci utvrđuju Zakonom.

To znači da Akademija, iako **najviša ustanova u Srbiji**, nije ustanova sa statusom organizacije udruženog rada, jer njeni članovi nisu u akademiju udružili svoj rad, a nije ni obično udruženje svojih članova – već posebna samoupravna organizacija, kojoj su osnove i zadaci određeni zakonom.



Sl. 112 – Znak Srpske akademije nauka i umetnosti



Sl. 113 – Ispred SANU-a, Selak i Simić idu na Skupštinu Akademije

Donošnjem Zakona o Akademiji ne iscrpljuje se uticaj Skupštine Srbije na organizaciju i rad akademije. Skupština obavezno daje i mišljenje o predlogu Statuta Akademije

Srpska akademija nauka i umetnosti (1992 - 2010.)

Po raspadu SFRJ donešen je **Zakon o Srpskoj akademiji nauka i umetnosti 1992.** (Službeni Glasnik Republike Srbije, broj 49/92). Akademija je ustanova od posebnog nacionalnog značaja, samostalna, kojom upravljaju njeni članovi.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona prestaje da važi Zakon o SANU (Službeni Glasnik, broj 17/76, 28/80, 30/89 i 21/90); Zakona o Vojvođanskoj akademiji nauka i umetnosti (Službeni list SAP Vojvodine, broj 17/79 i Zakona o Akademiji nauka i umetnosti SAP Kosova (Službeni list SAP Kosova, broj 24/78, 30/80 i 36/89).

Narodna skupština Republike Srbije donosi **23. marta 2010. novi Zakon** o Srpskoj akademiji nauka i umetnosti. Predlagač Zakona je Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj. Ovaj Zakon je od mnogih naučnih radnika osporavan jer se, po njihovom mišljenju, ukida nadležnost SANU-a za Vojvodinu, formiranjem Vojvođanske akademije nauka i umetnosti (VANU). **To je izazvalo veliku polemiku i nezadovoljstvo u naučnim krugovima.**



Sl. 114 – Srpski patrijarh Irinej u SANU-u, do njega generalni sekretar Akademije akademik Dimitrije Stefanović

Buran aplauz, koji je posle govora akademika Zorana Kovačevića, predsednika Ogranka SANU-a za Vojvodinu, na redovnoj Skupštini SANU-a održanoj 10. juna 2010. **upozorava**.

Najbolje je da vidimo šta je to rekao akademik Zoran Kovačević.

GOVOR AKADEMIKA ZORANA KOVAČEVIĆA

Cenjeni članovi Akademije, cenjeni gosti, dame i gospodo!

Rad Ogranka SANU-a za Vojvodinu u toku 2009. godine odvijao se normalno uz, uglavnom, uspešnu realizaciju planiranog programa. U Godišnjaku SANU nalazi se izveštaj o radu sa svim detaljima na kojima se ja sada nebih zadržavao. Publikovana je i monografija o Ogranku pa koga interesuje može se upoznati sa istorijatom i radom tokom celog perioda od 1979. do danas. Interesantnije pitanje je sada **kakav je položaj i perspektiva Ogranka** jer se u međuvremenu dogodilo nešto što će na to bitno uticati.

U toku moga mandata bio sam na više mađuakademiijskih skupova na kojima je često bila **tema nauka i politika**. Taj odnos je vrlo delikatan jer dijalog između nauke i politike nikada nije bio lak. To je razumljivo jer nauka se zasniva, pre svega, na znanju, činjenicama i konsenzusu dok je politika pitanje uverenja, interesa i konflikata. Međutim, **dobra politika itekako ima sluha za nauku**, a nauka bez podrške politike nema ozbiljne šanse. Kod nas to obično nije tako jer postoji preterana dominacija političke volje koja često deluje parališuće i na najkompetentnije stručne i intelektualne snage društva. To se vidi i na nekim primerima odnosa i prema Akademiji.



Sl. 115 – Mladi se interesuju za nauku



Sl. 116 – Akademik Nikola Tasić, govori na Skupštini SANU-a 10.06.2010.



Sl. 117 – Akademik Zoran Kovačević u radnom predsedništvu Skupštine (prvi s leva)

Pretpostavlja se da Akademija treba da ima, pored ostalog, **i značajnu savetodavnu ulogu** i da državnim i drugim organima daje svoje mišljenje i predloge u oblasti nauke, umetnost, kulture. Međutim, šta se dešava u stvarnosti. Kako se uvažava mišljenje Akademije vidi se iz primera koji su u vezi sa osnivanjem VANU i usvajanjem Zakona o SANU. Ovde imamo primer **bezuslovne dominacije političke volje i to u svom arogantnom i ignorantskom obliku**. Oni koji nemaju ni jednu jedinu naučnu referencu, koji nikada nisu stupili ni na prag nauke, donose odluke o osnivanju i ukidanju akademija nauka. Po jednom pitanju po kome Akademija treba da bude najkompetentnija, politička volja i odluka ima veću težinu od njenog mišljenja i stava. Ako se ni po ovom pitanju ne uvažava mišljenje Akademije onda neznam u čemu se ono uvažava sem ako se ne poklapa sa aktuelnim političkim stavom.

Može se desiti da u jednoj zemlji tek procvetale demokratije i haotične tranzicije neki nadobudan političar arogantno namaće svoju volju i svoj stav. I to nije ništa čudno, ali čudno je i neshvatljivo kada to prihvate i najviše institucije u zemlji - Ministarstvo za nauku, Vlada pa i Narodna skupština.

Neshvatljivo je da neko zlonamerno amandmanom na Zakon o SANU ospori potrebu postojanja njenog Ogranaka u jednoj regiji države, zatraži njegovo ukidanje pod kratkim odrazloženjem: “*Šta će SANU u Vojvodini*”, **da to potkrepi lažnim podacima, i da pomenute institucije to prihvate.** Niko pri tom ne konstatuje da je osnivanje ogranaka elementarno pravo Akademije i da akademije svih okolnih zemalja imaju svoje ogranke. Poljska akademija, npr., ima 7 ogranaka. Niko ne formira u regionima nove akademije već ogranke. Mađarska akademija ima pet ogranaka, pa čak i dva u susednim zemljama – u Rumuniji i Slovačkoj. Ova akademija je pokrenula inicijativu u julu 2008. da se njen ogranak osnuje i u Vojvodini. Izgleda da se od ovog odustalo jer njima je sada dovoljna VANU.

Dugo se negiralo mišljenje da je **VANU prevashodno politička tvorevina i da je njena glavna misija politička.** Zahtevom da se ukinе Ogranak SANU u Vojvodini dat je najočigledniji dokaz tome. Još pre nekoliko godina na jednom skupu akademija nauka Srednje i Jugoistočne Evrope u Amsterdamu gde se govorilo o međuregionalnoj sardnji predstavnik Austrijske akademije je naveo da oni sarađuju sa VANU. Kada sam ga upitao kako to da sarađuju sa VANU kada ona nije priznata u Srbiji, on je, verovatno sasvim iznenađen ovim pitanjem, eksplicitno odgovorio da se radi: „o saradnji iz političkih razloga”.

Osnivači VANU nisu izneli **ni jedan utemeljen naučni razlog za stvaranje još jedne akademije u Srbiji** ali su naglasili da je VANU potrebna kao napredna srednjeevropska akademija, akademija podunavske re-



Sl. 118 – Svečana sala gde je održan Dan Akademije



Sl. 119 – Poziv za Skupštinu

gije, jer je SANU izgubila kredibilitet, retrogradna je i nacionalistička. Za SANU su vrata za svet zatvorena i VANU je najbolja ulaznica za njega. Već tada je bilo jasno da za SANU nema mesta u Vojvodini a sada je došao i konkretan dokaz tome. Podnet je amandman na Zakon o SANU kojim se tražilo ukidanje Ogranaka SANU u Novom Sadu. Kao što rekoh, nije nikakvo iznenađenje što je taj zahtev podnet i od koga je podnet ali je zaista iznenađujuće i neshvatljivo kako su se stvari dalje odvijale. Taj amandman je prihvaćen od strane najviših institucija koje su o Zakonu odlučivale - **Ministarstva za nauku, Vlade i Narodne skupštine.** Iste te institucije legalizovale su VANU bez obzira što nema legitimitet jer njeno osnivanje nije podržala ni jedna naučna ni visokoobrazovna ustanova. Osnivanje VANU je primer kako se vrši degradacija jedne institucije. Najpre se osnuje još jedna paralelna institucija, duplira se, a potom se prva ignoriše i marginalizuje. Potom obično i druga doživljava istu sudbinu jer je osnovana bez prave i realne potrebe i tako se vrtimo u krug.

Kako je Akademija na ovo reagovala? Akademija se zadovoljila konstatacijom da Ogranak ostaje definisan Statutom SANU kao i ranije i da se tu ništa bitno ne menja. Međutim, mi smo to u Ogranku drukčije doživeli. Ovom odlukom pomenutih državnih institucija **naneta je velika šteta Ogranku**, a njegov položaj i ugled znatno je narušen. Ali, ne samo Ogranku već takođe, i pre svega, Akademije. Ovim je derogirana njena najvažnija uloga i misija, a to je integracija naučnog, kulturnog i duhovnog života srpskog naroda na svim prostorima. Sem toga, ovo je za predlagачe amandmana prvi uspešan korak ka njihovom dalekosežnijem cilju razgrađivanja cele Akademije. Jer, bilo je i onih koji su zahtevali njeno ukidanje što se može desiti ako vlast preuzmu novopečene usijane glave koje propagiraju demokratiju i toleranciju a demonstriraju aroganciju. Nemojmo zaboraviti da su u haosu tranzicije neke akademije ukinute i da postoje oni koji bi želeli da vide sličnu sudbinu i ove Akademije.

Na sajtu Akademije stoji da je Ministarstvo za nauku kao predlagач Zakona radilo na njemu “uz potpunu saradnju sa Akademijom,„. Međutim, izostala je javna, adekvatna i dovoljno energoična reakcija Akademije na pomenuti amandman, **pa i na zlonamernu izjavu njegovog predlagачa: “Šta će SANU u Vojvodini”**. Da li to znači da je Akademija, iz nekih razloga, prećutno prešla preko stava da treba ukinuti Ogranak ili jednostavno nije htela niti je imala snage da se konfrontira političkoj volji. Jer ovde se ne radi o dnevno-političkom pitanju. Da li narodni poslanik, podnosilac amandmana, koji je sem toga i predsednik Nacionalnog saveta za decentralizaciju, smatra da svaki

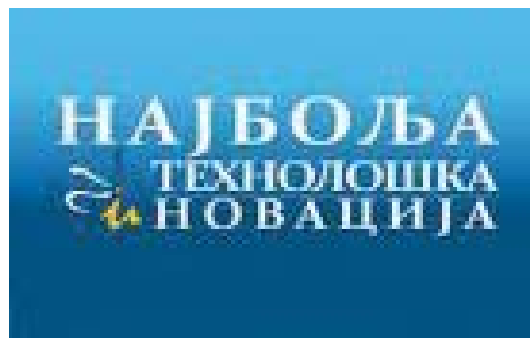


Sl. 120 – Akademik Bogdan Gavrilović (1864-1947), sjajni pedagog

region ili lokalna zajednica treba da ima svoju nauku i vodi svoju naučnu politiku u koju drugi ne bi trebalo da se mešaju pa tako ni SANU ne bi trebalo da se meša u ono što se dešava u Vojvodini.

Kako to da naše najviše institucije, uključujući i Narodnu skupštinu, ne shvataju da je elementarno pravo Akademije da ima svoje ogranke i centre u svim regionima gde postoji dovoljan naučni potencijal i razvijen kulturno-umetnički život i da deluje svuda tamo gde živi naš narod.

Akademija je veliko kulturno nasleđe ovog naroda koju su nam ostavili naši prethodnici, stara 170 godina. U njoj je stecište najviše intelektualne i duhovne elite ove zemlje i ne bi trebalo dozvoliti da se njena sudbina rešava tekućom političkom nagodbom i štetnim kompromisima. **Potiskivanje SANU sa bilo kog prostora gde živi srpski narod, a pogotovo iz Vojvodine, je antidemokratski, antievropski i svakako antisrpski čin** i pokušaj da se izvrši dekonstrukcija našeg nacionalnog identiteta u jednom



Sl. 121 – Podrška Inovacijskom pokretu, ali velika šteta za srpsku privredu što se Zakon o inovacijskoj delatnosti ne primenjuje. To je delo naših moćnika i raznih lobista o kojima govori akademik Kovačević

delu zemlje. Kreatori strategije naučno-tehnološkog razvoja planirali su 7 prioriteta među kojima je i jedan sa zavodljivim nazivom „afirmacija nacionalnog identiteta”. Da li se možemo nadati da će novi projekti u okviru ovog prioriteta nešto promeniti ako se donose zakoni i statuti kojima se osnivaju nove akademije, a predlaže se **ukidanje Ogranka SANU u Vojvodini**, uvodi se upotreba još jednog pisma, a srpski jezik se ne štiti od poplave stranih reči.

FESTIVAL NAUKE - Beograd 5-7.12.2009.



Sl. 122 – Aleksa i Mateja, mladi naučnici na Festivalu nauke

Kako forenzičari obrađuju mesto zločina i kako otkrivaju ubicu putem tragova krvi, vatrenog oružja, obuće i vlakana? Da li ste znali da je potrebno svega 20 minuta da se iz ćelija koje se nalaze u ustima izdvoji DNK? **Kako se uz pomoć DNK utvrđuje očinstvo?** Da li je moguće upotrebiti vodu kao upaljač? Da li je moguće uhvatiti munju uz pomoć boce? **Zašto Mona Liza uvek gleda u vas** i kako crno može postati belo? Šta se to dešava u vašem telu sa onim što ste pojeli i popili? Kako su izgledali nekadašnji gospodari planete – dinosauri Romeo i Julija? Kako izgleda svetlost zarobljena u staklu i vodi? Kako se meri debljina kose pomoću lasera? Kako da razbijete čestice i predrasude o CERN-u? Cilj Festivala nauke je da posetiocima pruži šansu da se doslovce nađu u „koži naučnika“, da sami otkriju kako svet izgleda pod mikroskopom, kako nastaju određene hemijske reakcije i što je najvažnije – kako se dolazi do novih saznanja. Festival nauke je organizovan tako da publika može da postavlja pitanja ali i da učestvuje ili izvodi eksperimente. Predviđene su i radionice za decu različitog uzrasta i zanimljive muzejske postavke.

Gde, kada i kako

Na Festivalu nauke, koji se 4, 5 i 6. decembra održao u Beogradu učestvovalo je više od 200 naučnika i istraživača koji su na interesantan način predstavili i objasnili značaj dostignuća iz 28 naučnih oblasti. **Posetilo ga je čak 17.000 posetilaca.** Tokom tri dana Festivala zanimljive naučne postavke i eksperimente videlo je više od 4.500 učenika, koji su organizovano došli na Festival iz čak 135 osnovnih i srednjih škola iz cele Srbije. Postavke su predstaviti gosti iz Švajcarske i Tajlanda, kao i predavači iz 7 zemalja

O Festivalu

Osnovni zadatak Festivala nauke u Beogradu jeste **da uspostavi komunikaciju između javnosti i stručnih institucija**, koje retko imaju priliku da široj publici predstave i objasne značaj naučnih dostignuća za naš svakodnevni život.

Ukoliko ne shvatamo značaj ulaganja u nauku, ona se ne može razvijati, **a bez novih dostignuća ne možemo očekivati ni dalji razvoj savremenog društva.** S druge strane, poreski obveznici



Sl. 123 – Mladi naučnici pažljivo uče

takođe zaslužuju da na adekvatan način budu informisani o dosadašnjem istraživačkom učinku, s obzirom na to da se naučna delatnost u većini slučajeva finansira javnim sredstvima.

Bez ovakve dvosmerne komunikacije, koja nauku treba da priliži onoj publici koja nema potrebno predznanje, i dalje će postojati opšteprihvaćeni stereotipi o naučnicima kao osobenjaci koji uzalud troše državne pare, i dalje će postojati **neutemeljeni strahovi od genetski modificovanog paradajza i paprika**, od atomske energije i pomračenja Sunca, i dalje će se ignorisati sve češća upozorenja ekologa na zagađenje vazduha i vode i na globalno zagrevanje.



Sl. 124 –Aleksa i Mateja imali su puno pitanja

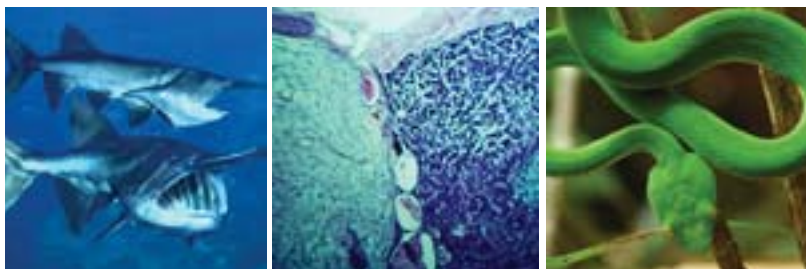
Festival nauke upravo tome i služi – da najrazličitijim oblicima prezentacije predstavi, objasni i promoviše nauku tako da ona bude podjednako bliska i jasna svakom posetiocu bez obzira na uzrast ili nivo obrazovanja. Iskustva drugih zemalja u kojima su uspešno realizovani slični festivali pokazala su da se publici mora pružiti šansa da se doslovce nađe u „koži naučnika”. **Da sama otkrije kako svet izgleda pod mikroskopom**, kako nastaju određene hemijske reakcije i, što je najvažnije, kako se zapravo dolazi do novih saznanja.

POSTAVKE

Živi svet uzduž i popreko

Institut “Siniša Stanković”, Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Institut za multidisciplinarna istraživanja

Živi svet je toliko raznolik da za njegovo predstavljanje verovatno ne bi bila dovoljna ni Godina nauke, a kamoli trodnevni festival. Stoga smo morali da želje i apetite smanjimo na nekoliko zanimljivih, ali baš, **baš, BAŠ** zanimljivih postavki.



Sl. 125 - živi svet

Za početak, u maloj ihtiološkoj radionici moći ćete da upoznate jesetre, drevne ribe koje još uvek plivaju Dunavom, da vidite preparirane primerke morune i veslonosa (nećemo vam reći koliko su dugački, da vam ne bismo pokvarili iznenađenje), ali i da saznate kako izgleda posao ihtiologa i šta je riblja forenzika.

Nakon toga saznajte kakva je **uloga žlezda u neverovatnoj mašineriji** ljudskog organizma, kako one izgledaju, čemu služe i kako možemo da utičemo na njihov rad. U okviru postavke **“Pazi! Snima se!”,** videćete kako se laboratorijski miševi, ribice i mušice ludo zabavljaju u eksperimentima za proučavanje sistema učenja i uticaju okruženja na ponašanje živih bića.

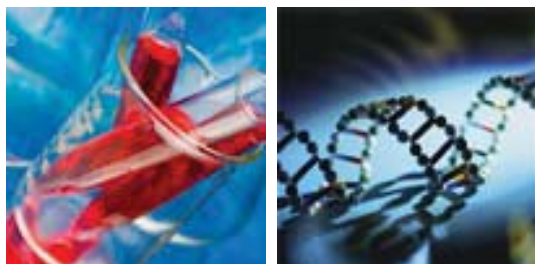
Ako ste od onih što se mršte na sâm pomen insekata i zmija, pruža vam se jedinstvena prilika da malo bolje upoznate ova neverovatna stvorenja. Možda ih nećete zavoleti, ali bar ćete naučiti da ih poštujuete.

DNK - to sam ja

Institut za molekularnu genetiku i genetičko inženjerstvo “Vinča”

Već i vrapci znaju da je sve o nama zapisano u molekulu DNK. Ako slučajno imate vrapče koje to ne zna, slobodno ga dovedite da mu sve potanko objasnimo, a i vi možete da pogledate zanimljive prezentacije o krvnim grupama, Rh faktorima, daltonizmu i hemofiliji, ali i da saznate da li pol deteta određuje otac ili majka. Pošto se najbolje uči kroz zabavu, svoje znanje možete proveriti rešavanjem zanimljivih zadataka.

A vrapčićima koji žele da saznaju više o tajnama koje se kriju u ovom čudesnom molekulu pokazaćemo kako DNK može da se izdvoji, vidi i pročita. U zamenu za dvadesetak minuta vašeg strpljenja, **iz ćelija iz vaših usta izdvojicemo DNK**, koju ćete videti i, ako želite, poneti kući kao suvenir.



Sl. 126 – Lanac DNK

Objasnićemo vam sve o kloniranju i elektroforezi, tehnikama koje se u laboratoriji koriste za čitanje DNK.

Naučićemo vas i da sami dešifrujete kod DNK, a najbolji u ovoj disciplini moći će da čitav dan provedu u Institutu za molekularnu genetiku i genetičko inženjerstvo

Nebo nadohvat ruke

Društvo astronoma Srbije – Odbor za obeležavanje Međunarodne godine astronomije

Ako već ne možemo da vas pošaljemo u svemir, potrudili smo se da svemir približimo vama. **Prolazak kroz Tunel Velikog praska** vodi vas kroz istoriju svemira, počev od samog njegovog rađanja, preko nastanka čestica, zvezda i galaksija sve do savremenog doba. Na kraju tunela čeka vas priča o Vojadžeru i poruci koju smo poslali vanzemalcima, a imaćete priliku i da se sami oprobate u njenom dešifrovanju.

Kako se ove godine **obeležava četrdeseta godišnjica sletanja na Mesec**, za vas smo pripremili i prostoriju koja simulira površinu našeg prirodnog satelita. Tu vas čeka i jedno iznenađenje, ali reći ćemo vam jedino da obavezno ponesete fotoaparat! Potom sledi povratak na Zemlju i upoznavanje s teleskopima i njihovim načinom rada, kao i kratak kurs etnoastronomije – nauke o narodnim verovanjima u vezi s astronomskim pojavama

Proizvodi, rešenja i usluge za zdravu planetu

Siemens

Siemens je globalni lider u oblasti elektronike i elektrotehnike i sa 410.000 zaposlenih predstavlja jednu od najvećih i najstarijih kompanija na svetu. Siemens je u proteklih 160 godina postao **prepoznatljiv po tehničkim unapređenjima, inovacijama**, kvalitetu i pouzdanosti proizvoda i usluga koje pruža u preko 190 zemalja. Svoju široku paletu visokotehnoloških proizvoda i usluga kompanija Siemens integriše u rešenja u oblastima energetike, industrije, saobraćaja, medicine i informacionih tehnologija, s posebnim fokusom na razvoj energetski efikasnih proizvoda i rešenja u svim pomenutim delatnostima. **Siemens je u Srbiji prisutan od 1847.** a 1996. je osnovan Siemens d.o.o. Beograd s ciljem da neposrednim delovanjem doprinese bržem oporavku i razvoju privrede i infrastrukturnih sistema u Srbiji. U lokalnoj kompaniji trenutno radi 240 zaposlenih, angažovanih u svim oblastima u kojima je aktivna i matična kuća



Sl. 127 – Kompanija SIEMENS



Sl. 128 - Pas

Ogledi na životinjama bez životinja

ORCA – Organizacija za poštovanje i brigu o životinjama

Mnogi veruju da bez oglada na laboratorijskim životinjama nema napretka u medicini i biologiji, kao i da je nemoguće izučiti građu i funkciju tkiva i organa bez korišćenja živih životinja. Da to nije tačno, uverićete se pomoću posebnih kompjuterskih programa koji vam omogućavaju **da učite kroz zabavu**, da izvodite ogleda, gledate filmove, učestvujete u kvizu ili da proučavate mikrofografije. Ako želite da proučite rad srca, da otkrijete kako rade bubregi, da vidite kako se kobila ždrebi, da zavirite u organizam uz pomoć virtualnog mikroskopa, da dajete lekove i istog trenutka vidite njihovo dejstvo, dođite da se zajedno zabavimo.

SRPSKI VELIKANI NAUKE I TEHNIKE

Ne smemo ih zaboraviti!



Sl. 129 - Đorđe M.
Stanojević

DORĐE M. STANOJEVIĆ (1858 – 1921)

Đorđe Stanojević, prof. Univerziteta, jedan od najvećih srpskih pronalazača, velikan primenjene nauke, dao je izuzetan doprinos modernizaciji i industrijalizaciji Srbije. Utemeljivač je elektroprivrede Srbije. Zahvaljujući njemu, **Nikola Tesla je posetio Beograd** i do kraja života su ostali u stručnom i prijateljskom kontaktu. Takođe bio je i **veliki prijatelj Mihajla Pupina**.

Zahvaljujući upravo Đorđu Stanojeviću, Beograd je bio jedan od prvih evropskih gradova koji je dobio centralu na naizmeničnu struju i u koji je pre mnogih metropola uvedeno električno ulično osvetljenje 1893 godine. Vodio je nadzor oko izgradnje električne centrale i električne mreže i učestvovao u projektovanju i izgradnji prvih javnih hidrocentrala u Kraljevini Srbiji (Đetinja, 1900 god.); osnovao je službu za remont industrijskih elektromotora, 1896 godine i učestvovao je u elektrifikaciji industrije, fabrika za prerađu tkanina (Vučje, Kraljevina Srbija). Kao upravnik Instituta za fiziku Velike škole sagradio je prvu radio-stanicu u Beogradu, početkom 20. veka, po Teslinom sistemu “Rezonantno podešenih dvojnih prijemnih i predajnih kola,,.

Aktivno je učestvovao u uvođenju metarskog sistema u Srbiju, i bio jedan od najobrazovanijih ljudi svog vremena. Pored struke, aktivno se bavio i unapređenjem životnih prilika u Srbiji kroz zagovaranje opšte modernizacije.

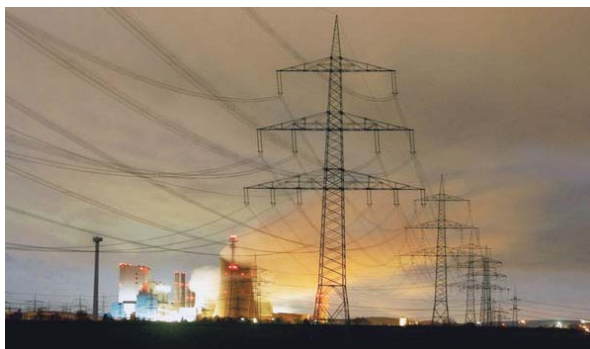
Stanojević je bio jedan od prvih pisaca udžbenika iz fizike na srpskom jeziku, kao i knjiga kojima se popularisala nauka. **Pokrenuo je 1905 godine “Biblioteku za opštu i primenjenu fiziku”**, prvu takve vrste u Srbiji.

Objavio je preko sto radova, koje čini dvadesetak knjiga (naučni radovi, stručni radovi i radovi na popularizaciji nauke i tehnike, pre svega fizike, astronomije i elektorehnike).

Đorđe Stanojević, rodio se 07.04.1858 godine u Negotinu, u Kneževini Srbiji, u porodici uglednog negotinskog trgovca Miloša. Ostalo je zabeleženo među potomcima da je Đorđe od malih nogu bio radoznao dečak, pun interesovanja i želje da shvati i objasni prirodne pojave. Osnovnu školu i nižu gimnaziju je završio u Negotinu, a 1874 godine dolazi u Beograd, gde postaje đak čuvene Prve muške gimnazije. Septembra 1877 godine sa završenih sedam razreda gimnazije polaže maturalni ispit. Desilo se da je Đorđe Stanojević bio učenik upravo one, prve u Srbiji, generacije koja je polagala, takozvani “ispit zrelosti,,. Ministar prosvete Alimpije Vasiljević, na predlog tadašnjeg upravnika Prve muške gimnazije, pesnika Đorđa Maletića, uveo je ispit zrelosti za učenike gimnazija. Stanojevićeva generacija gimnazijalaca je prošla kroz jedan težak period srpsko-turskih ratova i neregularne nastave, samo je njih osmoro uspešno završilo školovanje. Pomenimo da je gimnazija tada bila smeštena u Kapetan-Mišinom zdanju, gde je tada bila i Velika škola, a da je u toku ratova tu bila i ratna bolnica. Na maturi, pred komisijom je pokazao zavidno znanje.

Sklonost ispoljena u detinjstvu ka prirodnim naukama opredelila ga je da se posle završene gimnazije 1877 godine upiše Prirodno-matematički fakultet Velike škole u Beogradu.

Đorđe Stanojević bira za svoje osnovno životno opredeljenje fiziku i astronomiju. Već kao student Treće godine (1880) piše prvi zapaženiji rad: “Zvezdano nebo nezavisne Srbije “. Zanimljivost ovog rada je u tom što Stanojević zvezde ne naziva posrbljenim imenima, kako je do tada bilo uobičajeno, već ih naziva ime-



Sl. 130 - Elektrifikacija

nima prihvaćenim u astronomiji. Mladi Stanojević je već tada bio svestan značaja prihvaćene međunarodne terminologije za razvoj srpske nauke.

Pored ispoljenog znanja i zanimanja za oblasti koje su mu bile osnovni predmeti u toku studija, Stanojević je pokazao i veštinu i spretnost za izvođenje eksperimenata, što je doprinelo da ga Kosta Alković, po diplomiranju 1881 godine, zadržava na Velikoj školi kao asistenta pripravnika. Već 1883 godine Stanojević je položio i profesorski ispit za predmete. Fizika, mehanika i nemački jezik; iste godine postaje i profesor fizike u “svojoj” Prvoj muškoj gimnaziji.

Kosta Alković, takođe veliki pronalazač, je ne samo uočio sposobnosti Đorđa Stanojevića, već se može reći i da mu je bio omiljeni student u čije je znanje i sposobnosti veoma verovao, pa ga je i dalje pomagao u razvoju i karijeri.

ULOGA ĐORĐA STANOJEVIĆA U ELEKTRIFIKACIJI, INDUSTRIJALIZACIJI I MODERNIZACIJI SRBIJE



Sl. 131 - Beograd na prelazu 19. u 20 vek

Kad se osamdesetih godina 19. veka odlučivalo o uvođenju uličnog i kućnog osvetljenja, javila se dilema oko vrste osvetljenja – **električno ili gasno**. Odbor opštine varoši Beogradske, čiji je predsednik bio **Nikola Pašić**, lično, je formirao “naročitu komisiju sa zadatkom da podnese mišljenje kakvo osvetljenje u prestonici zavesti”. U komisiju su bili, kao stručnjaci, pozvani **Đorđe Stanojević** i hemičar **Marko Leko**, zagovornik gasnog osvetljenja. Najzaslužniji za sledeć i izveštaj komisije je svakako bio Đorđe Stanojević:

“Beograd koji teži da postane obrtna tačka između istoka i zapada, ne može ostati neosvetljen. Beograd, kao najbliži zapadu među svim istočnim varošima, mora prvi usvojiti najnovije uspehe u nauci i kulturi, pa dakle mora usvojiti ono osvetljenje, koje nauka u svakom pogledu oglasila za najbolje: Beograd, kao prestonica mora biti prestonički osvetljen, Potpisani članovi komisije znajući da će sa mirnom savešću odgovarati savremenoj nauci i napretku za kojim treba svi da težimo i kome svi treba da spremamo terena i u našoj opštini i u našoj državi, preporučuju vam da za osvetljenje varoši Beograda, usvojite električno osvetljenje, jer je to osvetljenje preporučila savremena nauka...,”

Odbor je prihvatio predlog komisije i raspisao javni konkurs za električno osvetljenje Beograda.

Izgradnja beogradske centrale je započeta 1891. godine, posle konačnog potpisivanja ugovora sa “Ciklosom” iz Milana 3. avgusta 1891. godine, kojim mu se daje *isključiva povlastica za proizvodnje i sprovođenje struje u vašoši Beogradu*.

Beograd je tada dobio električno osvetljenje pre mnogih gradova u Evropi. Nije beznačajno navesti, da je centrala bila opremljena najsavremenijom opremom firme “Edison”, a sastojala se od tri parne mašine “Vajer i Ričmond” najmodernijeg “Koris” tipa sa po tri generatora jednosmerne struje.

Na prelazu 19. u 20. vek potpuno je bilo jasno da će električna energija, kao izvor pogonske snage, svetla, toplote i snage u hemijskim procesima unaprediti industrijsku tehniku. Devetnaesti vek je u tom pogledu veoma značajan, jer je imao ljude čiji su pronalasci, stvorili nove izvore snage, koja je u procesu stalnog tehničkog uspona predstavljala novi stupanj industrijske revolucije. Za ovu epohalnu tvorevinu, postignutu postupnim pronalascima i usavršavanjima, zaslužni su mnogi pronalazači, među kojima vidno mesto zauzima **Nikola Tesla i Mihajlo Pupin**.



Sl. 132 - Tomas Edison sa svojim izumima

Kapacitet Beogradske termoelektrane je bio ispred 122 elektrane prethodno u svetu izgrađenih opremom Edisonove kompanije. U jednoj od jubilarnih spomenica Edisonove električne kompanije nalazi se i da je u Beogradu 1893. godine otvorena električna centrala koja je koristila proizvode ove kompanije. Tako je Beograd dobio jednu od najsavremenijih centrala. Sasvim je sigurno da bi bez obaveštenosti, znanja i preduzmljivosti Đorđa Stanojevića Beograd ušao u 20. vek sa gasnim osvetljenjem.



Sl. 133 – Teslina fontana

VEZA ĐORĐA STANOJEVIĆA SA NIKOLOM TESLOM, POPULARIZACIJA NAUKE I DRUGE AKTIVNOSTI

Jedan od važnih momenata u aktivnosti Đorđa Stanojevića je svakako i njegovo poznanstvo sa Nikolom Teslom. Đorđe Stanojević je bio jedan od **inicijatora Teslinog dolaska u Beograd 1. juna 1892.** U arhivi Muzeja Nikole Tesle pronađeno je pismo sledeće sadržine:

“Poštovanig Gospodine,

Izaslanici Opštine varoši Beograda i inženjerskog udruženja iz Beograda, mole vas da nam, kada vam bude ugodno odredite dan i čas sastanka.

15. maja 1892. u B. Pešti.

Tesla se ovom pozivu odazvao, došao u Beograd, bio primljen na dvoru, posetio Veliku školu, gde se upoznao sa planovima elektrifikacije Beograda; Đorđe Stanojević je održao predavanje o Teslinim izumima, i od tada datira poznanstvo i prijateljstvo. Posle srdačnog prijema u Beogradu, kome su prisustvovali i **Ljubomir Klerić, Dimitrije Nešić, Kosta Alković, Jovan Jovanović- Zmaj** i mnogi drugi ostalo je zabeleženo u Srpskim novinama, br. 113 iz 1892 godine da je Tesla bio upoznat sa planovima za osvetljenje Beograda. Sva je prilika da ga je sa ovim upoznao baš Đorđe Stanojević, veliki pobornik elektrifikacije.

Stanojević je došao sa Teslom iz Pešte u Beograd i ispratio ga natrag do Pešte. Zahvaljujući ovoj inicijativi, Đorđe Stanojević je uz svesrdnu Teslinu pomoć već 1894 godine **objavio knjigu Nikola Tesla i njegova otkrića.** Ista knjiga sa predgovorom T. K. Martina izašla je u SAD, a za srpsko izdanje Tesla je profesoru Stanojeviću poslao iz Njujorka originalne drvene matrice.

Dragocena je saradnja između Stanojevićeva i Nikole Tesle, jer je Stanojević, kao veliki poznavalac elektrotehnike i Teslin savremenik, vrlo objektivno i stručno pisao o Teslinim otkrićima, sa začuđujućim znanjem svega onoga što se dešavalo krajem prošlog veka u elektrotehnici, sa naučnim poštenjem, pominjući i druge, koji su stvarali u oblastima kojima se Tesla bavio. Na primer, u knjizi Električna industrija u Srbiji, posvećujući je Tesli, 1901 godine, Stanojević kaže:

“Veliki polet, koji je električna struja dobila u industriji, zasniva se na onom važnom otkriću koje je učinio Nikola Tesla, jednovremeno sa italijanskim profesorom Ferariom, ali nezavisno od njega. Rezultat tog otkrića jesu današnje polifazne struje, najzgodnije za prenos energije uopšte, a specijalno energije vodenih padova, na velike daljine...”

Od susreta sa Teslom 1891 godine, pa sve do kraja svoga života 1921 godine, Đorđe Stanojević je ostalo u stručnoj prepisci sa njim. Sigurno da je njihova saradnja imala značaja i za Stanojevićev udeo u elektrifikaciji Srbije, kao i za primenu Teslinog polifaznog sistema prilikom izgradnje elektrane u Užicu. Njihova saradnja je tokom godina postala vrlo prijateljska.

Možemo reći da je profesor Stanojević bio ne samo prvi među srpskim učenicima ljudima **koji je skrenuo pažnju naše javnosti na Teslu,** već je nastavio da neprestano informiše o Teslinom radu. Bio je zadivljen Teslinim eksperimentima izumima i otkrićima, a ulagao je i veliki trud da razume i njegova shvatanja i upozna srpski narod sa njegovim delima. **Školske 1900/1. je na Velikoj školi održao ciklus**



Sl. 134 – Teslin muzej u Beogradu

predavanja o Teslnim otkrićima. Kroz Biblioteku za opštu i primenjenu fiziku, koju je pokrenuo 1905. godine on u knjižici Varnična bežična telegrafija obaveštava čitaoce o pronalasku radija. Značajkom naučnom analizom, ali i intuicijom, on vizionarski kaže:

“Doćiće jednom dan, kada ćemo svi biti zaboravljeni i kada će bakarne žice, zavoji od gutaperke i gvozdene veze mirovati samo u muzejima. Tada će čovekovo dete, koje želi da govori sa svojim prijateljem, a ne zna gde se on nalazi, pozvati električnim glasom, koji samo on čuje, koji za taj glas udešeno elektirčno uvo ima. On će zvati Gde si? I čuće odgovor: Ja sam u dubini rudkopa na vrhu Anda ili na širokom Okeanu. Ili se možda neće nikakav glas odazvati i onda će se znati da je taj prijatelj mrtav” ..

A o Teslnom radio sistemu je ne ulazeći u pitanje prioriteta otkrića pisao:

“Teslin sistem sastavljen je kombinacijom dvaju ili više aparata za predavanje, s tolikim istim brojem aparata za primanje. Svakom aparatu predajne stanice odgovara po talasnoj dužini isti takav aparat na prijemnoj stanici. Talasi svakog aparata tako se međusobom razlikuju, da samo odgovarajući aparati mogu jedan na drugog dejstvovati. Jedna i druga stanica tako su izvedene, da svi aparati predajne stanice moraju jednovremeno raditi, pa da njihovi znaci na svima odgovarajućim aparatima primene stanice mogu biti primljeni. Na taj je način Tesla postigao veće obezbeđenje od stranih uticaja, jer je manja verovatnoća, da će neka strana stanica imati potpuno isti raspored talasnih dužina” .

Kao i u toliko ranijih prilika, Stanojević demonstrira svoje veliko znanje i poznavanje suštine Teslinog rada, kao i opšte poznavanje stanja razvoja elektrotehnike svoga doba. Svoje znanje i eksperimentalno umeće demonstrirao je i **izgradnjom prve radio-stanice u Beogradu.** Predajnik, sagrađen po opisanom Teslnom sistemu “rezonantno podešenih dvojnih prijemnih i predajnih kola”, bio je smešten u prostorijama Fizičkog instituta u Kapetan Mišinom zdanju, a prijemnik na zgradi “Klasne lutrije” u Vasinoj ulici.

U privatnom životu, Đorđe Stanojević je bio imućan, oženjen Stanom, unukom vojvode Bogičevića, opevanim u Višnjićevoj pesmi Boj na Loznici. Imao je tri kćeri i sina. Stanovali su u Beogradu u Ulici Kneza Miloša. Sin Miloš bio je elektroinženjer, koji je imao dva sina i ćerku, od sinova jedan je poginuo na Sremskom frontu, 1945., drugi sin Đorđe, živi u Argentini.

Do smrti, koja ga je zadesila u Parizu 24.12.1921, **nesebično je radio na dobrobit našeg naroda.** Njegovo naučno delo sada pripada istoriji nauke, ali su i njegovi rezultati bili veoma savremeni i imaju trajni kulturni i civilizacijski značaj.

DR ĐORĐE RADIĆ (1839-1922.)



Sl 135 – Đorđe Radić

Dr Đorđe Radić se, s pravom smatra pionir i nesumnjivo, jednim od **najvećih imena naše poljoprivredne nauke** i struke u drugoj polovini XIX veka. On ima velike zasluge za razvitak poljoprivrede i poljoprivrednog obrazovanja i kulture uporište u tadašnjoj Vojvodini, Srbiji i Crnoj Gori.

Rođen je u Velikom Bečkereku, u Banatu, 22. aprila 1839. gde mu je otac Jovan bio sveštenik.

Doprinos razvoju nauke i unapređenju poljoprivrede

Naučni rad dr Đorđa Radića, uzimajući u obzir vreme i uslove u kojima je živio i radio, bio je zavidan. On se, naime, još pre, 140 godina bavio:

- **Introdukcijom različitih biljnih vrsta i sorata**, koje su se kasnije širile u prizvodnji; neke od njih dobijao je neposredno iz njihove postojbine (neke sorte krompira, paradajza, paprike, dinja). Uveo je i odnegovao prvi pamuk u Ugarskoj, o čemu je napisao i posebnu knjižicu.

- Da bi se uverio u vrednost novih sorata i njihovu prilagođenost novoj sredini, **vršio je, na svojim oglednim poljima, odgovarajuće uporedne oglede.** To je posebno bio slučaj sa krompirom.

- **Uvodio je nova oruđa za obradu zemljišta i sređivanje letine.** Posredovao je da se za narod nabavi što veći broj tada još retkih gvozdениh plugova i prve vršalice s vitlom. O istorijatu

korisnosti i načinu upotrebe tih oruđa objavio je ili posebne knjižice ili je o njima opširno pisao u svojim knjigama o ratarskim biljkama, odnosno u popularnim člancima koje je objavljivao.

- **Uvodio je i propagirao uvođenje plemenitijih rasa stoke**, posebno goveda, ovaca i živine.

- Vršio je meleženje ovaca; verovatno je prvi put u nas ukrštao merino ovnove sa krivovirskom ovcom i to, kako kaže „sa odličnim uspehom, jer je vuna od ovih meleza, na svetskoj izložbi u Anversu, nagrađena zlatnom medaljom.”

- *Izvodio je oglede sa uzgojem svilene bube.*

- *Prikupljao je nomenklaturu i termine za bilje, a specijalno za voćke u Srbiji.*

- *Napravio je Atlas gajenih biljaka Srbije.*

- *Kao član Srpskog učenog društva recenzirao je neke publikacije koje je SUD objavilo.*

- *Prenosio je naučne i stručne rezultate u praksu*

Svoja dostignuća u nauci prikazao je u svojim knjigama (o čemu će kasnije biti reči), a primenu tih rezultata nastojao je obezbediti mnogobrojnim stručnim i popularnim člancima. Bio je, uz to, trajni i uporni propagator naprednih poljoprivrednih mera, o čijoj se korisnosti osvedočio tokom svog školovanja, a posebno svojih studijskih putovanja po čitavoj Zapadnoj Evropi. Da bi u tome imao što više uspeha, po dolasku u Srbiju obišao je Smederevski, Kragujevački, Šabački i Požarevački Okrug, upoznao se sa stanjem tamošnje poljoprivrede i držao javna predavanja narodu. Dr Radić se, zbog svega toga, s pravom može smatrati i jednim od **prvih prosvetitelja srpskog sela XIX veka**.

Sa svojih putovanja slao je izveštaje odgovarajućim državnim organima, sa preporukama mera za unapređivanje poljoprivrede. „Izvešće o stanju poljoprivrede u okrugu Požarevačkom” objavljeno je i kao posebna knjižica.

Kao što je već rečeno, Đ. Radić je na osnovu naučnih dostignuća u tada poljoprivredno najrazvijenijim zemljama Evrope, kao i vlastitih proučavanja i iskustva, pisao svoje knjige i članke, namenjene pre svega uvođenju savremenijih mera u svim poljoprivrednim oblastima.

Dr Đorđe Radić objavio je četrdesetak knjiga i brošura i preko 600 članaka u listovima koje je uređivao. Ovako bogat opus, makar i za pedesetogodišnji period rada, svedoči kako o svestranom poljoprivrednom obrazovanju autora, tako i o njegovom nastojanju da svoje znanje učini dostupnim što širem krugu zainteresovanih. U vreme kad sličnih publikacija na našem jeziku uopšte nije bilo, ili su bile retke, kad se tek osnivaju prve poljoprivredne škole, kad je drvena ralica bila glavno oruđe ratara, Radić je, delom na osnovu vlastitih ogleada, uvodio nove sorte biljaka i pasmine domaćih životinja i svojim knjigama propagirao takve i slične napredne mere.

Dr Đ. Radić je, više nego iko drugi u nas u to vreme, poznavao poljoprivredne prilike ne samo naše zemlje nego bezmalo i **svih naprednih zemalja Srednje i Zapadne Evrope**, pa mu je sve to pomoglo da u ono vreme može napisati takva dela koja su bila solidna osnova i priručnici za obrazovanje prvih poljoprivrednih kadrova u nas.

Posebna je njegova zasluga na razvoju poljoprivrednog obrazovanja. On nije bio samo dobar poznavalac svoje struke, nego i čovek širokih intelektualnih horizonata i dalekosežnih nacionalno-političkih koncepcija. Uporedo sa intelektualnim razvitkom i stručnim obrazovanjem kod njega je stalno rasla želja da se svim svojim bićem posveti delu poljoprivrednog i kulturnog preobražaja srpskih zemalja. Na tom putu niko drugi nije toliko učinio u postavljanju osnove stručnog osposobljavanja poljoprivrednih proizvođača i **obrazovanja kadrova u školama** čiji je on bio ne samo osnivač već i dugogodišnji upravitelj. Pri tome je nailazio na različite prepreke kojima su u osnovi ležale kako ondašnje političke razjedinjenosti zemalja, tako i početne teškoće. Teške prilike naše opšte zaostalosti, nedovoljno razumevanje i različita gledanja na složene probleme ove struke i puteve njenog razvitka i unapređenja.



Sl. 136 – Đorđe Radić, bio je i prvi prosvetitelj srpskog sela



Sl. 137 – Anastasije Stojković, preteča Dositeja Obradovića

ATANASIJE STOJKOVIĆ²² (1773-1832.)

Atanasije Stojković bio je po svedočanstvu mitropolita Stefana Stratimirovića sin siromašnih roditelja. Stojkovićev život sa raznolikim peripetijama može se uporediti sa nemirnim životom Joakima Vujića Stojkovićevog vršnjaka, Bačvanina iz Baje, književnika i prvog srpskog dramaturga.

Ruma – mesto rođenja Stojkovića bila je izvan teritorije Petrovaradinskog graničarskog puka, kao selo u Provincijalu, spadala je Ruma u prvoj polovini XVIII veka u Mitrovačko vlastelinstvo grofa Koloreda Izgled Srema u XVIII veku bio je vrlo lep. Po varoši videle su se još po neke kuće zidane od tvrdog materijala. Sela kao što je Ruma nisu bila ušorena, a kuće većinom od naboja i čatme, pokrivene rogozom, u najboljem slučaju trskom. Ruma je imala je 1769. godine 155 srpskih kuća. U takvom selu i u takvoj udžarici ugledao je svetlost dana Atanasije Stojković.

Okretan, smeo bistar i vedar istakao se među drugarima još u osnovnoj školi, pa nije čudo što su ga roditelji po završetku osnovne škole upisali u neku vrstu srednje škole u Rumi. Nemajući drugog izbora, a strahujući od rimokatolicizma i unije, **Srbi su se radije obraćali protestantima** u čiju su školu najčešće išli.

Pošto je završio školu u svom rodnom mestu, ambiciozni Stojković je nameravao da nastavi školovanje na strani, ali za to nije imao sredstava. Od roditelja nije mogao ništa očekivati. Reklo bi se da je on već tada maštao da uđe u **red srpskog visokog krila**. O Stojkovićem položaju po završetku vaznesenjske i franjevačke škole u Rumi ima podataka u originalnom konceptu pisma mitropolita Stefana Stratimirovića episkopu Pavlu Avakumoviću 1800 godine. Tu se kaže da je Stojković po završetku škole bio neko vreme “operant”. Kada je ovo prestao da radi bio je učitelj u svom rodnom mestu. Stojković je obišao Segedin, ali se tamo manje zadržao bez postignutog uspeha.

Stojković je školske 1794/5. svršio prvu godinu Liceja, odličan u svim predmetima u prvom i drugom semestru. Iz vremena polaganja ispita iz prvog semestra Liceja, kao svedočanstvo **sačuvano je jedno Stojkovićevo pismo**. Ali, posle uspešno svršene prve godine filozofije, javile su se opet brige i nevolje. Bez sredstava i bez stalne novčane pomoći Stojković je bio u teškom položaju. Međutim, okretan i vešt uspeo je da postane instruktor mladom plemiću **Đorđu Kojiću** čiji je otac 1783. uvršćen u red ugarskih plemića.

U jesen 1797. godine Stojković stiže u Getingen, koji se u to vreme smatrao kao **jedan od najboljih univerziteta u Nemačkoj** sa tri odseka fizikalni, matematički i istorijsko-filološki. Stojković je očaran getingenškom sredinom a naročito njegovim profesorima. U univerzitetskoj biblioteci našao je oko hiljadu knjiga štampanih na crkvenoslovenskom jeziku. Prorektor ga je molio da naslove knjiga prevede na nemački da bi se mogle knjige srediti i katalogizirati.

U Getingenu **Stojković je dovršio tri knjige svoje Fizike** i doktorirao. U jesen 1799 godine vratio se u Srem. Iz Srema je Stojković otišao u Budim sa namerom da u tamošnjoj univerzitetskoj štampariji pored Fizike, štampa još neke svoje radove.

Stojković iako mlad, ali praktičan, brinuo je da njegova Fizika neće imati veliki broj pristalica. Stojković je u to vreme živio u Budimu i to u predgrađu, tzv. Srspskoj varoši gde su živeli isključivo Srbi. Druga knjiga fizike štampana je dosta brzo tokom 1802 godine, tako da je i Treća na početku 1803. bila doštampana. Među prvim kojima je poslao svoju Fiziku bio je, ruski car Aleksandar Prvi Pavlovič.

Važno je dalje za karijeru **Stojkovića** da je on 1803 godine, ušao u kuću **učenog poljskog grofa Josifa Osolinskoga**, koji se intenzivno bavio proučavanjem poljske književnosti. Osolinski je stalno živio u Beču i njegov dom bio je zborna mesto slovenskih naučnika i književnika. Njega će **Car Franc Prvi** imenovati tajnim savetnikom i direktorom Carske biblioteke.



Sl. 138 - Prva knjiga Fizike kod Srba. Napisana je po nagovoru Dositeja Obradovića.

22 Izvor Srpska akademija nauka i umetnosti za Atanasija Stojkovića i Orfelina



Sl. 139 – Stojković u kući
Poljskog grofa

U nedostaku ruskih naučnih snaga pozvani su naučnici sa strane u Harkov pored Nemaca dolaze i Srbi, među njima Atanasije Stojković na katedru fizike. Ruska akademija nauka ustanovljena je 1801. godine. U takvu sredinu Atanasije Stojković dolazi negde početkom 1804., pre toga, prvog novembra 1803. izabran je za redovnog profesora fizike.

Među kolegama na univerzitetu Stojković je brzo **izbio u prve redove**, tako da su ga kolege izabrale za rektora. Profesor Romel opisuje Stojkovića živo i reljefno *“naš genije dobra i zla bio je Stojković. Visok, suvonjav, duga orlovska nosa, poznavao je on izvrsno dobre i rđave strane i Rusa i Nemaca. Vanredno rečit i okretan, pun pouzdanja u sebe iako uobražen, prema svojoj sredini ipak snishodljiv”*. Romel ističe Stojkovićeve velike sposobnosti za administraciju ali osobito sposobnosti agitatora, koje je naročito umeo da razvije prilikom izbora rektora.

Stojković je u Harkovu održavao žive veze sa **ocem slavistike Josipom Dobrovskim**. Stojković je u burno vreme evropske istorije od 1805-1810. godine sa tako naglim promenama ipak razvio živi rad na Harkovskom univerzitetu. Radio je svom snagom na formiranju fizikalnog kabineta, a potom držao javna predavanja i objavio nekoliko krupnih radova iz svoje struke. Maja 1810. godine Stojković putuje za Austriju zainteresovan za nemire u Carigradu i vrenje među hrišćanima na Balkanu zbog rusko-turskog rata.

Stojkovićeve univerzitetske karijere presečena je iste one godine kada je Karađorđeva Srbija u jesen 1813. ponovo potpala pod Turke a Karađorđe prešao u Srem. Ne zna se tačno, ali, po svojoj prilici 1815 Stojković je imajući dobre veze u Petrogradu uspeo da dobije od Cara veliki kompleks zemlje u Besarabiji. Zemlja je bila pusta i sasvim neobrađena, **Stojković je od Karađorđa dobio pismo da na toj zemlji može naseliti Srbe, kao radnike na svojoj zemlji**. Pošto je morao napustiti svoju katedru u Harkov i ne baveći se više stručnim poslovima u njemu je sve više sazrevala misao da se preda pisanju narodne istorije. Na takvu odluku najverovatnije je najviše uticalo Dositejevo delo.

Stojković je i pred kraj svog života mislio na istoriju Srba. Iz Petrograda preporučio je knezu Milošu 1830. godine istoričara Milovana Vidakovića koji piše srpsku istoriju u Karlovcima.

Iako fizičar, Stojković je živo učestvovao u radu **oko prevođenja Svetog pisma Novog zaveta**. Svojim radom na prevođenju Novog zaveta Stojković je omeo Vuka i toliko mu smetalo da je Vuk svoj predlog objavio tek jula 1847 godine.

Pored svog univerzitetskog rada i naučnog pisanja Stojković je u svom životu stekao mnoge počasti i privilegije. Postao je član Carske akademije nauka, dobija od Cara Aleksandra Prvog orden “Svetog Vladimira - Trećeg Stepena,, a dobija i materijalne privilegije i postaje državni savetnik.

Umire u Sankt Peterburgu 1832. godine.

ZAHARIJE STEFANOVIĆ ORFELIN (1726-1785.)

Potrebno je mnogo truda i rada da bi se život Zaharija Orfelina osvetlio i objasnio kako treba. Kroz gradivo koje je do sada poznato vide se samo konture njegove slike. **Trag njegovog života vodi nas široko od Karlovaca do Beča i od Mletaka do Petrograda.**



Sl. 140 -Zaharije Orfelin

Orfelin rođen je 1726., međutim, prvih 25 godina koje su vrlo važne u razvitku svake individue, potpuno su nam nepoznate. Posle godine rođenja, prva godina iz Orfelinovog života, koja je zabeležena je 1751. Orfelin je dakle, u svojoj 25-oj godini bio u Budimu. Po knjizi koju je tamo kupio, vidi se da ga je interesovala književnost. Iz arhivskih podataka znamo da je bio činovnik u kancelariji mitropolita Nenadovića od 1757 do 1762. **Bio neko vreme učitelj**, kako se vidi se po navedenim rečima a i po tome što je pisao školske knjige iz kojih se jasno vidi da je poznavao pedagošku literaturu i metodiku osnovne nastave. U svom bukvaru na jednom mestu upućuje šta treba učiniti da deca što brže nauče čitanje.

U početku 1756. Orfelin se nalazi u Novom Sadu. Zna se da je pozdravna pesma “Mojsiju Putniku” pisana u Novom Sadu. Kad je krajem 1755., umro novosadski episkop Visarion Pavlovič, Mitropolit Nenadović je postavio za administratora bačke eparhije arhmandrida Mojsija Putnika.

Orfelin je pet godina bio u mitropolitovoj službi što se potvrđuje arhivskim podacima. Ubrzo posle Putnikovog postavljanja prešao je iz Novog Sada u Karlovce. U mitropolitskoj arhivi najstariji akti pisani su Orfelinovom rukom i potiču od 10. septembra 1757. godine.

Orfelin je 20. juna 1762. bio u Manastiru Rakovcu. Pouzdano se zna da je izašao iz mitropolitove službe. Posle toga, odlazi u Temišvar, što je njegova prva poseta ovom gradu. Zapisi, bez sumnje potvrđuju da je Orfelin 14. maja 1764. bio u Mlecima i ovo je jedina čvrsta hronološka tačka za njegovo bavljenje u Mlecima. On je već ranije imao veze sa **mletačkom štamparijom Dimitrija Teodosijeva** koji je 1758. počeo štampati srpske knjige.

Orfelin je 1761 godine počeo da štampa svoja dela baš u toj štampariji. Od 1764. počinje nagli polet u izdavačkom radu. Po svedočenju Kirila Živkovića Orfelin je imao službu u ovoj štampariji, gde se naročito štampaju crkvene knjige, a i većina Orfelinovih dela: 1764. godine – Pesme, 1766. – “Latinski bukvar”, 1767. “Latinska gramatika”, “Slovenski bukvar” i “kalendar” za tu godinu., 1767. – “Magazin”. Možemo zaključiti da je Orfelin bio urednik i korektor pomenutih crkvenih i školskih knjiga i da je upravo dao polet ovoj mletačkoj štampariji.

Posle mletačkog zapisa od 1764., neko vreme nemamo trag o njegovom životu. Trag se dalje nastavlja 1768., a od 1770., pouzdano se zna da je bio u Karlovcima. Orfelin je, dakle, u početku 1770. godine, u Karlovcima, gde će i boraviti neprestano. Beočinski iguman Sinesij Radivojević zapisao je na jednom psaltiru da ga je dobio od “gospodara” Zaharija Orfelina. Kad sastavimo sve podatke, dolazimo do zaključka, da je Orfelin od 1770. boravio u Karlovcima.

Orfelin se u prvo vreme vrativši se u Karlovce bavio vinogradarstvom. Po pismu Orfelina od 13. marta 1773. sinovcu Jakovu, reklo bi se da je malo pre toga Orfelin došao iz Temišvara, pa zaključujemo da je posle povratka iz Mletaka, neko vreme boravio u Temišvaru. Do 1788. Orfelin je stalno u Karlovcima. **Godine 1776. Horenji štampa njegovu biografiju.** Te godine se i na “Novjeišim slavenskim propisima” potpisao i dokazao da je u Karlovcima. Isto se desilo i 1778. na „Slavenskoj i valahijskoj kaliografiji”. U Karlovcima je 1774. i 1777. je predao dva dela paroha Purgolda.



Sl. 142 - Knez Lazar,
1773. godina, delo Orfelina
(bakrorez)



Sl. 141 - Zaharije je bio jedan od najvećih Srpskih pronalazača XVIII veka - Večni kalendar je njegov veliki pronalazak

Od godine 1779 nastavlja da se seli. Čini se da Orfelin ni od vinograda ni od svoje zarade nije mogao da živi u Karlovcima. Morao je da padne na milost drugih. Protosindel Kiril Živković tvrdi u “Vozdraženiju” da je Orfelin u ovo vreme živio dve godine u Beočinu, a po jednu godinu u Grgetegu i pola godine u Remeti i da je episkupu pahračkom Josifu “Prosjački žiti” došao. U Remeti je bio do maja 1782 godine, što se može suditi po njegovom pismu od 5. maja te godine, u kojem moli remetskog igumana da ga primi u manastir, jer je iz Grgetega morao izaći. Kako protosindel Kiril kaže on je ovde došao 1781., a pre toga je dve godine bio u Beočinu.

U Beču je Orfelin boravio od proleća 1783. do idućeg proleća, a onda je zbog bolesti došao u Novi Sad svome zaštitniku Josifu Jovanoviću.

Orfelin je umro 1785. posle teške bolesti. Sahranjen je 19. januara na almaškom groblju.

IDVOR 12. MART 2010.

75 GODINA UPOKOJENJA MIHAJLA PUPINA

Ustanoviti status počasnog građanina Idvora

za najzaslužnije društvene radnike koji su svojim izuzetnim angažovanjem otrgli Mihajla Pupina od zaborava

12. mart 2010.
75 godina od упокојења
Михајла И. Пупина

ПРОГРАМ

9:00 Света Архијерејска литургија
пређеосвешћених дарова
Храм Св. Благовести, Идвор

11:00 Парастос
Храм Св. Благовести, Идвор

11:45 Коктел
Свечана сала Дома културе

12:30 Свечани ручак
Ресторан "Банатски салони"

Општина Ковачица
Месна заједница Идвор
Црквена општина Идвор
Д.К. "Михајло Пупин"

МУЗЕЈСКИ КОМПЛЕКС
**Михајло Идворски
Пупин
ИДВОР**



"...Знање, то су златне лествице
преко којих се иде у небеса; знање је
светлост која осветљава наш пут
кроз живот и води нас у живот
будућности пуни вечне славе."

Олимпијада Пупин



Позивамо Вас,
да 12. марта 2010. године
у Идвору
присуствујете обележавању
75 година од упокојења
Михајла И. Пупина

Општина Ковачица
Месна заједница Идвор
Црквена општина Идвор
Д.К. "Михајло Пупин"

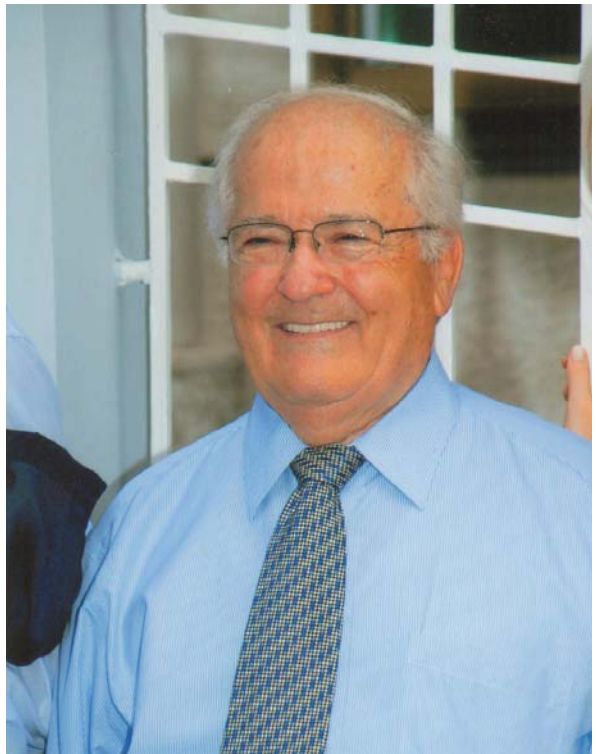
Srpska, Privredna Komora, do državnih organa. Posebno se podržava svaka inicijativa **Opštine Kovačica i Mesne zajednice Idvor**, da se Pupin otrgne od zaborava.

Takva jedna inicijativa bila je da se obeleži 12.mart 2010., **75 godina upokojenja Pupina**. Znamo da je umro 12 marta 1935. a da se podsetimo da je 12. marta 1874. krenuo iz Hamburga u Ameriku. Uz podršku Odbora za obeležavanje imena i dela Mihajla Pupina se 12.03.2010. okupio veliki broj poštovalaca ovog našeg velikana.

Po završetku programa na svečanom ručku prisutne je pozdravio **generalni sekretar Milan Božić** ističući da tek zadnjih godina ispravljamo jedan veliki greh i zamolio predsednika Odbora i SANU-a akademika **Nikolu Hajdina** da uzme

Jedno od najvećih srpskih imena nauke i tehnike **Mihajlo Pupin** zadužio je Srpski rod ne samo svojim naučnim već i diplomatskim, humanitarnim i donatorskim radom. Mi smo se kao **narod pomalo ogrešili o Pupina** i tu grešku zadnjih godina pokušavamo ispraviti.

Sve do 1979, znači **44 godine posle njegove smrti** nismo znali tačan datum njegovog rođenja i njegovo pravo ime. Tada je naš Inovacijski pokret doveo do formiranja **Odbora za obeležavanje imena i dela Mihajla Pupina**, u čiji su sastav ušla najveća svetska imena nauke i tehnike kao i jedan broj njegovih savremenika sa Kolumbija Univerziteta. Odbor, koji ima trajni karakter, 2004. predsednik akademik **Nikola Hajdin** uspeo je uz pomoć Fondacije Mladena Selaka da obnovi Pupinovu rodnu kuću, Dom i poboljša putnu mrežu do Idvora. Od tada počinjemo češće da se sećamo Mihajla Pupina, posebno SANU, Matica



Sl. 143 – Mladen Selak, prvi počasni građanin Idvora

reč. Predsednik Hajdin je lepim rečima govorio o delu Mihajla Pupina pozivajući naše školarce da se na njemu uče. Na kraju je govorio **Vladika Banatski Nikanor**.

IDVOR 12. MAJ 2010. - URUČENJE PRIZNANJA „POČASNI GRAĐANIN IDVORA”



Sl. 144 – Proglašenje počasnih građana Idvora - radno predsedništvo

Na sednici Saveta Mesne zajednice Idvora održane 7. maja 2010. jednoglasno je usvojena **Odluka** da se zbog svojih zalaganja na promovisanju života i rada Mihajla I. Pupina, organizaciji 125. i 150. godišnjice njegovog rođenja i unapređenja Pupinovog rodnog mesta, *proglase za počasne građane Idvora: Mladena Selaka, Nikolu Hajdina, Koču Jončića, Aleksandra Marinčića i Milana Božića.*

Predsednik Saveta
Duško Bjelić

Gospodin Bjelić, pri uručanju priznanja 12. maja, na kome je govorio i predsednik SO Kovačica **Puškar Jan**, rekao je:

Posetioci Idvora danas ostaju zadivljeni činjenicom da se u ovom malom mestu nalazi muzej, rodna kuća i zadužbina Mihajla Pupina. Ovaj kompleks Zadužbina, kako volimo da je zovemo, funkcioniše od 1979. Tada je zahvaljujući angažovanju velikom broju ljudi obeležena 125-a godišnjica od rođenja Mihajla Pupina, što je predstavljalo prekretnicu u životu Idvora. Od tada Idvor je od malog banatskog sela postao svetski poznato mesto, tu je rođen Mihajlo Pupin. Interesantno je to da najzaslužniji za ovaj razvoj Idvora nisu Idvorci. To su ljudi koji su u svojim profesionalnim karijerama videli značaj Mihajla Pupina, njegovog naučnog dela, rodoljublja i humanizma i založili se da ovaj velikan zauzme svoje mesto u našoj istoriji.

Danas će oni zvanično postati Idvorci, zbog svog učešća i zalaganja za dobrobit Idvora i promovisanja lika i dela Mihajla Pupina, 1979. povodom 125-e godišnjice i 2004. povodom 150-e godišnjice od rođenja Mihajla Pupina.

Kratka biografija dobitnika priznanja

1. MLADEN MARTIN SELAK – Pronalazač svetskog glasa, **veliki je zaljubljenik u Teslu i Pupina**. Posebno se angažovao da se Jugoslovensko pronalazaštvo podigne na najviši nivo. Maksimalno je podržavao IP u našoj zemlji, pomažući mlade pronalazače i preduzetnike. Zahvaljujući Selaku, uspešno je radio **Odbor za obeležavanje imena i dela Mihajla Pupina 2004.** koji je obnovio Pupinovu rodnu kuću i druge infrastrukturne objekte u Idvoru.

Mladen Martin Selak je rođen **25. januara 1921. u Bojni, na Kordunu**. U Novi Sad se preselio 1930. godine, gde je završio osnovnu i građansku školu. Odlučuje da potraži mogućnost boljeg života i pronade sreću i slobodu izvan granica svoje zemlje. U Njujork stiže 1956. godine. Kao i svaki vredan emigrant, na početku radi teške fizičke poslove, usput učeći engleski jezik. Igrom slučaja zaposlio se na Politehničkom institutu u Bruklinu, gde je radio u kopirnici. **Upisuje Tehnički fakultet, mašinski smer**, ulažući izuzetne napore da nadoknadi svoje ograničeno znanje iz matematike i još uvek prisutne



Sl. 145 – Intervju Mladena Selaka lokalnoj televiziji

probleme sa znanjem engleskog jezika. Nakon tri godine temeljnog studiranja, dobio je diplomu.

U to vreme Mladen Selak **dobija i prve ideje za svoje patente**, a ofsetna štampa za njega je bila grandiozan izazov, iz koga se rađa i njegov prvi patent - „feeder” (ubacivač koverata) u ofsetnu mašinu, koji je svojom primenom učetverostručio štampanje koverata na ofsetnim mašinama. Osniva svoju privatnu firmu i uporno je razvija, ali pod teškim uslovima recesije 1972/3. je prodaje i seli se u Čikago, pod petogodišnjim ugovorom sa kompanijom koja je otkupila njegove patente.

Pet godina kasnije, **sada sa već 4 patenta** i velikim iskustvom u grafičkoj industriji, osniva „Astro Machine Corporation”, koja danas ima visoko mesto u ovoj grani industrije u svetu. Do danas ima 18 prijavljenih svetskih patenata, i deluje usredsređeno na razvoj i progres sopstvene firme.



Sl. 146 – Zajednička fotografija sa Selakom



Sl. 147 – Prvi počasni građani Idvora Selak i Hajdin

konstrukcija, Otpornosti materijala i Teorije površinskih nosača predavao je na poslediplomskim studijama. Za dopisnog člana SANU izabran je 1970. godine, a za redovnog 1976. godine. Teorije i problemi kojima se bavio Nikola Hajdin - graditelj mostova, danas su primenjene u građevinama širom sveta zahvaljujući znanju koje je preneo svojim studentima. **Potpredsednik je SANU od 1994. do 2003., predsednik SANU od 2003. godine.**

U toku svoje profesionalne karijere **akademik Hajdin je obavljao čitav niz naučnih i stručnih funkcija** u različitim domaćim i stranim društvima među kojima su sledeće: predsednik Jugoslovenske grupe Međunarodnog udruženja za mostove i visokogradnju (IABSE), predsednik Jugoslovenskog komiteta Međunarodne unije za teorijsku i primenjenu mehaniku, dekan Građevinskog fakulteta u Beogradu, predsednik Jugoslovenskog društva građevinskih konstruktora.

Član je većeg broja inostranih Akademija nauka i umetnosti.

Posebno je velik njegov doprinos na afirmaciji srpskih velikana nauke, **naročito Pupina, Tesle i Milankovića**. Veličanstveni Skup u Idvoru 9. oktobra 2004. bilo je preko 5000 ljudi da obeleži 150 godina od rođenja Mihajla Pupina, **ne bi bio uspešno organizovan bez akademika Hajdina**.

3. DR KOČA JONČIĆ, rođen je 1922. godine u Požegi, Srbija. Završio je Pravni fakultet u Beogradu. Doktor društveno-političkih nauka, naučni saradnik Instituta društvenih nauka

Jugoslovenske pronalazače pomaže preko 30 godina. Obnavljajući Pupinov fond zalaže se da se ta organizacija omasovi posebno sa mladim ljudima. Visoko priznanje „**Tesla-Pupin**”, nagradu za pronalazaštvo, Mladen Selak je dobio 2001., za svoj dugogodišnji rad na unapređenju tehnologije, nauke i razvoja, kao i Povelju Srpske akademije nauka i umetnosti 2006. godine.

2. AKADEMIK NIKOLA HAJDIN je rođen 4. aprila 1923. u Vrbovskom, Hrvatska. Profesor je Građevinskog fakulteta u Beogradu. Na istom fakultetu je diplomirao 1951. godine i doktorirao 1956. godine, gde je za redovnog profesora izabran 1966. godine. Pored teorije



Sl. 148 – Dr Koča Jončić

u Beogradu. Poslanik i funkioner Skupštine Srbije i poslanik Skupštine Jugoslavije, Predsednik Matice Iseljenika, **objavio je više monografija i knjiga** iz ustavnog prava, nacionalnog pitanja iseljeničtva, istoriji radničkog pokreta a posebno je pisao o Pupinovom delu, kao velikom patrioti, donatoru i diplomati.

Bio je najzaslužniji čovek, Jugoslovenskog Odbora za obeležavanje 125-godišnjice rođenja Mihajla Pupina, što se 1979. godine u Beogradu, Novom Sadu i Idvoru okupilo preko 10.000 ljudi iz celog sveta poštovalaca Pupinovog dela. Takođe njegova pomoć je bila dragocena, iako u poodmaklim godinama, da se i 150-a godišnjica obeleži na adekvatan način.

Zahvaljujući ogromnoj energiji dr Jončića prvi put je Jugoslavija i Srbija otkrila prave Pupinove vrednosti podsećajući nas kakav je genije rođen u Idvoru.

Dr Koča Jončić - čovek koji je Pupina otrgnuo od zaborava.

4. AKADEMIK ALEKSANDAR MARINČIĆ, profesor Elektrotehničkog fakulteta, **rođen je 1933. godine u Sinju.** Od 1935. živi stalno u Beogradu gde je završio Osnovnu školu, III mušku realnu gimnaziju i Elektrotehnički fakultet 1956.godine. Posle završenih jednogodišnjih poslediplomskih studija i vojnog roka, izabran je za asistenta na ETF, Beograd. U periodu 1961-1963 u Engleskoj stiče stepen doktora nauka. Na ETF u Beogradu 1965. izabran je za docenta, a u periodu 1967-1971 radi na Srednje istočnom tehničkom univerzitetu kao ekspert UNESKO-a i rukovodilac međunarodnog projekta.

Kao profesor držao je nastavu iz niza predmeta iz oblasti elektromanetike, mikrotalasa i telekomunikacija. Bio je **direktor Muzeja Nikole Tesle u Beogradu**, organizovao je niz izložbi o životu i radu Nikole Tesle i Mihajla Pupina.

Publikovao je veći broj naučnih radova u Engleskoj, SAD, Italiji, Holandiji, Belgiji, Španiji, Velsu, Izraelu i Poljskoj. Dva puta je bio profesor posetilac u Engleskoj i jedanput u Velsu. Učestvovao je u međunarodnim proektima COST i na projektu Briti Kaunsila sa univerzitetom u Notingamu. Za svoj naučni rad dobio veći broj nagrada

Dao je veliki doprinos 1979. i 2004. pri obeležavanju 125 i 150 godina od Pupinovog rođenja kao istaknuti član Jugoslovenskog Odbora. Važi za jednog od najboljih poznavaca života i rama Mihajla Pupina i Nikole Tesle. Sa Engleskog jezika je preveo Pupinovu autobiografiju „Sa pašnjaka do naučenjaka“. Sada je direktor Galerije nauke i tehnike SANU-a.

Akademik Aleksandar Marinčić - veliki poznavalac Pupinovog dela.



Sl. 150 –pat. Ing. Milan Božić

5. PAT. INŽ. MILAN BOŽIĆ, rođen 1944. godine u Budačkoj Rijeci na Kordunu. Ceo svoj radni vek bavio se problemima razvoja primenjene nauke od Instituta Mihajlo Pupin, gde je kao mlađi inženjer započeo karijeru. Radio je u privredi, državnoj upravi, u Saveznom zavodu za patente i Privrednoj komori. Bio je u Vladi Branka Mikulića resorni ministar za primenjenu nauku. Sa akademikom Rajkom Tomovićem među **prvim srpskim intelektualcima započinje borbu za afirmaciju dela i ličnosti Mihajla Pupina.**



Sl. 149 – Akademik Aleksandar Marinčić

Često ističe da smo se kao narod ogrešili o Pupina i da nismo znali njegovo pravo ime i tačan datum njegovog rođenja sve do 1979. godine. Bio je aktivni član Jugoslovenskog Odbora za obeležavanje imena i dela Mihajla Pupina 1979. godine, kada je dr Koča Jončić svojom ogromnom energijom podsetio Svet na Pupina. **Božić je 2004. g., kao predsednik Saveza pronalazača Jugoslavije i generalni sekretar Odbora dao ogroman doprinos** da se ljudi iz celog sveta, u okviru Selakove fondacije, angažuju na obeležavanju 150-godišnice od njegovog rođenja, u Idvoru.

Inž. Milan Božić - čovek koji nam je vratio Pupina i otkrio njegove prave vrednosti.



Sl. 151 – Sa događanja u Idvoru

30 GODINA BEOGRADSKE IZLOŽBE INOVACIJA



Sl. 152 – Dr Dragoslav Durković, prima priznanje povodom 20 godina Beogradske izložbe

Na redovnoj Konferenciji Saveza pronalazača Jugoslavije u Beogradu, 12. oktobra - Dan novatora dodeljivana su najviša društvena priznanja pronalazačima uz podršku Privredne Komore i državnih organa.

U Republici Srbiji trebalo je ojačati izložbene aktivosti i zbog toga što se republička izložba inovacija skoro utapala u vreme održavanja Beogradskog sajma. Savez pronalazača Beograda, za vreme predsednika **Radovana Šelovića**, a posebno njegovog naslednika ing. **Pere Belića**, generalnog direktora Galenike, pokreće inicijativu da se organizuje Beogradska izložba kao podsistem RAST-a.

Pronalazaštvo je imalo jaku organizaciju u Beogradu i svi društveni faktori su tu ideju podržali od: gradske Komore, palate Beograđanke, Studija B, do Saveznog zavoda za patente. Posebno je bila značajna podrška Zavoda za patente u kome je bio smešten **Operativno tehnički štab za Godinu inovacija**.

Prva Beogradska izložba inovacija otvorena je 1. maja 1980. na XXI spratu Palate Beograđanke. Otvorio je **prof. dr Dragutin Bošković**, predsednik izvršnog saveta Godine inovacije i generalni direktor Saveznog zavoda za patente.

U pripremi same izložbe, pored inž. **Pere Belića**, posebno su se angažovali **Radivoje Obradović**, **Milan Božić**, **Ilija Batev**, **Slobodan Jovanović** i drugi.

Ekspoziti sa druge beogradske Izložbe održane 1 - 5. maja 1981. korišćeni su za veliku Međunarodnu konferenciju „Pronalazaštvo kao faktor razvoja tehnologija u zemljama u razvoju” od 4. do 6. novembra 1981. u Beogradu. Prisustvovala je 51-a zemlja u razvoju, kao prateća manifestacija organizovana je ”Izložba tehnologija, novih proizvoda i inovacija za zemlje u razvoju”, gde je od 315 eksponata iz Jugoslavije, Beogradu pripadalo više od polovine 162.

Za vreme pripreme II Kongresa Saveza pronalazača Jugoslavije beogradsku Izložbu je u maju 1989. posetilo najviše rukovodstvo zemlje i to: **dr Marijan Rožić** - predsednik Skupštine SFRJ, **mr Milan Pavić** - predsednik Privredne Komore Jugoslavije i **Marija Todorović** - predsednik Saveza sindikata Jugoslavije. Kongres je održan 27. i 28. oktobra 1989. u Titovom Uzicu a jedna od pratećih manifestacija je bila Izložba inovacija koju je otvorio predsednik Skupštine SFRJ. I tada je kao i 1981. blizu 50% eksponata bilo sa Beogradske izložbe.

Jak Inovacijski pokret koji u našoj zemlji deluje od 10. decembra 1974., kada je najviši organ vlasti Skupština SFRJ donela **Odluku da se 1975. i 1976. godina proglase za godine TEHNOLOŠKIH INOVACIJA** i zaštite prava industrijske svojine, imao je nekoliko krupnih akcija.

Sistem izložbenih aktivnosti u zemlji, bio je uz obeležavanje DANA NOVATORA, posebno značajan. Izložbe su bile organizovane od radnih organizacija, gradskog, regionalnog i republičkog značaja. Tu su vršene selekcije i najbolje inovacije iz republika i pokrajina su išle na jugoslovensku izložbu inovacija RAST-JU u Rijeci.



Sl. 153 – Ministar Dragan Šutanovac posetio je izložbu

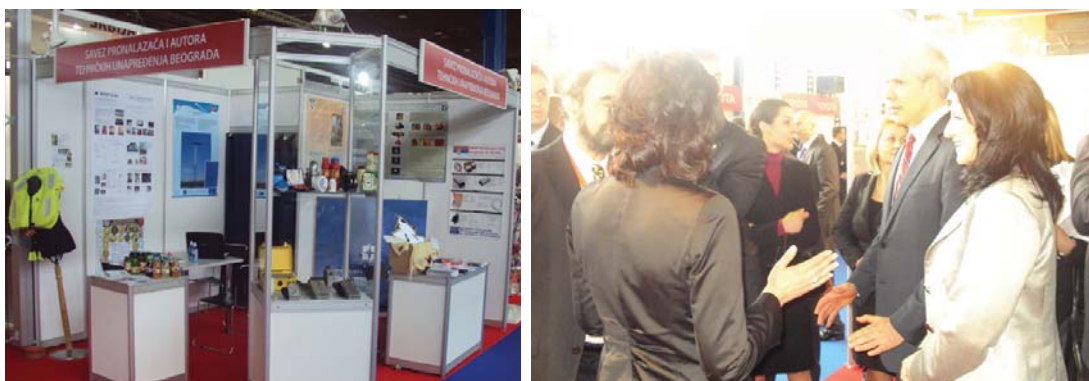
Sve to govori o kvalitetu Izložbe i Saveza pronalazača Beograda kao njenog organizatora. To je razlog da su se održali do današnjih dana, kao istinski borci za dalji razvoj pronalazaštva i da se ne ugasi IP u našoj zemlji.

* * *

Povodom 30 godina uspešno organizovane Izložbe Inovacija u Beogradu, koja je uvek predstavljala stub izložbenih aktivnosti Inovacijskog pokreta, dodeljena su priznanja za izuzetne rezultate u organizaciji Izložbe. Pionirima koji su stvarali ovu izložbu dodeljena je Zlatna plaketa sa Velikom zlatnom medaljom, i to: **Slobodanu Jovanoviću** - novinaru, **Milanu Božiću** - patentnom inženjeru, **Petru Beliću** - dip.ing. i **Radenku Šeloviću**. Priznanja su dobili Privredna Komora Beograda i Srbije, Ministarstvo za nauku, Zavod za intelektualnu svojinu, kao i drugi aktivisti Saveza.

Trideseta međunarodna Izložba novih tehnologija i industrijskog dizajna, **”Pronalazaštvo - Beograd 2010”** organizovana je u **Domu vojske od 24 - 28. maja**, pod pokroviteljstvom Ministarstva za nauku i Privredne Komore Srbije, Skupštine grada, Privredne Komore Beograda i Ministarstva odbrane.

Po opštoj oceni posetilaca ovo je bila najbolje organizovana izložba u proteklih 30 godina.



Sl. 154 – Potvrda vrednosti Saveza pronalazača Beograda je i uspešno organizovana Izložba inovacija na Međunarodnom privrednom sajmu u Mostaru, od 13-17. aprila 2010. na kojoj je prisustvovao i predsednik Republike Srbije Boris Tadić



Sl. 155 – Sa otvaranja izložbe

Agrobanka – Banka dijaspore

Malo je institucija, posebno u bankarstvu, koje se mogu pohvaliti dugom i bogatom tradicijom koju ima Agrobanka. Poreklo ove ugledne finansijske institucije vodi od Privilegovane agrarne banke, **koja je osnovana u Kraljevini Jugoslaviji pre 80 godina**, daleke 1929. godine. Naime, Privilegovana agrarna banka je osnovana kao akcionarsko društvo po Zakonu tadašnje Kraljevine Jugoslavije, a na iskustvima i principima francuske **Credit Agricole banke**. Tokom proteklog vremena, menjale su se države, ratovi su ostavljali nemile posledice, ali za srpskog seljaka i poljoprivrednika, agrarna banka je bila i ostala vrednost bez koje se ne može. Deleći sudbinu našeg agrara i sela, Agrobanka je prolazila kroz razne etape, a ukupni rezultati i uloga, koju je imala u finansiranju agrara, bili su razlog da ne bude uga ena zajedno sa većinom domaćih banaka.



Sl. 156 – Patrijarh Irinej u Agrobanci

Saradnja sa dijasporom je jedno od osnovnih stratezijskih opredeljenja budućeg razvoja Agrobanke. Upravo na toj osnovi je osmišljen i postavljen Projekat „Agrobanka – Banka dijaspore”. Prema određenim saznanjima, ovaj Projekat predstavlja prvi, konceptijski postavljen i organizaciono podržan Projekat za dijasporu u Srbiji, koji realizuje jedna banka. Osnivanjem posebnog organizacionog dela (sada na nivou Odeljenja), Agrobanka je intenzivirala poslovnu saradnju sa dijasporom, čime se stvaraju povoljni uslovi za uključivanje srpske dijaspore u privredne aktivnosti matice, uz ostvarivanje interesa za sve učesnike.

Projekat Agrobanke za saradnju sa dijasporom ima za zadatak da koncipira i izradi **program poslovne saradnje sa srpskom dijasporom**, koji će se zasnivati na obostranom ekonomskom interesu i stvaranju povoljnijih uslova za privredni razvoj Republike Srbije kroz nove investicije, kao i uključivanje srpske dijaspore u privredne aktivnosti matice.

Tradicija Agrobanke, **kao najstarije domaće banke**, njen rast i razvoj kao moderne finansijske institucije, potvrđuje spremnost i sposobnost da se realizuje Projekat saradnje sa dijasporom.



Sl. 157 – Dušan Antoniće, predsednik Agrobanke u poseti Invest-Importu. Razgovori sa gospodinom Slobodanom i Goranom Simićem i Milanom Božićem

KRITERIJUMI ZA DODELU NAGRADA IZ FONDACIJE „MLADEN SELAK”

NAGRADA IZ FONDACIJE „MLADEN SELAK” SE DODELJUJE ZA PRONALAZAŠTVO, NOVATORSTVO I RACIONALIZATORSTVO

U **pronalazaštvu** se svrstavaju one Tehnološke inovacije, koje po odredbama pozitivnih zakonskih propisa predstavljaju novo tehničko rešenje određenog problema, pod uslovom da su na Zakonom utvrđen način zaštićeni patentom i da su primenjeni u industriji ili drugoj delatnosti.

U **novatorstvu** se svrstavaju one inovacije, koje po odredbama pozitivnih zakonskih propisa predstavljaju tehnička rešenja ostvarena racionalnijom primenom poznatih tehničkih metoda i sredstava, pod uslovom da su na Zakonom utvrđen način proglašena tehničkim unapređenjem (novatorstvo) i primenjena u industrijskoj ili drugoj delatnosti.

U **racionalizatorstvu** se svrstavaju one inovacije koje doprinose racionalnijem izvođenju tehnoloških postupaka, korišćenju poboljšanih tehničkih rešenja (naročito dizajna) na proizvodima i organizaciji rada u privrednim organizacijama i drugim delatnostima pod uslovom da su primenjena.

* * *



Sl. 158 – Nataša Ilić, legenda
Inovacijskog Pokreta

U ime prošlih...

Bili smo mladi entuzijasti i radili smo.

Mi na početku, a kraja nigde...

To nam je bilo sve i bilo je dovoljno.

Naš početak je tako dalek... Budući...

*Neka Vas prati zdravlje, rad i časno
življenje!*

Nataša



Sl. 159 – Mladi i obrazovanje

- **NAGRADA SE DODELJUJE MLADIM PRONALAZAČIMA KOJI NEMAJU VIŠE OD 35. GODINA STAROSTI NA DAN RASPIŠIVANJA KONKURSA,**
- **TEHNOLOŠKA INOVACIJA SA KOJOM KANDIDAT KONKURIŠE ZA NAGRADU MORA IMATI ZNAČAJAN TEHNIČKO-TEHNOLOŠKI EFEKAT (ušteđe finansijskih sredstava, ušteđa materijala i pogonske energije, radnog vremena, poboljšanje kvaliteta, organizacije rada, smanjenje troškova proizvodnje, smanjenje jedinične cene i drugo),**
- **TEHNOLOŠKA INOVACIJA MORA BITI REALIZOVANA U PROIZVODNJI (primenjena u praksi),**
- **ZA TEHNOLOŠKU INOVACIJU IZ PRONALAZAŠTVA MORA BITI PODNETA PRIJAVA ZA PATENT, MODEL, UZORAK ILI ŽIG SAVEZNOM ZAVODU ZA INTELEKTUALNU SVOJINU,**
- **ZA TEHNOLOŠKU INOVACIJU IZ NOVATORSTVA I RACIONALIZATORSTVA POTREBNO JE DOSTAVITI ODGOVARAJUĆU POTVRDU IZDATU OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA ORGANIZACIJE KOJIM SE POTVRĐUJE DA JE REŠENJE REALIZOVANO I PRIMENJENO,**
- **DOBITNICI NAGRADE MOGU BITI AUTORI ZA SAMOSTALNO DELO ILI GRUPA AUTORA ZA ZAJEDNIČKO DELO, U KOM SLUČAJU AUTORI RAVNOPRAVNO DELE NAGRADU,**
- **KANDIDATA ZA DODELU NAGRADE MOŽE DA PREDLOŽI I RADNA ORGANIZACIJA I INSTITUTI, MINISTARSTVO ZA NAUKU I TEHNOLOGIJU, REGIONALNE KOMORE, UDRUŽENJE PRONALAZAČA I FAKULTETI,**
- **STRUČNI ŽIRI ZA DODELU NAGRADE MOŽE POZIVATI AUTORE I PREDLAGAČE DA DAJU POTREBNA OBJAŠNJENJA I PRILOŽE DOPUNSKU DOKUMENTACIJU,**
- **KANDIDATI ZA DODELU NAGRADE MORAJU BITI DRŽAVLJANI SRBIJE, CRNE GORE I REPUBLIKE SRPSKE.**



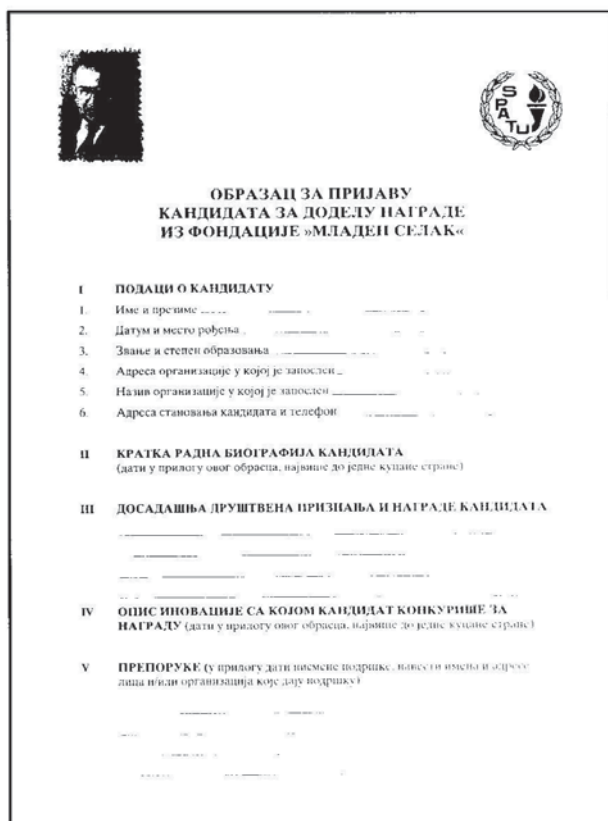
Sl. 160 – Lepota Srbije - Avala

Koliko je pokret jak, najbolje se može videti iz mog primera, jer se sećate ljudi koji su u penziji preko 20 godina i njihovog doprinosa. Inovacijski pokret se uvek borio za svoje ljude i prave vrednosti, a to je garancija njegove večnosti. U tom kontekstu posebno bih istakao lep primer Komore da nagradi mladog pronalazača.

Još jednom vam veliko hvala!

Dorđe Zuber

(iz govora u ime nagrađenih sa Oktobarskih susreta 2008)



**ОБРАЗАЦ ЗА ПРИЈАВУ
КАНДИДАТА ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ
ИЗ ФОНДАЦИЈЕ «МЛАДЕН СЕЛАК»**

I ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име и презиме _____
- Датум и место рођења _____
- Звање и степен образовања _____
- Адреса организације у којој је запослен _____
- Назив организације у којој је запослен _____
- Адреса становања кандидата и телефон _____

II КРАТКА РАДНА БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
(дати у прилогу овог обрасца, највише до једне кућне стране)

III ДОСАДАШЊА ДРУШТВЕНА ПРИЗНАЊА И НАГРАДЕ КАНДИДАТА

IV ОПИС ИНОВАЦИЈЕ СА КОЈОМ КАНДИДАТ КОНКУРИШЕ ЗА НАГРАДУ (дати у прилогу овог обрасца, највише до једне кућне стране)

V ПРЕПОРУКЕ (у прилогу дати писмене подршке, новост и имена и адресе лица и/или организација које дају подршку)

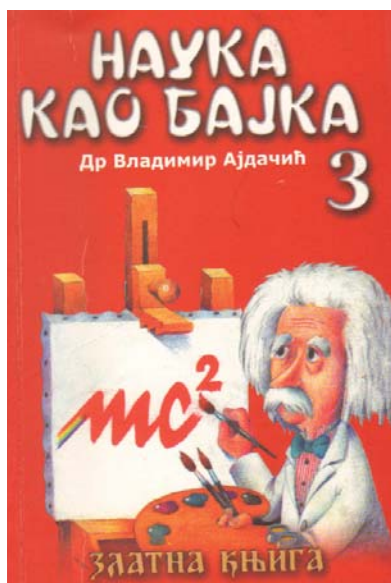
Др Владимир Ајдачић
ДУША ПРЕ ЗВЕЗДА

*Техничком таленту
Милану Божићу, инж.
бринем оградом у области
техника,
у знак поштовања и
срдачности*

Владимир С. Ајдачић
у Београду
28. септембра 2006.

ЗЛАТНА КЊИГА
Београд
2004.

Sl. 161 Zahvalnica



Sl. 162 – Nauka kao bajka

ORGANIZACIJA - ПРЕДЛАГАЧУ

- Назив организације која предлаже кандидата _____
- Адреса организације _____
- Име и презиме одговорног лица _____
- Телефон _____ Факс _____
- Датум упућивања предлога _____

VII ДЕТАЉНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ РЕЗУЛТАТА ЗБОГ КОГА СЕ КАНДИДАТ ПРЕДЛАЖЕ ЗА ДОДЕЛУ НАГРАДЕ (дати у посебном прилогу уз овај образац, највише до једне кућне стране)

VIII ПРИЛОЗИ КОЛИ СЕ ДОСТАВЉАЈУ УЗ ОВАЈ ОБРАЗАЦ

- техничко-технолошка и економска документација којом се доказују технички и економски ефекти постигнути применом иновације
- потврда надлежног органа организације у којој је решење примењено
- пријаве патента, модела, узорка или жига Савезног завода за интелектуалну својину из 2001., 2002. или 2003. године
- потврда издата од надлежног органа организације којом се потврђује да је решење реализовано и примењено (када су у питању техничка унапређења)

Датум _____ Потпис _____
Место _____ кандидата/предлагача _____

**POČASNI ODBOR
FONDACIJE „MLADEN SELAK”**

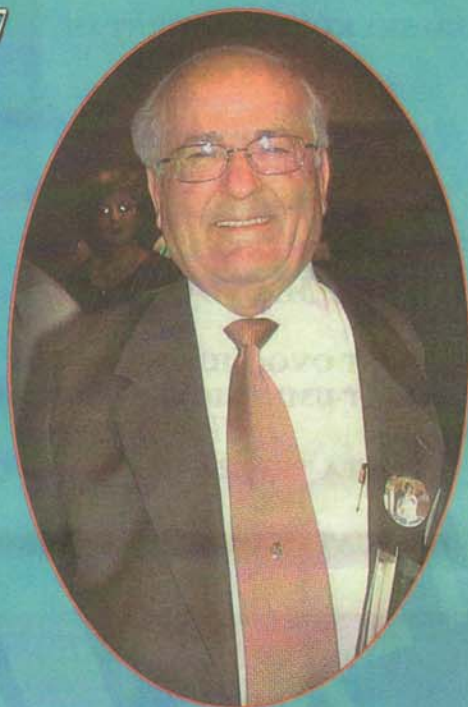
1. Akademik Nikola Hajdin, predsednik, predsednik SANU
2. Slobodan Simić, zamenik predsednika, vlasnik „Invest-Importa”, Beograd
3. Nikola Stojšić, potpredsednik, predsednik Privredne komore Vojvodine
4. Akademik Nikola Tasić, potpredsednik, potpredsednik SANU
5. General Branko Krga, potpredsednik, zamenik direktora Instituta za bezbednost
6. Prof. dr Slobodan Milosavljević, član, ministar trgovine u Vladi R. Srbije
7. Prof. dr Branko Kovačević, član, rektor Beogradskog univerziteta
8. Akademik Ljubiša Rakić, član, potpredsednik SANU
9. Akademik Dimitrije Stefanović, član, generalni sekretar SANU
10. Akademik Zoran Kovačević, član, predsednik ogranka SANU za Vojvodinu
11. Akademik Aleksandar Marinčić, član, redovni član SANU
12. Prof. dr Slobodan Petrović, član, savetnik gen. direktora „Hemofarm”-a Vršac
13. Prof. dr Marija Bogdanović, član, Beogradski univerzitet
14. Milan Božić, pat. ing., član, predsednik Selakove fondacije
15. Mr Milan Pavić, član, direktor firme „Koli”, Beograd
16. Prof. Lazar Bunović, dipl. ecc, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
17. Petar Belić dipl.ing, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
18. Dr Blagoje Đukanović, član, zamenik direktora KBC „Bežanijska Kosa”
19. Prof. dr Milutin Ćirović, član, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
20. Ljubica Marković, dipl. ing., član, sekretar za tehnološke inovacije u RPK, Valjevo
21. Ljubiša Pašić, dipl. ing., član, sekretar Saveza pronalazača Banja Luke
22. Prof. dr Branislav Donfrid, član, hirurg, načelnik odeljenja KBC Zvezdara
23. Miomir Adžić, dipl. ing., član, predsednik Saveza pronalazača Crne Gore
24. Prof. dr Rade Anđelković, član, predsednik Saveza pronalazača Kosova i Metohije
25. Mr Đuro Borak, dipl.ing., član, predsednik Saveza pronalazača Beograda
26. Slavica Popović, dipl. ekc., zamenik direktora penzijskog fonda Srbije
27. Slobodan Vojinović, dipl. ing., član, predsednik Privredne komore Subotice
28. Prof. dr Radovan Kovačević, sekretar u Privrednoj komori Srbije
29. Prof. dr Mile Pešaljević, član, Fakultet organizacionih nauka Beograd
30. Marina Karan-Vukobratović, dipl. ing., član, savetnik u Ministarstvu za nauku i tehnologiju
31. Prof. dr Bogdan Đuričić, član, prorektor Beogradskog univerziteta
32. Radovan Đacić, dipl. ing., član, direktor u Duvanskoj industriji Podgorica
33. Žika Milivojević, dipl. ing., član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
34. Prof. dr Obrad Zelić, član, Stomatološki fakultet, Beograd
35. Rade Gaborović, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
36. Miroslav Stojković, dipl. ing., član, direktor firme „MS Net”, Beograd
37. Đorđe Zuber, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
38. Prof. dr Dušan Šušćević, član, Medicinski fakultet, Banja Luka
39. Mr Dušan Stokić, dipl. ing., sekretar u Privrednoj komori Srbije
40. Bata Novaković, član, ekspert za industrijsku svojinu, Beograd
41. Gordana Hašibegović, član, sekretar u Privrednoj komori Srbije
42. Mr Milovan Bojić, član, predsednik Saveza pronalazača Republike Srpske
43. Prof. dr Miodrag Popović, član, dekan Elektrotehničkog fakulteta u Beogradu
44. Nataša Ilić, član, dugogodišnji aktivista Saveza pronalazača
45. Ing. Veličković Milenko, istaknuti aktivista Saveza iz PKB

A L B U M



630 Lively Blvd. Elk Grove Village IL 60007
T:847.364.6363 F:847.364.6363

Srećne praznike
Hristovog Vaskrsenja
svima u otadžbini i dijaspori
od srca želi Mladen Selak
sa svojim timom iz
ASTRO MASHINE CO



ŠTA JA MOGU DA UČINIM ZA TEBE

..."Zastao sam da se napijem hladne izvorske vode i ugledao stari, oronuli drveni krst na kome je bio pričvršćen lik Isusa Hrista.

Ispod njegovih stopala stajao je prost natpis kao pitanje. Ovo sam ja učinio za tebe, šta ćeš ti učiniti za mene?

Toga dana u kome je lepota prirode glasno ukazivala na nešto mnogo uzvišenije, dok sam posmatrao Isusov lik, shvatio sam da se nikada nisam dovoljno upoznao sa Onim koji je toliko mnogo učinio za ljudski rod.

Od tog trenutka odlučio sam da naučim mnogo više o Isusu i značenju njegovog života, njegove smrti i Vaskrsenja.

Tada sam postavio pitanje: Ovo si ti učinio za mene. Šta ja mogu da učinim za tebe?

Zahvaljujući onome šta je Isus Hristos učinio za mene, zahvaljujući Njegovom praštanju i blagodeti postao sam spreman da i sam ponudim drugima praštanje i blagodat..." - Mladen Selak.

Martin Selak i njegovo veliko humano srce donelo je osmeh na mnoga lica, a njegova najveća želja je da pomaže mladost zemlje iz koje je pre više decenija otišao u svet. Fondacije "Martin Selak" pomažu talentovanim studentima tehnike i mladim inovatorima, jer je Selak i sam inovator, svestan da je obrazovanje najvažnija karika i najsigurniji put do nezavisnosti i sigurnosti.















ZLOUPOTREBA PATENTNOG MONOPOLA

BEOGRADSKI UNIVERZITET

